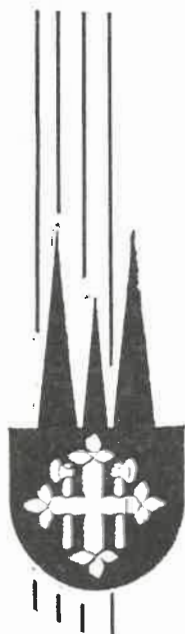

PROTOKOLL

KIRKEMØTET
1987

Skien
3.-8. november

INNHold

I.	KONSTITUERING	5
1.	Innkalling	7
2.	Valg av dirigentskap	7
3.	Sakslisten	7
4.	Valg av tellekorps, Protokollkomite, valgkomite og komiteledere	8
5.	Talerett	9
II.	SAKSLISTE	11
III.	Komiteinnstillinger og Kirkemøtet's Vedtak	15
KM 1/87:	Innstilling fra Protokollkomiteen	17
KM 2/87:	Valg og oppnevninger	19
KM 3/87:	Melding om Kirkerådets virksomhet 1986	21
KM 4/87:	Melding frå Mellomkyrkjeleg Råd	26
KM 5/87:	Rammeprogram for Kyrkjerådet 1988-91	30
KM 6/87:	Statsbudsjetta 1988 og 1989	36
KM 7/87:	Orienteringssaker	49
KM 8/87:	Retningslinjer for Protokollkomiteen	51
KM 9/87:	Embete og råd	56
KM 10/87:	Tilsettingsreglementet	59
KM 11/87:	Kyrkjemøtet 1989 - Tidfesting	69
KM 12/87:	Medlemskap i "Church Committee on Migrants in Europe" (CCME)	71
KM 13/87:	Filioque-leddets plass i Den nikenske trosbekjennelsen	77
KM 14/87:	På veg mot enhet	84
KM 15/87:	Bøneveka for kristen einskap	107

KM 16/87:	Menigheten og grunnskolenes mønsterplan	109
KM 17/87:	Plan for diakoni i Den norske kirke	119
KM 18/87:	Reglar for oppsetting av lister til soknerådsvæl	137
KM 19/87:	Det gamle kirkelige lovverk	140
KM 20/87:	Kirkens engasjement for det ufødte liv	143
IV.	KIRKEMØTET's DELTAKERE	151
V.	KIRKEMØTET's FASTE KOMITEER	157
VI.	PROGRAMINNSLAG UNDER MØTET	163
	Arrangementer	165
	Taler, hilsener og foredrag	168
-	Finn Olav Myhre's åpningstale	168
-	Statsråd Kirsti Koll Grøndahl's hilsen	171
-	President Francis Stephanos' hilsen	175
-	Geir Gundersen's opningsforedrag	177

I. KONSTITUERING

Konstituering av Kirkemøtet 1987 foregikk i plenum tirsdag ettermiddag og fortsatte i et kort møte onsdag morgen.

Kirkerådets formann, Finn Olav Myhre, holdt åpningstale og ledet det konstituerende møte frem til dirigentskapet overtok. Formannens tale er gjengitt i Kap. VI.

1. INNKALLING

Innkalling til Kirkemøtet 1987, vedlagt saksdokumenter, var sendt delegatene til forskriftsmessig tid.

Kirkemøtet hadde ikke merknader til innkallingen.

2. VALG AV DIRIGENTSKAP

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt som dirigenter:

- Fredrik Grønningsæter
Personlig varadirigent:
Ivar Ramvi
- Tone Thorp
Personlig varadirigent:
Kristin Fæhn
- Knut Risnes
Personlig varadirigent:
Anders Tho

Dirigentskapet ble enstemmig valgt.

3. SAKSLISTEN

Under behandlingen av møtets saksliste ble følgende forslag fremmet:

- Anne Liv Reistad:

Saken "Kirkens engasjement for det ufødte liv" føres på sakskartet.

Forslaget ble vedtatt mot en stemme ved votering.

- Dirigenten:

Sak KM 7c/87 - Det gamle kirkelige lovverk foreslås omgjort fra orienteringssak til ordinær sak og behandles av Komite A.

Forslaget ble enstemmig vedtatt ved votering.

Det foreliggende forslag til saksliste ble dermed supplert med følgende to saker:

- KM 19/87: Det gamle kirkelige lovverk
- KM 20/87: Kirkens engasjement for det ufødte liv

4. VALG AV TELLEKORPS,
PROTOKOLLKOMITE, VALGKOMITE
OG KOMITELEDERE

Møtet gav sin tilslutning til følgende forslag til tellekorps:

- Hugne Sjø
- Ruth Nordal
- Jan Nilsen
- Elisabet Breen
- Dag Løkke

Møtet gav sin tilslutning til følgende fordeling av nye medlemmer av Kirkemøtet på de faste komiteer:

- Almås, Per Inge:	Komite C
- Berentsen, Jan-Martin:	Komite C
- Lønning, Per:	Komite C
- Myhre, Finn Olav:	Komite A
- Veiteberg, Ragnhild:	Komite E

Ved skriftlig avstemning ble følgende komitemedlemmer og ledere valgt:

- Protokollkomiteen:

Bjørn Egil Pedersen - Leder
Eli Mæland
Anders Tho

- Valgkomiteen:

(Personlige varamedlemmer
i parentes)

Per Arne Norum - Leder
(Bjørn Egil Pedersen)
Kaare M. Bakke
(Andreas Andreassen)
Ole-Bjørn Hugaasen
(Hjördis Dyve)
Annbjørg Eiksund Hesselberg
(Reinert Ege)

Liv Tungesvik
(Irene Sandvik)

- Komiteledere:

Komite A: Knut Morland
Komite B: Ole D. Mjøs
Komite C: Kristen Øgaard
Komite D: Per Oskar Kjølaas
Komite E: Margit Rognørud
Komite F: Anne-Brit Bjørk

Valgene var enstemmige.

5. TALERETT

Følgende ble gitt talerett:

- Kirkerådets direktør
- Ekspedisjonssjefen i
Kirke- og undervisningsdepartementet/
Kirkeavdelingen og
hans stedfortreder
- Formannen i Mellomkirkelig Råd
i saker som angår MKR's
virksomhet
- MKR's generalsekretær
gis talerett
i formannens fravær

*

II. SAKSLISTE

- SAK KM 1/87: INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN
- SAK KM 2/87: VALG OG OPPNEVNINGER
- SAK KM 3/87: MELDING OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET
1986
- SAK KM 4/87: MELDING OM
MELLOMKIRKELIG RÅD'S
VIRKSOMHET
- SAK KM 5/87: RAMMEPROGRAM FOR
KYRKJERÅDET 1988-91
- SAK KM 6/87: STATSBUDDSJETTA 1988 og 1989
- SAK KM 7/87: ORIENTERINGSSAKER
a) Bispemøtet 1987
b) Kriterier for
saker til Kirkemøtet
- SAK KM 8/87: RETNINGSLINJER FOR
PROTOKOLLKOMITEEN
- SAK KM 9/87: EMBETE OG RÅD
- SAK KM 10/87: TILSETTINGSREGLEMENTET
- SAK KM 11/87: KYRKJEMØTET 1989
- TIDFESTING
- SAK KM 12/87: MEDLEMSKAP I
CHURCHES COMMITTEE
ON MIGRANTS IN EUROPE
- SAK KM 13/87: FILIOQUE-LEDDET'S Plass
I DEN NIKENSKE
TROSBEKJENNELSEN
- SAK KM 14/87: PÅ VEG MOT ENHET
- SAK KM 15/87: BØNEVEKA FOR
KRISTEN EINSKAP
- SAK KM 16/87: MENIGHETEN OG
GRUNNSKOLEN'S MØNSTERPLAN
- SAK KM 17/87: PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE
- SAK KM 18/87: REGLAR FOR
OPPSETTING AV LISTER
FOR SOKNERÅDSVAL

SAK KM 19/87: DET KIRKELIGE LOVVERK

SAK KM 20/87: KIRKEN'S ENGASJEMENT
FOR DET UFØDTE LIV

*

III. KOMITEINNSTILLINGER
OG
KIRKEMØTET'S VEDTAK

Sak KM 1/87: INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 1.1 SAKSORIENTERING

Dokument 1.2 INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN TIL
KIRKEMØTET I SKIEN 1987

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Innstilling fra Protokollkomiteen av 23. oktober 1987 er avgitt i samsvar med bestemmelsene i Kirkemøtets forretningsorden § 3-3, siste ledd.

Protokollkomiteen mener at Kirkerådet hovedsakelig har fulgt opp Kirkemøtets vedtak på en fullt tilfredsstillende måte.

Protokollkomiteen anmerker imidlertid til sak KM 17/86 - VISITASREGLEMENTET - at man ikke kan se at forslag til nærmere retningslinjer for prostebesøk er utarbeidet. I sak KM 20/86 - KIRKEN OG SAMENE - etterlyses et fremstøt overfor andre forlag etc. med sikte på økt produksjon av kristen litteratur på samisk.

Protokollkomiteen konkluderer med at Kirkerådet har fulgt opp sitt ansvar overfor Kirkemøtet 1986.

Komiteens merknader

Komite D sier seg tilfreds med Protokollkomiteens innstilling.

En merker seg ellers at Kirkerådets sekretariat har lagt til rette arbeidsrutiner som har gitt Protokollkomiteen gode arbeidsmuligheter.

Komiteen uttrykker usikkerhet m.h.t. hvorvidt Protokollkomiteen bare skal forholde seg til sist avholdte Kirkemøte eller også til tidligere Kirkemøter. Som eksempel nevnes vedtak i sak KM 28/85 - KIRKEMØTENE 1986 og 1987 (punkt 1) - hvor Kirkerådet i løpet av siste året synes å ha brutt med intensjonen i nevnte vedtak.

Protokollkomiteens arbeidsmåte forøvrig vil særskilt bli behandlet under sak KM 8/87 - RETNINGSLINJER FOR PROTOKOLLMITEEN.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet har mottatt Protokollkomiteens innstilling av 23. oktober 1987.

Kirkemøtet anser Kirkerådets ansvar overfor Kirkemøtet oppfylt, med Protokollkomiteens merknader.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Liv Tungesvik

Følgende hadde ordet:

Liv Tungesvik, Bjørn Egil Pedersen, Finn Olav Myhre.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

Kirkemøtet har mottatt Protokollkomiteens innstilling av 23. oktober 1987.

Kirkemøtet anser Kirkerådets ansvar overfor Kirkemøtet oppfylt, med Protokollkomiteens merknader.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 2/87: VALG OG
OPPNEVNINGER

Valg og oppnevninger foreslått av Valgkomiteen:

- I. Valg av
medlemmer og varamedlemmer
til Den norske kirkes lærenemnd
- II. Oppnevning til
Styret for Nordisk Økumenisk Institutt/
Nordisk Folkekirkesekretariat

- I. Valg av
medlemmer og varamedlemmer
til Den norske kirkes lærenemnd

Dokumenter:

- Dokument 2.6:
Saksorientering
- Vedlegg til Dokument 2.6:
Kandidater til
Den norske kirkes lærenemnd
- presentasjon
- Valgkomiteens forslag til
medlemmer og varamedlemmer til
Den norske kirkes lærenemnd
(stemmeseddel)

Valgresultat:

Det ble innlevert 78 stemmesedler.

TEOLOGISK SAKKYNDIGE

Medlemmer

Varamedlemmer

Bjørn Sandvik	(73)	Svein Granerud	(71)
Solfrid Storøy	(70)	Rosemarie Køhn	(59)

LEKE MEDLEMMER

<u>Medlemmer</u>		<u>Varamedlemmer</u>	
John Egil Bergem	(58)	Svein Haanes	(62)
Gunhild Hagesæther	(76)	Heid Leganger-	
		Krogstad	(75)
Otto Krogseth	(54)	Egil S. Eide	(69)
Gunn-Björg Wisløff	(70)	Torunn Laupsa	(72)

II. Oppnevning til
Styret for
Nordisk Økumenisk Institutt/
Nordisk Folkekirkesekretariat

Dokumenter:

- Dokument 2.7:
Saksorientering
- Valgkomiteens forslag til
medlemmer og varamedlemmer
(stemmeseddel)

Valgkomiteens forslag:

- Fredrik Grønningsæter
Varamedlem:
Mette Bagge
- Spesielt for
Folkekirkesekretariatet:

Johannes Ulltveit-Moe
Varamedlem:
Finn Olav Myhre

Det fremkom ikke andre forslag til kandidater.

Det ble avgitt 78 stemmer.

Fredrik Grønningsæter ble valgt med 76 stemmer.

Johannes Ulltveit-Moe ble valgt med 77 stemmer.

Som varamedlemmer ble Mette Bagge valgt med 76 stemmer og Finn Olav Myhre med 77 stemmer.

*

Sak KM 3/87: MELDING OM
KIRKERÅDETS VIRKSOMHET 1986

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 3.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 3.2 ÅRSMELDING 1986
KIRKERÅDET
- Dokument 3.3 REGNSKAP OG
REVISJONSBERETNING
FOR KIRKERÅDET 1986
- Dokument 3.4 RAPPORT OM
KIRKERÅDET'S ARBEID
JANUAR - SEPTEMBER 1987

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Kirkemøtet skal få seg forelagt av Kirkerådet (kfr. sak KM 3/86, pkt. 3):

- Årsmelding for siste kalenderår
- En kort rapport om arbeidet siden siste Kirkemøte
- Avsluttet regnskap og revisjonsberetning for siste kalenderår

Kirkemøtet 1987 har mottatt ovennevnte. Årsmelding og regnskap for 1986 ble godkjent av Kirkerådet 6.-7. mars 1987.

Årsmeldingen for 1986 omfatter 4 hovedavsnitt: Kirkerådet, felles oppgaver, de enkelte arbeidsfelter, vedlegg (uttalelser, publikasjoner).

Rapporten dekker perioden januar - september 1987 og er et supplement til årsmeldingen. Den knytter seg hovedsakelig til de seks fagområdene som tilsvarer Kirkerådets faglige råd og Kirkemøtets komiteer.

Regnskapet for 1986 inneholder balanse pr. 31.12.1986, resultatregnskap for 1.1.- 31.12.1986, samt revisjonsberetning for 1986 av 4. mars 1987.

Komiteens merknader til
Årsmeldingen 1986

Komiteen vil gi anerkjennelse til Kirkerådet for å ha arbeidet godt med mange og viktige oppgaver innenfor de trange ressursrammer som har stått til disposisjon. Det er grunn til å berømme Kirkerådets stab for en formidabel innsats med et altfor lite mannskap. Samtidig registrerer komiteen at en del sentrale saker "ikke er utført", "er nedprioritert", "ikke fulgt opp" osv. Det gjelder viktige saker som f.eks. "Kallsbevisstheten i en ny tid" og "Betjeningssituasjonen i Nord-Norge" og ikke minst sakene på konfirmasjonssektoren, som nesten har stoppet opp.

Kirkemøtet bør ut fra de nevnte forhold være mer restriktive i sine prioriteringer. Komiteen vil også anbefale Kirkerådet å være varsom med å engasjere seg i så mange saker innen det enkelte fagfelt at sakene på arbeidsprogrammet ikke kan fullføres innen rimelig tid.

Så langt komiteen kan se, står Kirkerådet i fare for i for stor grad å bli et forvaltningsorgan som forbereder saker for kommende Kirkemøter, mer enn et utøvende organ som følger opp Kirkemøtets vedtak.

Det siste har ikke minst sammenheng med bemanningssituasjonen på de ulike arbeidsfelter i Kirkerådet. Komiteen vil her spesielt peke på konfirmasjonssektoren og arbeidet med gudstjenesteliv og evangelisering.

Komiteen beklager meget sterkt at et så sentralt og dessuten lovhjemlet arbeid som konfirmantundervisningen ikke har egen konsulent i Kirkerådet. Dette store ungdomsarbeid med årlig kontakt med tusener av hjem er en enorm utfordring til kirken. Gjenopprettelse av stillingen som konfirmasjonskonsulent må derfor ha høyeste prioritet.

Komiteen vil fremheve det gode samarbeidet med IKO og Bibelselskapet på undervisningssektoren. Den vil også berømme arbeidet med "Embete og råd" og "Plan for dia-

koni", som er utført på en god måte og uten unødige forsinkelser.

Kirkerådet har i 1986 gjort vedtak om en ny struktur med faglige råd som korresponderer med Kirkemøtets komiteer. Dette virker som en god og hensiktsmessig ordning. Komiteen etterlyser imidlertid opplysninger om hvem som er oppnevnt i de faglige rådene, og hvor de er fra.

Komiteen skulle gjerne se Kirkerådet mer fremme i media-bildet. En regner med at Kirkerådet systematisk vil forbedre sin kontakt med massemedia for derved å skape forståelse for Kirkerådets virksomhet.

Komiteens merknader til
rapporten (januar - september 1987)

Komiteen vil fremheve opprettelsen av Kirkens Data-tjeneste A/S. Det er frembragt fordelaktige avtaler om levering av utstyr, programvare og opplæring. Ved at dette arbeidet er gjort sentralt, spares de enkelte menigheter og bispedømmer for et vanskelig og tidkrevende arbeid. Samtidig har en oppnådd fordelene med en felles kirkelig standard for maskiner og programmer.

Komiteen er oppmerksom på at Kirkerådet har arbeidet for å få en løsning på sak KM 12/86 - Kirkens arbeidsgiverorganisasjon. Saken har imidlertid stått stille andre steder. Kirkerådet tar likevel sikte på at saken kommer opp på Bispedømmemøtene 1988.

Komiteen vil uttrykke glede over at prøveprosjektet med produksjon av TV-gudstjenester nå er kommet så langt at sendingene er i gang.

Arbeidsgruppen som skal lage en betenkning om nyreligiøsitet, har tatt fatt på en viktig oppgave. Arbeidet skjer i samarbeid med Egede Instituttet. Med dagens ressursknapphet bør det berømmes at en finner frem til samarbeidsformer som ikke belaster Kirkerådets personressurser mer enn nødvendig.

Det er kjent at Kirkerådet har vedtatt at Kirkemøtet 1988-1990 skal legges til Bergen. Komiteen mener dette burde fremgått av rapporten. Sett i lys av Kirkemøtets vedtak sak 28/85 (Kirkemøtene 1986-1987) burde dette valget vært grunnlagt i rapporten.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet i

1986 og rapporten om virksomheten i januar-september 1987 til etterretning.

2. Kirkemøtet ber om at stillingen som konfirmasjonskonsulent får prioritet ved tilsetting av nye konsulenter i Kirkerådet.
3. Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets reviderte regnskap for 1986.
4. Kirkemøtet takker Kirkerådet for vel utført arbeid i året som er gått. Kirkerådets stab fortjener honnør for en innsats utover det en kan forvente med de ressurser som har vært til disposisjon.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Harald Horgen

Følgende hadde ordet:

Harald Horgen, Ole D. Mjøs, Finn Olav Myhre, Ole Chr. Backe, Gunnar Kartveit, Ivar Ramvi, Bjørn Egil Pedersen, Andreas Aarflot, Johannes Ulltveit-Moe, Per Arne Nilsen.

Fremsatte forslag:

Harald Horgen fremmet følgende endringsforslag:

2. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med særlig ansvar for konfirmantspørsmål får prioritet ved tildeling av stillingshjemler i Kirkerådet. Kirkerådet anmodes om å vurdere en eventuell omprioritering innenfor de gjeldende rammer.

Finn Olav Myhre fremmet følgende endringsforslag:

2. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med særlig ansvar for konfirmasjonsspørsmål får prioritet ved tildeling av stillingshjemler i Kirkerådet.

Ole Chr. Backe fremmet følgende endringsforslag:

2. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med spesielt ansvar for konfirmantundervisning, gudstjenesteliv og evangelisering ...

Ole D. Mjøs fremmet følgende endringsforslag:

4. Kirkemøtet takker Kirkerådet for vel utført arbeid i året som er gått. Kirkerådets stab fortjener honnør for en innsats langt utover det en kan forvente med de ressurser som har vært til disposisjon.

Forslaget til Ole Chr. Backe ble trukket.

Ved votering ble Finn Olav Myhres forslag vedtatt med 58 stemmer. Ole D. Mjøs' forslag ble enstemmig vedtatt.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet i 1986 og rapporten om virksomheten i januar-september 1987 til etterretning.
2. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med særlig ansvar for konfirmasjonsspørsmål får prioritet ved tildeling av stillingshjemler i Kirkerådet.
3. Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets reviderte regnskap for 1986.
4. Kirkemøtet takker Kirkerådet for vel utført arbeid i året som er gått. Kirkerådets stab fortjener honnør for en innsats langt utover det en kan forvente med de ressurser som har vært til disposisjon.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 4/87: MELDINGAR FRÅ
MELLOMKYRKJELEG RÅD

SAKSDOKUMENT:

- Dokument 4.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 4.2 ÅRSMELDING FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1986
- Dokument 4.3 REGNSKAP OG
REVISJONSBERETNING FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1986
- Dokument 4.4 RAPPORT OM
MELLOMKIRKELIG RÅD's
ARBEID JANUAR-SEPTEMBER 1987

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

4.1 Årsmelding for
Mellomkyrkjeleg Råd

Komiteen har fått seg førelagt Mellomkyrkjeleg Råds årsmelding for 1986.

Komiteen har desse merknadene:

- Komiteen er stilt ovafor eit formelt problem. Komiteen har arbeidd med årsmeldinga for Mellomkyrkjeleg Råd for 1986, men også fått seg førelagt oppdatert melding om arbeidet i 1987 (Dokument 4.4). Komiteen har denne gongen konsentrert seg om formell godkjenning av årsmeldinga, men meiner at for framtida bør komiteen også kommentere ei oppdatert melding.
- Komiteen har merka seg det store engasjementet som Mellomkyrkjeleg Råd har vist, og vil uttrykke glede over initiativa som er tekne og arbeidet som er gjort.

- Komiteen seier seg glad for at Komiteen for økumenisk samarbeid og utveksling (KØSU) er oppretta frå 1. januar 1987, og er i god gjenge.
- Komiteen er glad for at Mellomkyrkjeleg Råd har arbeidd for å fremje menneskerettar i ulike situasjonar og ulike område av verda, serleg nemner me Aust-Europa, Latin-Amerika og Sørlege Afrika.

Komiteen konstaterer at Mellomkyrkjeleg Råd i 1986 har hatt godt samarbeid med Utanriksdepartementet og med ikkje-statlege organisasjonar som arbeider med menneskerettsspørsmål, og vonar det gode samarbeidet vil halde fram.

- Komiteen merkar seg med interesse og glede at Lima-dokumentet (BEM) har hatt mykje å seie for dei ulike dialogane som pågår mellom kyrkjesamfunn i Noreg i dag. Desse dialogane har på grunnlag av Lima-dokumentet gitt djuptgåande økumeniske samtalar.

Komiteen viser til Kyrkjemøte-handsaminga av Lima-dokumentet i 1985 (sak KM 16/85), og oppmodar Mellomkyrkjeleg Råd til å legge til rette dokumentet for lokalkyrkjeleg bruk.

- Komiteen registrerer med glede at Mellomkyrkjeleg Råd også i 1986 på vegne av Den norske kyrkja har teke imot mange gjester frå ulike kyrkjer kringom i verda. Serleg kan nemnast generalsekretøren i Kyrkjenes Verdsråd, Dr. Emilio Castro og biskop Daoud Haddad og kona hans Aida Haddad frå Den evangelisk-lutherske kyrkja i Jordan.

Personleg kontakt med representantar frå andre kyrkjer er viktig for auka økumenisk innsikt og engasjement. Vi oppmodar derfor om at gjestene også får koma meir rundt i landet for å gjeste lokalkyrkjelydar. Dette som ein del av arbeidet med å føre det økumeniske engasjementet ut på lokalplanet.

Framlegg til vedtak:

Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds årsmelding for 1986.

4.2 Rekneskap for Mellomkyrkjeleg Råd 1986

Komiteen har fått seg førelagt Mellomkyrkjeleg Råds rekneskap for 1986 saman med revisjonsfråsegna.

Komiteen har desse merknadene:

- Komiteen har merka seg at revisjonsfråsegn og kommentarar til rekneskapen for 1986 er framlagde slik Kyrkjemøtet ba om i 1986.
- Komiteen har registrert at rekneskapen for 1986 er gjort opp med eit underskot på litt over 241.000.- kroner, at dette er dekkja inn med midlar frå disposisjonsfondet, og at det i budsjettkommentarane er gitt tilfredsstillande forklaringar på det relativt store underskotet.
- Komiteen konstaterer at Mellomkyrkjeleg Råds likvide situasjon er tilfredsstillande trass i underskotet, og registrerer at det i 1987 er lagt opp til eit budsjett i balanse.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds rekneskap for 1986.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordførar: Arve Lein

Desse hadde ordet:

Arve Lein, Håkon E. Andersen.

KIRKEMØTET'S VEDTKAK

1. Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds årsmelding for 1986.

2. Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds rekneskap for 1986.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 5/87: RAMMEPROGRAM FOR
KYRKJERÅDET 1988-91

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 5.1 SAKSORIENTERING

Dokument 5.2 KYRKJERÅDET SITT FORSLAG
TIL RAMMEPROGRAM FOR
KYRKJERÅDET 1988-91
(Serskilt dokument)

Vedlegg til
Dokument 5.2:
PRIORITERT
ARBEIDSPROGRAM 1988

Andre dokument

- Komiteen har dessutan fått inn notat vedrørende dei ulike arbeidsfelta, utarbeidde av dei respektive komitear.

INNSTILLING FRÅ KOMITE D:

Saksorientering

I fylgje vedtak, sak KM 18/85, skal Kyrkjerådet kvart år leggje fram for Kyrkjemøtet eit rullerande rammeprogram for dei komande fire år. Programmet skal dessutan innehalde eit prioritert arbeidsprogram for komande år.

Rammeprogrammet som ligg føre for perioden 1988-91 er ei justert utgåve av det programmet som Kyrkjemøtet i 1986 vedtok for 1987-90.

Det prioriterte arbeidsprogram for 1988 er basert på dei prioriterte oppgåver i rammeprogrammet.

Merknader frå dei respektive Kyrkjemøtekomiteane til

eige fagfelt er i korte samandrag tekne med i eige avsnitt.

Generelle merknader

Eit fireårig rullerande rammeprogram for verksemda til Kyrkjerådet vart fyrste gong lagt fram og vedteke på Kyrkjemøtet 1986.

Årets rammeprogram er bygd over same lest som i 1986. Komiteen vil i den samanheng be Kyrkjerådet vurdere spørsmålet om presentasjonsform. Slik rammeprogrammet ligg føre kan det vere vanskeleg å få oversikt over heilskapen og kjensle av framdrift i dei enkelte prosjekt. Innleiingsstoffet bør kanskje i sterkare grad knytast til prosjekta innan fagområda. Det vil i alle tilfelle vere viktig ved handsaming av eit rullerande rammeprogram å få ein kort situasjonsrapport frå arbeidet med dei enkelte prosjekta.

Reint praktisk vil komiteen foreslå at sidene i rammeprogrammet vert nummererte etter kvarandre og at det vert laga ei innhaldsliste.

Komiteen har også drøfta handsaminga av rammeprogrammet i Kyrkjemøtet. Ansvaret for å leggje saka fram for Kyrkjemøtet er pålagt ein av Kyrkjemøtekomiteane. Dei andre komiteane gir komiteen merknader til eige fagfelt i rammeprogrammet.

Komiteen vil foreslå at det vert utarbeidd nærare retningslinjer for handsaming av rammeprogrammet særleg med sikte på komiteane sitt arbeid med programmet.

Samandrag av dei einskilte komiteane sine merknader

KYRKJEORDNING

Komite A gir sin tilslutnad til den prioritering av prosjekt/arbeidsoppgåver som er ført opp under fagfelt A, Kirkeordning. Komiteen understrekar elles behovet for ei nærare koordinering og avklaring av samarbeidsformer mellom Kyrkjerådet og bispedømeråda og peikar på kor viktig det er med eit nærare samarbeid mellom den offisielle kyrkja og dei frivillege kristne organisasjonane - serleg med tanke på barne- og ungdomsarbeidet.

PERSONAL OG UTDANNING

Komite B sluttar seg til den samla prioritering av pro-

sjekt i forslaget til rammeplan. Komiteen er mest oppteken av prosjekta B 1.4/86 (PLANMESSIG PERSONALOMSORG OG PERSONALPOLITISKE PRINSIPPER) OG B 5/86 (REKRUTTERING/KALLSTANKEN). Etter komiteen si meining er det viktig å få utarbeidd ein samla bemannings- og rekrutteringsplan for Den norske kyrkja - og få oppretta nye stillingar også i ei tid med personalmangel.

Kyrkjerådet må ta initiativ og ha ansvar for arbeidsoppgåver innanfor personalsektoren som elles ikkje vert tekne vare på av andre instansar.

Komiteen vil elles understreke kor viktig det er at ein i framtida ved personalmangel ikkje let vere å opprette nye stillingar.

GUDSTENESTELIV OG EVANGELISERING

Komite C understrekar at EVANGELISERING er ei hovudoppgåve for vår kyrkje og at saka må relaterast til alle aldersgrupper. Komiteen ser det som naudsynt at denne saka vert førebudd og kjem til handsaming på Kyrkjemøtet i 1988 - og då på ein slik måte at evangelisering vert ein kontinuerleg prosess i kyrkja sitt liv. I denne samheng peikar komiteen på trongen for eit kontinuerleg arbeid med gudstenestelivet i vår kyrkje.

Det er etter komiteen sitt syn eit påtrengjande behov for å få oppretta ei eiga konsulentstilling i Kyrkjerådet med gudstenesteliv og evangelisering som arbeidsområde. Komite C tilrår at prøveordninga med TV-gudstener vert oppretthalde etter prøveperioden.

Komite C sluttar seg til rammeprogrammets prioriteringar. Han peikar samstundes på (som i 1986) at den økonomiske ramma for prosjektet "Sammen om gudstjenesten" er for trong.

Under arbeidet med prosjektet "Kirke og turisme" bør ein også vere klar over problemet med dei mange kyrkjene som er stengde, serleg i sommartida.

UNDERVISNING

Komite D ser seg nøgd med at forsøksprosjektet: "Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke" har høgaste prioritet.

Komiteen vil peike på at skal ein kome vidare med arbeidet innan saksområda D3/86: "Vidareføring av konfirmantane" og D4/86: "Konfirmantar og gudstjenesta", er det

ein føresetnad at ein på nytt får ein konsulent med serleg ansvar på konfirmantsektoren. Det same gjeld dessutan den store utfordringa som arbeidet med psykisk funksjonshemma konfirmantar stiller kyrkja overfor.

DIAKONI OG SAMFUNNSSPØRSMÅL

Komite E har mellom anna fylgjande merknader til prosjekt på arbeidsfeltet:

Med omsyn til prosjektet "Velferd, solidaritet og økonomi" vert det tilrådd at ein i fyrste omgang konsentrerer seg om eitt av målområda.

Vedrørande prosjektet "Utfordringer fra moderne teknologi" ser komiteen det naudsynt med ei permanent gruppe for miljøspørsmål.

Trongen for ei gjennomføring av Kyrkjemøtet sitt vedtak 1986 om "Permanent kirkelig arbeid for mishandlede kvinner" vert understreka.

Prosjektet om "Samene i kirke og samfunn" meiner komiteen må sjåast og arbeidast med i nordisk perspektiv. Det vert også peika på at saka høyrer heime i fleire av komiteane i Kyrkjemøtet.

Til prosjektet om innvandrarakarbeid legg komiteen fram fylgjande tilføyingar under målsettingar:

- Å arbeide for å motverke fordomar og diskriminerande haldningar mot innvandrarakar
- Hjelp kyrkjelydane til å verke for at innvandrarakane finn ein trygg plass i lokalmiljøet

På sikt bør det også opprettast ei heil stilling som innvandrarkonsulent.

INFORMASJON

Komite F gir sin tilslutnad til dei planar som er beskrivne under arbeidsfeltet.

Komiteen understrekar kor viktig det er med ei norsk kyrkjeinformasjonsbrosjyre på andre språk. Ei kortfatta utgåve vert gitt høgaste prioritet, men det bør også arbeidast med ein fylldigare publikasjon om Den norske kyrkja.

Komiteen registrerer med glede at Kirkens informasjons-

råd har tilrådd overfor Kyrkjerådet at det vert oppretta eit eige etermedieutval (sak KM 23/86).

Avsluttande merknader

Det rammeprogrammet som ligg føre er stort sett identisk med programmet som vart vedteke i 1986 - og komiteén finn det ikkje naudsynt å kome nærare inn på innhaldet utover det som har kome fram i samandraget av dei ein-skilde komiteane sine merknader.

Merknadene frå komiteane bør som tidlegare i sin heilskap oversendast Kyrkjerådet.

Komiteen er elles kjend med at Kyrkjerådet har starta på eit arbeid med resultatretta planleggjing for verksemda. Komiteen er spent på kva konsekvensar det kan få for utforminga av rammeprogrammet, og om det vil verke med til å styrkje rammeprogrammet som eit styringsmiddel for Kyrkjerådet si verksemd.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet vedtek det framlagde rammeprogrammet for 1988-91 og det prioriterte arbeidsprogrammet for 1988.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om at dei vedtaka i Kyrkjemøtet 1987 som får konsekvensar for rammeprogrammet og det prioriterte arbeidsprogrammet, vert innarbeidde i desse.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet vurdere utforminga av rammeprogrammet og utarbeide framlegg til retningsliner for handsaming av rammeprogrammet i Kyrkjemøtekomiteane.
4. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet arbeide med framlegg til ei formulering for ei overordna målsetjing for kyrkja og strategi for denne.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Odd Magnar Vognild

Desse hadde ordet:

Odd Magnar Vognild, Ole D. Hagesæther.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet vedtek det framlagde rammeprogrammet for 1988-91 og det prioriterte arbeidsprogrammet for 1988.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om at dei vedtaka i Kyrkjemøtet 1987 som får konsekvensar for rammeprogrammet og det prioriterte arbeidsprogrammet, vert innarbeidde i desse.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet vurdere utforminga av rammeprogrammet og utarbeide framlegg til retningsliner for handsaming av rammeprogrammet i Kyrkjemøtekomiteane.
4. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet arbeide med framlegg til ei formulering for ei overordna målsetjing for kyrkja og strategi for denne.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 6/87: STATSBUDDSJETTA 1988
OG 1989

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

- Dokument 6.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 6.2 PROSEDYRE FOR
KYRKJEMØTET SI HANDSAMING AV
FRAMLEGG TIL LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET
- Dokument 6.3 BISPEDØMMERÅDA SINE
FØREBELS FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET FOR 1989
- Dokument 6.4 KYRKJERÅDET SITT
FØREBELS FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET FOR 1989
- Dokument 6.5 MELLOMKYRKJELEG RÅD SITT
FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET FOR 1989
- Dokument 6.6 ST.PRP. NR. 1
(1987-88)
- Dokument 6.7 KOMMENTARER TIL
STATSBUDSJETTET 1988

Andre dokument

- Brev frå Kyrkjerådet til
Stortingets kyrkje- og undervisningskomite
av 12/10-87

- Brev frå Tunsberg bispedømmeråd til Stortingets kyrkje- og undervisningskomite av 27/10-87

INNSTILLING FRÅ KOMITE A:

Saksorientering

1. Komiteen har drøfta framlegget til løyvingar over statsbudsjettet for 1988. I drøftingane har ein hatt framme statsbudsjettet sine konsekvensar for kyrkjelydsplanet, for bispedømeråda, for Kyrkjerådet og for Mellomkyrkjeleg Råd.
2. Komiteen har vidare drøfta dei førebels framlegga til løyvingar over statsbudsjettet for 1989 i tråd med vedtak i sak KM 21/85:
 - "1. Kirkerådet fremlegger årlig for Kirkemøtet til godkjenning et foreløpig forslag til statsbudsjettet for neste følgende år. Endelig forslag til statsbudsjett utarbeides av Kirkerådet på grunnlag av Kirkemøtets kommentarer.
 2. Kirkemøtet vurderer og gir signaler til bispedømmerådernes forslag til statsbudsjett. Bispedømmerådene utarbeider på bakgrunn av dette selv sine budsjettforslag.
 3. Kirkemøtet legger frem eventuelle merknader til statsbudsjettet som er lagt frem for det følgende år for de kirkelige rådene.
 4. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjett."

Komiteen sine merknader

1. Merknader som gjeld framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1988:

1.1 Kyrkjelyden

Komiteen har merka seg at det ikkje er gjort framlegg om nye soknediakon-, kateket- eller prestestillinger i det heile. Ein vil peike på at det i alle bispedøma i landet er gjort prioriteringar for alle desse tre stillingskategoriane. Desse prioriteringane er uttrykk for reelle behov.

Mangel på søkjarar til eksisterande stillingar må ikkje brukast som argument for ikkje å opprette nye. Det vil vere å bruke ein sirkelargumentasjon som gjer vondt verre.

1.2 Bispedømerådet

I budsjettframlegget for bispedømeråda bør det setjast av 4% av den samla lønsmasse til vikarutgifter.

I einskilte bispedøme er det ikkje midlar att til å stø generelle diakonale tiltak når 50% av lønsutgiftene til soknediakonstilligane etter Lov om diakontjeneste er refundert. At det har vorte slik, er ikkje i tråd med departementet sine uttrykkjelege føresetnader då lova vert sett i kraft.

1.3 Kyrkjerådet

Dei ni stillingane i Kyrkjerådet sitt sekretariat som er på overgangsstatus, må verte overførte til faste stillingsheimlar. Dette er i tråd med klare tilrådingar frå Statens Rajonaliseringsdirektorat (1985:6).

Det vil vere ei naturleg vidareføring av prosessen som Kyrkje- og undervisningskomiteen gav signal om i fjor ved å gje heimel til 7 av stillingane. Ei overføring til faste stillingsheimlar har ikkje konsekvensar for den totale budsjettramma.

Det må budsjetterast med 4% av brutto lønsmasse til vikarutgifter.

Dei faktiske utgiftene til utstyr og drift av Kyrkjerådssekretariatet må fullt ut bli dekte over statsbudsjettet.

Det er ikkje gjort framlegg om ei einaste ny stilling i Kyrkjerådssekretariatet. Komiteen vil peike på det sterke behovet for konsulentstilling med serleg ansvar for konfirmasjonssektoren og arbeidet med gudstenesteliv og evangelisering. Denne stillinga falt ut p.g.a. at stillinga var vakant då stillingsstrukturen i sekretariatet vart lagt om, og er såleis ikkje med i dei stillingane på overgangsstatus som ein no ynkjer å få overført til faste stillingsheimlar.

Løyvinga til felleskyrkjelege tiltak bør utvidast (Post 70). Dette er tiltak som går til utviklingsarbeid i kyrkja gjennom ulike prosjekt, større oppgåver og forsøksverksemd. Det er gjort framlegg om same kronebeløp som i 1987 (200.000.-), men Kyrkjerådet bad om spesifiserte løyvingar på til saman vel 1.000.000.-.

1.4 Mellomkyrkjeleg Råd

Komiteen seier seg samd i den forståinga som Mellomkyrkjeleg Råd har av § 3 B i sine statutter: "Forslag" tyder Mellomkyrkjeleg Råd sitt framlegg til søknad til statsbudsjettet for det nest følgjande året.

Komiteen er underretta om at dei midla som er sett av som medlemstilskot til internasjonale kyrkjelege organ, ikkje fyller den kontingenten Den norske kyrkja som medlem av desse organa skal betale. Posten (Kap. 223, Kap. 71, post 2) bør i alle høve aukast med 100.000.- i denne omgangen.

1.5 Komiteen har merka seg departementet sine kommentar til Post 70, der det er sagt om dei midlane som bispedømeråda og Kyrkjerådet rår over utanom dei statlege:

"Det er likevel departementet sin føresetnad at desse inntekter eller det statlege tilskotet ikkje skal nyttast til å løna personell ved rådssekretariata."

Komiteen meiner det må vere mogleg å nytta inn-samla midlar til å engasjera personar til tids-avgrensa oppgåver i bispedømeråd og Kyrkjeråd.

Kyrkja si oppgåve er å løyse nye oppgåver og vere ein plogspiss i upløydd mark. Komiteen vil også peike på t.d. KoL § 47 som pålegg bispedømeråda å arbeide "så langt det står midler til dets rådighet".

Ein ynskjer ikkje ei utvikling mot ei todeling i det kyrkjelege arbeidet med sterkt innslag av stiftelsar for å få løyst nye oppgåver.

2. Merknader som gjeld framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1989:

- 2.1 Komiteen meiner det er viktig for Kyrkjerådet å bli tilført juridisk kompetanse og kompetanse med tanke på arbeid med innvandrarspørsmål.
- 2.2 Komiteen drøfta framlegget til løyvingar til Kyrkjemøtet. Komiteen meiner Kyrkjerådet må vurdere storleiken på framlegget med tanke på:
 - 1) Prisstigninga.
 - 2) Kyrkjemøtet må få budsjett til å dekkje fullt ut tapt arbeidsforteneste for dei medlemer av møtet det er aktuelt for.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet har vurdert framlegget til løyvingar over statsbudsjettet for 1988. Kyrkjemøtet ber Stortinget ta omsyn til dei merknadane som det er gjort greie for av Kyrkjemøtekomiteen i pkt. 1.1-1.4.
2. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å følgje opp komiteen sine merknader om dei innsamla midla, jfr. pkt. 1.5.
3. Kyrkjemøtet bed om at Kyrkjerådet tek omsyn til komiteen sine merknader om Kyrkjemøtet sitt budsjett for 1989, jfr. pkt. 2.
4. Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1989.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordførar: Bjørn Hareide

Desse hadde ordet:

Bjørn Hareide, Halvor Bergan, Ole D. Mjøs, Johannes Ulltveit-Moe, Helga Gitmark, Odd Magnar Vognhild, Per Lønning, Gunnar Kartveit, Ole Herman Fisknes, Ole-Bjørn Haugaasen.

Endringsframlegg

Ole D. Mjøs ynskje følgjande tillegg til vedtaket:

1. Kyrkjemøtet ber Stortinget om at det blir oppretta minst ei ny stilling som kateket, ei som soknediakon og ei ny prestestilling på 1988-budsjettet.
2. Kyrkjemøtet ber om at alle dei 9 stillingane som har overgangsstatus i Kyrkjerådets sekretariat blir overførte til faste stillingar på 1988-budsjettet.

Gunnar Kartveit fremja følgjande forslag:

2. Kyrkjemøtet bed om at konsulentstillingen med serleg ansvar for konfirmasjonssektoren og arbeidet med gudstenesteliv og evangelisering blir gjeven fast stillingsheimel.

Helga Gitmark ynskte følgjande tillegg til komiteens sitt forslag, pkt. 1.5, tredje avsnitt:

Dersom det ikkje let seg gjera å få fleire statlege stillingar ved bispedømeråda sine sekretariat, er dette naudsynt som ei mellombels løysing for å løyse dei oppgåvene som KoL § 46 pålegg bispedømeråda.

Ordet "tidsavgrensa" strykes.

Halvor Bergan ynskte følgjande endring:

Under komiteens sine merknader - 1.1 Kyrkjelyden - siste setning: "Desse prioriteringar er foretatt på grunnlag av reelle behov, som er langt større."

Dirigentskapet la fram dette framlegg:

Saka vert sendt attende til komiteen.

Dirigentskapet sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Bjørn Hareide

Desse hadde ordet:

Bjørn Hareide, Ole D. Mjøs, Andreas Aarflot, Per Lønning, Oddvar Larsen, Helga Gitmark, Håkon E. Andersen, Synnøve Sjølie, Ole-Bjørn Haugaasen, Anne Liv Reistad.

Komiteen sine merknader

1. Komiteen sine tilrådingar og premissar for framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1988 vil gå fram av framlegg til vedtak, pkt. 1.1-1.4.
2. Komiteen sine merknader til departementets kommentar til Post 70 vil gå fram av framlegg til vedtak, pkt. 2.
3. Komiteen har desse merknadene til Kyrkjerådet sitt førebels framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1989:
 - 3.1 Komiteen meiner det er viktig for Kyrkjerådet å bli tilført juridisk kompetanse og kompetanse med tanke på arbeid med innvandrarspørsmål.
 - 3.2 Komiteen drøfta framlegget til løyvingar til Kyrkjemøtet. Komiteen meiner Kyrkjerådet må vurdere storleiken på framlegget med tanke på:
 - 1) Prisstigninga.
 - 2) Kyrkjemøtet må få budsjett til å dekkje fullt ut tapt arbeidsforteneste for dei medlemer av møtet det er aktuelt for.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet har vurdert framlegget til løyvingar over statsbudsjettet for 1988.

Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet peika på følgjande ovanfor Stortinget:

1.1 Kyrkjelyden

Kyrkjemøtet seier seg lei for at det ikkje er gjort framlegg om nye soknediakon-, kateket- eller pretestillingar i det heile. Ein vil peike på at det i alle bispedøma i landet er gjort prioriteringar for alle desse tre stillingskategoriane. Desse prioriteringane er føreteke på grunnlag av reelle behov, som er mykje større.

Mangel på søkjarar til eksisterande stillingar må ikkje brukast som argument for ikkje å opprette nye. Det vil vere å bruke ein sirkelarargumentasjon som gjer vondt verre.

1.2 Bispedømeråda

I budsjettframlegget for bispedømeråda må det setjast av 4% av den samla lønsmasse til vikarutgifter.

I einskilte bispedøme er det ikkje midler att til å stø generelle diakonale tiltak når 50% av lønsutgiftene til soknedikaonstillingane etter Lov om diakontjeneste er refundert. At det har vorte slik, er ikkje i tråd med departementet sine uttrykkjelege føresetnader då lova vert sett i kraft.

1.3 Kyrkjerådet

Dei ni stillingane i Kyrkjerådet sitt sekretariat som er på overgangstatus, må verte overførte til faste stillingsheimlar. Dette er i tråd med klare tilrådingar frå Statens Rasjonaliseringsdirektorat (1985:6).

Det vil vere ei naturleg vidareføring av prosessen som Kyrkje- og undervisningskomiteen gav signal om i fjor ved å gje heimel til 7 av stillingane. Ei overføring til faste stillingsheimlar har ikkje konsekvensar for den totale budsjetttramma.

Det må budsjetterast med 4% av brutto lønsmasse til vikarutgifter.

Dei faktiske utgiftene til utstyr og drift av Kyrkjerådssekretariatet må fullt ut bli dekte over statsbudsjettet.

Det er ikkje gjort framlegg om ei einaste ny stilling i Kyrkjerådssekretariatet. Kyrkjemøtet vil peike på det sterke behovet for konsulent i fast stilling med serleg ansvar for konfirmasjonssektoren og arbeidet med gudstenesteliv og evangelisering. Denne stillinga falt ut p.g.a. at stillinga var vakant då stillingsstrukturen i sekretariatet vart lagt om, og er såleis ikkje med i dei stillingane på overgangstatus som ein no ynskjer å få overført til faste stillingsheimlar.

Løyvinga til felleskyrkjelege tiltak bør utvidast (Post 70). Dette er tiltak som går på utviklingsarbeid i kyrkja gjennom ulike prosjekt,

større oppgåver og forsøksverksemd. Det er gjort framlegg om same kronebeløp som i 1987 (200.000.-), men Kyrkjerådet bad om spesifiserte løyvingar på til saman vel 1.000.000.-.

1.4 Mellomkyrkjeleg Råd

Kyrkjemøtet er underretta om at dei midla som er sett av som medlemstilskot til internasjonale kyrkjelege organ, ikkje fyller den kontingenten Den norske kyrkja som medlem av desse organa skal betale. Posten (Kap. 223, Kap. 71 post 2) bør i alle høve aukast med 100.000.- i denne omgangen.

2. Kyrkjemøtet har merka seg departementet sin kommentar til Post 70, der det er sagt om dei midlane som bispedømeråda og Kyrkjerådet rår over utanom dei statlege:

"Det er likevel departementet sin føresetnad at desse inntekter eller det statlege tilskotet ikkje skal nyttast til å løna personell ved rådssekretariata."

Kyrkjemøtet meiner det må vere mogleg å nytta inn-samla midlar til å engasjera personer til tidsavgrensa oppgåver i bispedømeråd og Kyrkjeråd.

Kyrkja si oppgåve er å løyse nye oppgåver og vere ein plogspiss i upløyd mark. Kyrkjemøtet vil også peike på t.d. KoL § 47 som pålegg bispedømeråda å arbeide "så langt det står midler til dets rådighet".

Ein ynskjer ikkje ei utvikling mot ei todeling i det kyrkjelege arbeidet med sterkt innslag av stiftelsar for å få løyst nye oppgåver.

3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet ta omsyn til dei merk-nadane frå komiteen som gjeld budsjettet for 1989.
4. Kyrkjemøtet seier seg samd i den forståinga som Mellomkyrkjeleg Råd har av § 3 B i sine statutter: "Forslag" tyder: Mellomkyrkjeleg Råd sitt framlegg til søknad til statsbudsjettet for det nest følgjande året.
5. Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1989.

Framsatte forslag

Ole D. Mjøs fremja følgjande forslag:

1.1 Kyrkjelyden

Kyrkjemøtet "seier seg lei for" at ---
blir endra til: Kyrkjemøtet "meiner det
er uakseptabelt" at ---

Etter denne setjinga foreslo han ny setjing:
"Kyrkjemøtet ber difor Stortinget om at det blir
ført opp minst ei ny stilling innan kvar av
desse stillingskategoriane på 1988-budsjettet."

Oddvar Larsen foreslo følgjande:

Pkt. 1.3, nest siste ledd (nytt avsnitt):

Kyrkjemøtet meiner det er viktig for Kyrkjerådet å
bli tilført juridisk kompetanse og kompetanse med
tanke på arbeid med innvandrarspørsmål.

Per Lønning fremja følgjande endringsforslag:

Vedtaket, pkt. 2, avsnitt 3:

Ordet tidsavgrensa vert skift ut med påtrengjande.

Synnøve Sjølie foreslo følgjande:

I budsjettframlegget for bispedømeråda bør den
samla lønsmasse aukast med 4% til bruk for vikar-
utgifter.

Håkon E. Andersen peika på

- at Sjølies formulering måtte få konsekvensar i
pkt. 1.3.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet har vurdert framlegget til løyvingar
over statsbudsjettet for 1988.

Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet peika på følgjande ovanfor Stortinget:

1.1 Kyrkjelyden

Kyrkjemøtet meiner det er uakseptabelt at det ikkje er gjort framlegg om nye soknediakon-, kateket- eller prestestillingar i det heile. Kyrkjemøtet ber difor Stortinget om at det blir ført opp minst ei ny stilling innan kvar av desse stillingskategoriane på 1988-budsjettet. Ein vil peike på at det i alle bispedøma i landet er gjort prioriteringar for alle desse tre stillingskategoriane. Desse prioriteringane er føreteke på grunnlag av reelle behov, som er mykje større.

Mangel på søkjarar til eksisterande stillingar må ikkje brukast som argument for ikkje å opprette nye. Det vil vere å bruke ein sirkelargumentasjon som gjer vondt verre.

1.2 Bispedømeråda

I budsjettframlegget for bispedømeråda må den samla lønsmasse aukast med 4% til bruk for vikarutgifter.

I einskilte bispedøme er det ikkje midler att til å stø generelle diakonale tiltak når 50% av lønsutgiftene til soknediakonstillingane etter Lov om diakontjeneste er refundert. At det har vorte slik, er ikkje i tråd med departementet sine uttrykkjelege føresetnader då lova vert sett i kraft.

1.3 Kyrkjerådet

Dei ni stillingane i Kyrkjerådet sitt sekretariat som er på overgangsstatus, må verte overførte til faste stillingheimlar. Dette er i tråd med klare tilrådingar frå Statens Rasjonaliseringsdirektorat (1985:6).

Det vil vere ei naturleg vidareføring av prosessen som Kyrkje- og undervisningskomiteen gav signal om i fjor ved å gje heimel til 7 av stillingane. Ei overføring til faste stillingheimlar har ikkje konsekvensar for den totale budsjettramma.

I budsjettframlegget for Kyrkjerådet må den samla lønsmasse aukast med 4% til bruk for vi-karutgifter.

Dei faktiske utgiftene til utstyr og drift av Kyrkjerådssekretariatet må fullt ut bli dekte over statsbudsjettet.

Det er ikkje gjort framlegg om ei einaste ny stilling i Kyrkjerådssekretariatet. Kyrkjemøtet vil peike på det sterke behovet for konsulent i fast stilling med serleg ansvar for konfirma-sjonssektoren og arbeidet med gudstenesteliv og evangelisering. Denne stillinga falt ut p.g.a. at stillinga var vakant då stillingsstrukturen i sekretariatet vart lagt om, og er såleis ikkje med i dei stillingane på overgangsstatus som ein no ynskjer å få overført til faste stillings-heimlar.

Kyrkjemøtet meiner det er viktig for Kyrkjerådet å bli tilført juridisk kompetanse og kompetanse med tanke på arbeid med innvandrarspørsmål.

Løyvinga til felleskyrkjelege tiltak bør utvi-dast (Post 70). Dette er tiltak som går på ut-viklingsarbeid i kyrkja gjennom ulike prosjekt, større oppgåver og forsøksverksemd. Det er gjort framlegg om same kronebeløp som i 1987 (200.000.-), men Kyrkjerådet bad om spesifiserte løyvingar på til saman vel 1.000.000.-.

1.4 Mellomkyrkjeleg Råd

Kyrkjemøtet er underretta om at dei midla som er sett av som medlemstilskot til internasjonale kyrkjelege organ, ikkje fyller den kontingenten Den norske kyrkja som medlem av desse organa skal betale. Posten (Kap. 223, Kap, 71 post 2) bør i alle høve aukast med 100.000.- i denne om-gangen.

2. Kyrkjemøtet har merka seg departementet sin kommentar til Post 70, der det er sagt om dei midlane som bispedømeråda og Kyrkjerådet rår over utanom dei statlege:

"Det er likevel departementet sin føresetnad at desse inntekter eller det statlege tilskotet ikkje skal nyttast til å løna personell ved rådssekretariata."

Kyrkjemøtet meiner det må vere mogleg å nytta inn-samla midlar til å engasjera personar til tidsav-grensa oppgåver i bispedømeråd og Kyrkjeråd.

Kyrkja si oppgåve er å løyse nye oppgåver og vere ein plogspiss i upløydd mark. Kyrkjemøtet vil også peike på t.d. KoL § 47 som pålegg bispedømeråda å arbeide "så langt det står midler til dets rådighet".

Ein ynskjer ikkje ei utvikling mot ei todeling i det kyrkjelege arbeidet med sterkt innslag av stiftelsar for å få løyst nye oppgåver.

3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet ta omsyn til dei merk-nadane frå komiteen som gjeld budsjettet for 1989.
4. Kyrkjemøtet seier seg samd i den forståinga som Mellomkyrkjeleg Råd har av § 3 B i sine statutter: "Forslag" tyder: Mellomkyrkjeleg Råd sitt framlegg til søknad til statsbudsjettet for det nest følgjande året.
5. Kyrkjemøtet godkjenner Mellomkyrkjeleg Råds framlegg til løyvingar over statsbudsjettet for 1989.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 7/87: ORIENTERINGSSAKER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 7.1 SAKSORIENTERING

Dokument 7.2 BISPEMØTET 1987

Dokument 7.3 KRITERIER FOR
SAKER TIL
KIRKEMØTET

Saksorientering

Til orientering for Kirkemøtet 1987 ble det fremlagt to orienteringssaker:

- Bispemøtet 1987
- Kriterier for saker til
Kirkemøtet

Fra Bispemøtet 1987 ble det oversendt saksliste og protokollat i enkelte saker.

Dokumentet "Kriterier for saker til Kirkemøtet" er utarbeidet i Kirkerådets sekretariat og er av Kirkerådet vedtatt lagt til grunn for rådets arbeid med forslaget til saksliste for Kirkemøtet, jfr. sak KR 16/87.

Kirkerådets anbefaling

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å ta orienteringen fra Bispemøtet 1987 og notatet vedrørende "Kriterier for saker til Kirkemøtet" til etterretning.

PELENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter

Følgende hadde ordet:

Andreas Aarflot.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kirkemøtet tar orienteringen fra Bispemøtet 1987 og notatet vedrørende "Kriterier for saker til Kirkemøtet" til etterretning.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 8/87: RETNINGSLINJER FOR
PROTOKOLLKOMITEEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 8.1 SAKSORIENTERING

Dokument 2.3 VALG AV
PROTOKOLLKOMITE

Dokument 1.3 INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Protokollkomiteens mandat i henhold til Kirkemøtets
forretningsorden § 3-3:

Protokollkomiteen skal godkjenne og underskrive
Kirkemøtets vedtaksprotokoll ved avslutningen av
Kirkemøtet.

Protokollkomiteen skal påse at Kirkerådets av-
gjørelser er i samsvar med Kirkemøtets vedtak.

Protokollkomiteen skal gjennomgå Kirkerådets og
Arbeidsutvalgets forhandlingsprotokoller og legge
frem innstilling for Kirkemøtet.

Kirkemøtet 1986 drøftet på bakgrunn av erfaringer fra
tidligere Protokollkomiteers arbeid behovet for nærmere
retningslinjer for Protokollkomiteen. Kirkemøtet
fattet følgende vedtak, jfr. sak KM 1/86, pkt. 4:

Kirkemøtet ber Protokollkomiteen utarbeide forslag
til retningslinjer for sitt arbeid og oversende
disse til Kirkerådet for fremleggelse for Kirkemø-
tet.

Kirkerådet har bedt komiteen vurdere om Protokollkomiteen også skal foreta oppfølging av Kirkemøtets vedtak som Mellomkirkelig Råd har ansvar for.

Komite D uttrykker i sak KM 1/87 usikkerhet med hensyn til hvorvidt Protokollkomiteen bare skal forholde seg til sist avholdte Kirkemøte eller også til tidligere Kirkemøter.

Komiteens merknader

- Mellomkirkelig Råd er direkte underlagt Kirkemøtet. Komite A finner det derfor riktig at Protokollkomiteen følger opp de saker som Mellomkirkelig Råd har ansvar for etter vedtak i Kirkemøtet.
- Komiteen mener at Protokollkomiteen ikke bare skal forholde seg til sist avholdte Kirkemøte, men også til tidligere Kirkemøter. En vil måtte kontrollere at saker som Protokollkomiteen tidligere har gjort merknad til, blir fulgt opp. Hvilke saker dette gjelder, vil fremgå av siste års Kirkemøteprotokoll.

Forslag til vedtak

RETNINGSLINJER FOR PROTOKOLLKOMITEEN
(Fastsatt på bakgrunn av
Kirkemøtets forretningsorden, § 3-3,
og Mellomkirkelig Råds statutter, § 1)

1. Protokollkomiteens arbeid under Kirkemøtet

- 1.1 På et tidlig tidspunkt under Kirkemøtet drøftes de praktiske rutiner for arbeidet i møte mellom Protokollkomiteen, referentene og Kirkemøtets sekretariat.
- 1.2 Etter alle plenumssesjoner, hvor det er fattet vedtak, gjennomgår Protokollkomiteen disse og bekrefter dem med sin underskrift.
- 1.3 Ved Kirkemøtets avslutning foretar Protokollkomiteen en samlet gjennomgang av Kirkemøtets vedtaksprotokoll og eventuelt godkjenner den i henhold til Kirkemøtets forretningsorden.

2. Protokollkomiteens arbeid etter Kirkemøtet i forhold til Kirkerådet

- 2.1 Den ferdige utskrevne protokoll fra Kirkemøtet

sendes Protokollkomiteen til gjennomsyn så snart den foreligger. Korrekturlesing forutsettes utført i Kirkerådets sekretariat.

2.2 Protokollkomiteen får rutinemessig tilsendt følgende dokumenter:

- Saksdokumenter til møtene i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg
- Protokoll fra møtene i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg
- Saksdokumentene til Kirkemøtet

2.3 Protokollkomiteen gis informasjon om de saker som helt eller delvis er fulgt opp administrativt eller på en slik måte at det ikke fremgår av de dokumenter som er nevnt under pkt. 2.2.

2.4 Protokollkomiteen tar kontakt med Kirkerådets sekretariat der ytterligere opplysninger er nødvendige for komiteens arbeid.

2.5 Protokollkomiteens innstilling utformes når protokollen fra Kirkerådets september-møte foreligger.

2.6 Protokollkomiteen har minst ett møte i perioden mellom to Kirkemøter.

3. Protokollkomiteens arbeid
etter Kirkemøtet
i forhold til Mellomkirkelig Råd

3.1 Protokollkomiteen får rutinemessig tilsendt følgende dokumenter:

- Saksdokumenter til møtene i Mellomkirkelig Råd og Mellomkirkelig Råds arbeidsutvalg om saker som angår Kirkemøte-vedtak
- Protokoll fra møtene i Mellomkirkelig Råd og Mellomkirkelig Råds arbeidsutvalg om saker som angår Kirkemøte-vedtak

3.2 Protokollkomiteen tar kontakt med Mellomkirkelig Råds sekretariat der ytterligere opplysninger er nødvendig for komiteens arbeid.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Per Arne Nilsen

Følgende hadde ordet:

Per Arne Nilsen, Bjørn Egil Pedersen, Per Voksø.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

RETNINGSLINJER FOR PROTOKOLLKOMITEEN
(Fastsatt på bakgrunn av
Kirkemøtets forretningsorden, § 3-3,
og Mellomkirkelig Råds statutter, § 1)

1. Protokollkomiteens arbeid
under Kirkemøtet

- 1.1 På et tidlig tidspunkt under Kirkemøtet drøftes de praktiske rutiner for arbeidet i møte mellom Protokollkomiteen, referentene og Kirkemøtets sekretariat.
- 1.2 Etter alle plenumssesjoner, hvor det er fattet vedtak, gjennomgår Protokollkomiteen disse og bekrefter dem med sin underskrift.
- 1.3 Ved Kirkemøtets avslutning foretar Protokollkomiteen en samlet gjennomgang av Kirkemøtets vedtaksprotokoll og eventuelt godkjenner den i henhold til Kirkemøtets forretningsorden.

2. Protokollkomiteens arbeid
etter Kirkemøtet
i forhold til Kirkerådet

- 2.1 Den ferdige utskrevne protokoll fra Kirkemøtet sendes Protokollkomiteen til gjennomsyn så snart den foreligger. Korrekturlesing forutsettes utført i Kirkerådets sekretariat.
- 2.2 Protokollkomiteen får rutinemessig tilsendt følgende dokumenter:

- Saksdokumenter til møtene i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg
 - Protokoll fra møtene i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg
 - Saksdokumentene til Kirkemøtet
- 2.3 Protokollkomiteen gis informasjon om de saker som helt eller delvis er fulgt opp administrativt eller på en slik måte at det ikke fremgår av de dokumenter som er nevnt under pkt. 2.2.
- 2.4 Protokollkomiteen tar kontakt med Kirkerådets sekretariat der ytterligere opplysninger er nødvendige for komiteens arbeid.
- 2.5 Protokollkomiteens innstilling utformes når protokollen fra Kirkerådets september-møte foreligger.
- 2.6 Protokollkomiteen har minst ett møte i perioden mellom to Kirkemøter.
3. Protokollkomiteens arbeid etter Kirkemøtet i forhold til Mellomkirkelig Råd
- 3.1 Protokollkomiteen får rutinemessig tilsendt følgende dokumenter:
- Saksdokumenter til møtene i Mellomkirkelig Råd og Mellomkirkelig Råds arbeidsutvalg om saker som angår Kirkemøte-vedtak
 - Protokoll fra møtene i Mellomkirkelig Råd og Mellomkirkelig Råds arbeidsutvalg om saker som angår Kirkemøte-vedtak
- 3.2 Protokollkomiteen tar kontakt med Mellomkirkelig Råds sekretariat der ytterligere opplysninger er nødvendig for komiteens arbeid.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 9/87: EMBETE OG RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 9.1 SAKSORIENTERING

Dokument 9.2 EMBETE OG RÅD
- UTREDNING FRA
EN ARBEIDSGRUPPE
NEDSATT AV KIRKERÅDET
MARS 1986

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Temaet "Embete og råd" ble drøftet på Kirkemøtet 1984 med utgangspunkt i et problemnotat om emnet, utarbeidet av Kirkerådets arbeidsgruppe for Kirkeordningsspørsmål.

Kirkemøtet vedtok å be Kirkerådet om å "arbeide videre med de prinsipielle og praktiske sidene av forholdet mellom embete og råd".

Med utgangspunkt i dette vedtaket oppnevnte Kirkerådet i mars 1986 en arbeidsgruppe til å forestå utredningen. Arbeidsgruppen sluttførte sin innstilling september 1987.

Utredningen behandler prinsipielle sider mellom embete og råd teologisk, historisk, økumenisk og juridisk.

Ut av dette materialet trekker arbeidsgruppen frem visse prinsipielle synspunkter som de mener bør danne grunnlag for det videre arbeid med regelverket. Gruppen appliserer videre sitt prinsipielle syn på enkelte aktuelle problemområder i forholdet mellom embete og råd.

Komiteens merknader

1. Komiteen finner grunn til å takke for en verdifull og klargjørende utredning.

Komiteen gir i hovedsak sin tilslutning til de prinsipper for kompetansefordeling og samvirke mellom kirkens embete og råd som arbeidsgruppen har lagt frem. Den har merket seg at utvalgets innstilling på disse feltene er enstemmig.

2. Den foreliggende innstilling er avgitt og er ikke gjenstand for omformuleringer. Utvalget har imidlertid bedt om å få gjort enkelte mindre justeringer av formell art.
3. Komiteen forutsetter at Kirkemøtets plenumsdebatt refereres fullstendig, slik at synspunkter som kommer frem, kan nyttiggjøres i det videre arbeid.
4. Utredningen sendes på bred høring til de teologiske fakulteter, kirkelige organer og institusjoner og yrkesorganisasjoner. Resultatet av høringen fremlegges for Kirkemøtet 1988. En bør ta sikte på en foreløpig sluttbehandling av saken på Kirkemøtet 1988.
5. Etter komiteens mening er det mye verdifullt stoff i utredningen som det vil være ønskelig at langt flere enn Kirkemøtets delegater og høringsinstansene blir gjort kjent med.

Forslag til vedtak

1. Utredningen "Embete og råd" gir etter Kirkemøtets vurdering et godt grunnlag for det videre arbeid med å tilrettelegge kompetansefordeling og samvirke mellom kirkens embete og råd.
2. Utredningen sendes på høring til de teologiske fakulteter, kirkelige organer og institusjoner og yrkesorganisasjoner. Resultatet av høringen fremlegges for Kirkemøtet 1988.
3. Kirkemøtet vil be Kirkerådet vurdere mulighetene for å få utredningen utgitt, og eventuelt få utarbeidet en forenklet utgave av den.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Ole D. Hagesæther

Følgende hadde ordet:

Ole D. Hagesæther, Per Lønning, Ole Herman Fisknes,
Andreas Andreassen, Ivar Ramvi, Andreas Aarflot, Ingemar
Øberg, Arvid H. Nergård, Bjørn Hareide, Albert
Johannessen.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Utredningen "Embete og råd" gir etter Kirkemøtets vurdering et godt grunnlag for det videre arbeid med å tilrettelegge kompetansefordeling og samvirke mellom kirkens embete og råd.
2. Utredningen sendes på høring til de teologiske fakulteter, kirkelige organer og institusjoner og yrkesorganisasjoner. Resultatet av høringen fremlegges for Kirkemøtet 1988.
3. Kirkemøtet vil be Kirkerådet vurdere mulighetene for å få utredningen utgitt, og eventuelt få utarbeidet en forenklet utgave av den.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 10/87: TILSETTINGSREGLEMENTET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 10.1 SAKSORIENTERING FRA
KIRKERÅDET
- Dokument 10.2 BISPEDØMMERÅDET'S
TILSETTINGSMYNDIGHET
(FOUGNER-KOMITEEN)
- Dokument 10.3 HØRINGSUTTALELSER TIL
OVENNEVNTE DOKUMENT
- Dokument 10.4 KIRKERÅDETS FORSLAG TIL
TILSETTINGSREGLEMENT

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

I St.meld. nr. 40 (1980-81) om stat og kirke uttalte departementet at "bispedømmerådene tillegges ansettelsesmyndighet for visse stillinger".

I Innst.S. nr. 265 (1980-81) konkretiserte Kirke- og undervisningskomiteen dette slik: "Komiteen mener at biskoper og proster fortsatt bør utnevnes av Kongen i statsråd, mens tilsettinger i prestestillinger for øvrig delegeres til bispedømmerådene."

Bispedømmerådenes Fellesmøte, avholdt i november 1982, gav sin tilslutning til disse hovedsynspunkter. I tilslutning til Kirkerådets utredning om "Arbeidsgiveransvar og stillinger i Den norske kirke" uttalte Bispedømmerådene Fellesmøte seg også nærmere om den prosedyre som burde legges til grunn i tilsettingssaker.

I Ot.prp. nr. 74 (1982-83) om Lov om endringer i lov om Den norske kirkes ordning la departementet frem forslag

om at bispedømmerådene gis myndighet til å tilsette menighetsprester, kateketer og andre tjenestemenn når dette er bestemt av Kongen.

I Innst.O. nr. 79 (1983-84) slutter Kirke- og undervisningskomiteen seg til dette, og lovendring ble vedtatt av Stortinget 8. juni 1984.

Saken var første gang til høring i tjenestemannsorganisasjonene høsten 1983, slik Kirke- og undervisningskomiteen forutsatte (Ot.prp. nr. 74, 1982-83).

Saken ble sendt til en bred høring høsten 1984 etter at lovendringen var vedtatt. Kirke- og undervisningsdepartementet utarbeidet etter drøftelser med Den norske kirkes presteforening et notat der prosedyren i tilsettingssaker ble nærmere drøftet. Kirkemøtet 1984 avgav uttalelse.

Uttalelsen fra Kirkemøtet, biskoper, bispedømmeråd og tjenestemannsorganisasjoner samlet seg alle om departementets forslag om at det ble oppnevnt en arbeidsgruppe til å arbeide videre med tilsettingsprosedyren.

Arbeidsgruppen ble oppnevnt i august 1985 og avgav 18. desember 1986 sin utredning "Bispedømmerådets tilsettingsmyndighet" til departementet.

En rekke instanser har avgitt høringsuttalelse til arbeidsgruppens utredning, og tilsettingsreglementet ble også drøftet på et fellesmøte mellom Kirkeordningsrådet (KOR) og Kirkens personalråd (KPR) 22.-23. mai 1987 (sak KPR 10/87 og KOR 13/87).

På grunnlag av denne behandling, drøftet Kirkerådet saken i møte 13. juni 1987.

De synspunkter som er fremkommet under behandlingen i KOR, KPR og Kirkerådet er innarbeidet i et nytt forslag til tilsettingsreglement for menighetsprest, kateket, soknediakon og personell ved bispedømmerådskontorene.

Det siste foreligger som Dokument 10.4

Det er dette dokumentet, som sammen med Kirkedepartementets brev av 21. august 1987 (Dokument 10.1), danner utgangspunkt for komiteens drøftinger.

Komiteens merknader

Komiteen vil få uttrykke glede over at denne saken nå er

kommet så langt at man kan behandle utformingen av et eget reglement for bispedømmerådene tilsetting av prester, kateketer, diakoner og tilsatte ved eget sekretariat.

Komiteen gir i hovedsak sin tilslutning til de forslagene til tilsettingsreglement som er utarbeidet av Kirkerådet som Dokument 10.4. Komiteen vil derfor kun fremme forslag til endringer i de paragrafer hvor komiteen avviker fra Kirkerådets forslag.

Komiteen har også i sin behandling av saken særlig lagt vekt på de tre saksområdene Kirkedepartementet ber Kirkemøtet uttale seg om i sitt brev av 21. august 1987.

Da forslagene til reglement for de ulike tjenestekategorier i hovedsak er sammenfallende, har komiteen tatt utgangspunkt i tilsettingsreglementet for prester og for øvrig trukket inn de øvrige reglementene der disse avviker og komiteen samtidig har merknader til dem.

Komiteen vil særlig fremholde at:

- Dersom bispedømmerådet etter 2. gangs utlysning må fravike kvalifikasjonskravene, så betinger dette at den som ansettes må være villig til kvalifisering etter nærmere avtale, jfr. Tilsettingsreglementet for kateketer og soknediakoner, § 5, 2. ledd. Det forutsettes også at det blir gitt et desentralisert tilbud om undervisning.
- Det er viktig, ut fra biskopens særlige tilsyns- og læreansvar, å gi mulighet for en uttalelse. Komiteen mener at dette er ivarettet i § 8, tolket i lys av departementets brev.
- Det må gis en grundig opplæring av bispedømmerådssekretærene, samt av medlemmer av innstillings- og tilsettingsorgan. Dersom det skal gis anledning til intervju av søkere, må det også gis opplæring i intervjueteknikk.

Det gjøres oppmerksom på at paragrafhenvisningene i reglementenes § 9, 4. ledd, gjelder paragrafene 10-12 og ikke 10-14.

På en del punkter er det delte oppfatninger i komiteen. Forslaget til vedtak om endringer i Kirkerådets utkast til reglement følger komiteens flertallsoppfatning.

Komiteen mener man best besvarer departementets brev ved

å gi et fullstendig forslag til tilsettingsreglement, med utgangspunkt i Kirkerådets forslag.

Begrunnelser for
endringsforslagene

1. Komiteen ønsker at ordet formelt skytes inn i § 4 for å imøtekomme Bispemøtets uttalelse om dette.
2. Komiteen ønsker at det i reglementets § 12 ikke nedfelles at en bestemt av de bispedømmerådsoppnevnte medlemmene av innstillingsrådet er rådets leder. I dette spørsmålet må bispedømmerrådet stå fritt.
3. Videre anser komiteen, i tråd med departementets brev, pkt. 1, at det ikke er nødvendig med en bestemt sekretærordning for innstillingsrådet, da dette arbeid ikke antas å bli av stort omfang.
4. Komiteen mener at stjernene, med tilhørende fotnote, i § 14 kan utgå som unødvendig. Komiteen forutsetter at det arbeides med å få overført ankemyndigheten etter 4. ledd til et særskilt organ under Kirkemøtet så snart forholdene ligger til rette for det.
5. Med tanke på bl.a. den nødvendige opplæring av bispedømmerådssekretærer og rådsmedlemmer mener komiteen at ikrafttredelsesdatoen, etter § 19, bør være 1. januar 1989.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet slutter seg til Kirkerådets forslag til tilsettingsreglement for menighetsprest, kateket, soknediakon og personell ved bispedømmerrådskontorene, med følgende endringer:
 - 1.1 I § 4 i tilsettingsreglement for menighetsprest skytes ordet formelt inn, slik at første punktums første del blir lydende:

"En søker regnes som formelt kvalifisert når ..."
 - 1.2 § 12 i reglementet gis følgende ordlyd:

Innstillingsrådet har 3 medlemmer.

Bispedømmerrådet oppnevner 2 medlemmer hver med personlige varamedlemmer. Oppnevningen gjelder

for 4 år, og settes slik at den utløper for et medlem hvert 2. år. Begge medlemmer kan gjenoppnevnes. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet kan ikke oppnevnes.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være prost. Varamedlem trer inn i innstillingsrådet ved tilsetting i stilling innen medlemmets prosti.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være lek.

Bispedømmerådet oppnevner innstillingsrådets leder blant ovennevnte.

Den tjenestemannsorganisasjon som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen gjelder for inntil 2 år.

1.3 Stjernene, med tilhørende fotnote, i § 14 utelates.

1.4 § 19 i reglementet gis følgende ordlyd:

"Dette reglement trer i kraft 1. januar 1989."

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere hvordan meldingene fra bispedømmerådene, etter reglementets § 17, skal behandles av Kirkemøtet.

2.1 Saken fremlegges for Kirkemøtet 1988.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Bjørn Egil Pedersen

Følgende hadde ordet:

Bjørn Egil Pedersen, Per Lønning, Ingolf Muri, Georg Hille, Halvor Bergan, Ole Herman Fisknes, Ole-Bjørn Haugaasen, Andreas Andreassen, Fredrik Grønningsæter, Knut Morland, Oddvar Larsen, Per Oskar Kjølaas, Ole Nordhaug, Andreas Aarflot, Bjørn Bue, Kristin Fæhn, Gunnar Salomonsen, Per Arne Nilsen, Lillian Rasmussen, Ivar Ramvi.

Fremsatte forslag

Georg Hille fremmet følgende forslag:

§ 12 i reglementet gis følgende ordlyd:

Innstillingsrådet består av 3 medlemmer:

- a) En prost med personlig varamedlem, oppnevnt av bispedømmerådet. Oppnevningen gjelder for 4 år. Begge kan gjenoppnevnes. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet kan ikke oppnevnes.
- b) Bispedømmerådets administrative leder.
- c) En tjenestemannsrepresentant med personlig varamedlem, oppnevnt av den tjenestemannsorganisasjon som organiserer flest prester i bispedømmet. Oppnevningen gjelder for inntil 2 år.

Ole-Bjørn Haugaasen fremmet følgende forslag:

Paragrafen "Påtegninger" beholdes:

Sokneprest, prost og biskop, som søknad fremsendes gjennom, skal snarest mulig gi påtegning på søknaden og sende denne til bispedømmerådet.

Påtegningen skal inneholde relevante faktiske opplysninger som ikke fremgår av søknaden, en vurdering av den tjeneste vedkommende har utført og eventuelt en vurdering i forhold til den stilling som søkes.

Fredrik Grønningsæter fremmet følgende forslag:

Påtegninger tjenesteveg ved at arbeidsgruppens § 7 og 13 opprettholdes.

Oddvar Larsen foreslo følgende:

Forenklet tilsettingsreglement for andre personellgrupper ved bispedømmerådskontorene.

Per Arne Nilsen foreslo følgende tilføyelse:

§ 12 - Innstillingsrådet - Bispedømmerådssekretæren er innstillingsrådets sekretær.

Dirigentskapet foreslo følgende:

Saken sendes tilbake til komiteen.

Dirigentskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Bjørn Egil Pedersen

Følgende hadde ordet:

Bjørn Egil Pedersen, Jan-Martin Berentsen, Georg Hille, Ole-Bjørn Haugaasen, Fredrik Grønningsæter, Andreas Andreassen, Gunnar Lislørud, Andreas Aarflot, Bjørn Hareide, Helga Gitmark, Thor Wang, Lillian Rasmussen, Finn Olav Myhre, Ivar Ramvi, Mangor Langset.

Endringer/tilføyelser i komiteens merknader

Nytt første strekpunkt i avsnitt 5:

- Det er viktig med et lekt medlem i innstillingsrådet. Dessuten mener komiteen at bispedømmerådssekretæren bør være sekretær for innstillingsrådets medlemmer.

Pkt. 3 i "Begrunnelser for endringsforslagene" sløyfes.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet slutter seg til Kirkerådets forslag til tilsettingsreglement for menighetsprest, kateket, soknediakon og personell ved bispedømmerådskontorene, med følgende endringer:

- 1.1 I § 4 i tilsettingsreglementet for menighetsprest skytes ordet formelt inn, slik at første punktums første del blir lydende:

"En søker regnes som formelt kvalifisert
når ..."

- 1.2 § 12 i reglementet gis følgende ordlyd:

Innstillingsrådet har 3 medlemmer.

Bispedømmerådet oppnevner 2 medlemmer hver med personlige varamedlemmer. Oppnevningen gjelder for 4 år, og settes slik at den utløper for et medlem hvert 2. år. Begge medlemmer kan gjen-

oppnevnes. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet kan ikke oppnevnes.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være prost. Varamedlem trer inn i innstillingsrådet ved tilsetting i stilling innen medlemmets prosti.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være lek.

Bispedømmerådet oppnevner innstillingsrådets leder blant ovennevnte.

Den tjenestemannsorganisasjon som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen gjelder for inntil 2 år.

Bispedømmerådssekretæren er innstillingsrådets sekretær.

1.3 Stjernene, med tilhørende fotnote, i § 14 utelates.

1.4 § 19 i reglementet gis følgende ordlyd:

"Dette reglement trer i kraft 1. januar 1989."

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere hvordan meldingene fra bispedømmerådene, etter reglementets § 17, skal behandles av Kirkemøtet.

2.1 Saken fremlegges for Kirkemøtet 1988.

Fremsatte forslag

Georg Hille fremmet følgende forslag:

Innstillingsrådet har 3 medlemmer:

- a) Et medlem med personlig varamedlem, oppnevnt av bispedømmerådet. Oppnevningen gjelder for 4 år. Begge kan gjenoppnevnes. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet kan ikke oppnevnes.
- b) Bispedømmerådets administrative leder.
- c) En tjenestemannsreresentant med personlig varamedlem, oppnevnt av den tjenestemannsorganisasjon som organiserer flest prester i bispedømmet. Oppnevningen gjelder for inntil 2 år.

Ole-Bjørn Haugaasen fremmet følgende forslag:

§ 7 om "Påtegningsrett" fra arbeidsgruppens dokument beholdes.

Fredrik Grønningsæter fremmet følgende forslag:

Arbeidsgruppens § 13 tas inn igjen i Tilsettingsreglementet.

Andreas Andreassen fremmet følgende forslag:

Et sentralt innstillingsorgan(råd) underlagt Kirkerådet tilrettelegger alt arbeide med tilsettingsaker for samtlige bispedømmer.

Forslagene vedrørende innstillingsrådet i fremlagt utkast til tilsettingsreglement omredigeres i samsvarende med dette.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet slutter seg til Kirkerådets forslag til tilsettingsreglement for menighetsprest, kateket, soknediakon og personell ved bispedømmerådskontorene, med følgende endringer:

- 1.1 I § 4 i tilsettingsreglement for menighetsprest skytes ordet formelt inn, slik at første punktums første del blir lydende:

"En søker regnes som formelt kvalifisert
når ..."

- 1.2 § 12 i reglementet gis følgende ordlyd:

Innstillingsrådet har 3 medlemmer.

Bispedømmerådet oppnevner 2 medlemmer hver med personlige varamedlemmer. Oppnevningen gjelder for 4 år, og settes slik at den utløper for et medlem hvert 2. år. Begge medlemmer kan gjenoppnevnes. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet kan ikke oppnevnes.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være prost. Varamedlem trer inn i innstillingsrådet ved tilsetting i stilling innen medlemmets prosti.

Ett medlem og dennes personlige varamedlem skal være lek.

Bispedømmerådet oppnevner innstillingsrådets leder blant ovennevnte.

Den tjenestemannsorganisasjon som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen gjelder for inntil 2 år.

Bispedømmerådssekretæren er innstillingsrådets sekretær.

1.3 Stjernene, med tilhørende fotnote, i § 14 utelates.

1.4 § 19 i reglementet gis følgende ordlyd:

"Dette reglement trer i kraft 1. januar 1989."

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere hvordan meldingene fra bispedømmerådene, etter reglementets § 17, skal behandles av Kirkemøtet.

2.1 Saken fremlegges for Kirkemøtet 1988.

*

Vedtaket ble vedtatt mot 1 stemme.

*

Sak KM 11/87: KYRKJEMØTET 1989
- TIDFESTING

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 11.1 SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRÅ KOMITE D:

Saksorientering

I fylgje Kyrkjemøtet sin forretningsorden, § 1-1, skal Kyrkjemøtet det eine året fastsette tidspunktet for Kyrkjemøtet dei to neste åra, etter framlegg frå Kyrkjerådet. Det er forutsett at møtet bør finne stad nokonlunde same tid kvart år, fortrinnsvis fyrste veka av november.

Kyrkjemøtet 1986 har vedteke at neste års Kyrkjemøte skal haldast i fyrste veka av november.

Kyrkjerådet går inn for at også Kyrkjemøtet 1989 blir halde i byrjinga av november.

Komiteen sine merknader

Komiteen har drøfta saka med bakgrunn i erfaringar frå tidlegare kyrkjemøte.

Komiteen sluttar seg til Kyrkjerådet si tilråding om at Kyrkjemøtet i 1989 blir halde i fyrste veka av november.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet i 1989 vert halde i fyrste heile veka av november.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordførar: Bjørg Bergem

Desse hadde ordet:

Bjørg Bergem, Berta Heitmann, Per Oskar Kjølaas,
Johannes Ulltveit-Moe.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kyrkjemøtet i 1989 vert halde i fyrste heile veka av
november.

*

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 12/87: MEDLEMSKAP I
"CHURCHES COMMITTEE
ON MIGRANTS IN EUROPE"
(CCME)

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 12.1 SAKSORIENTERING

Dokument 12.2 MEDLEMSOVERSIKT - CCME
OG ARTICLES/ASSOCIATION
AND STANDING ORDERS
(STATUTTER FOR CCME)

Andre dokument

- Rapport til Mellomkirkelig Råd
fra Einar Vetvik om:
IX Assembly I
Churches Committee
on Migrant Workers in Europe (CCMWE)
i Palermo 3.-8. mai 1987

INNSTILLING FRÅ KOMITE E:

Saksorientering

1. Churches Committee on Migrants in Europe (CCME) er ein økumenisk organisasjon av kyrkjer i Europa for arbeid med innvandrarspørsmål. Han vart skipa i 1964 med rot i Kyrkjenes Verdsråd. Organisasjonen har protestantiske og ortodokse kyrkjer som medlemmer. Den katolske kyrkja har hatt representantar i nokre arbeidsgrupper. Av dei aust-europeiske kyrkjene er det berre den ortodokse kyrkja i Jugoslavia som er medlem.

Organisasjonen har eit lite sekretariat i Brussel. Hovedtyngda av arbeidet med sakene føregår i arbeidsgrupper med fastsette tema. For tida er desse

tema "Rettane til innvandrarakbeidarar", "Rasisme i Europa", "Kvinnelege innvandrarakar".

Organisasjonen voks opphavleg fram av dei problem EF's frie arbeidsmarknad skapte, problem som også utfordra kyrkjene. Idag har organisasjonen arbeid med alle former for innvandring, og er meir sam-europeisk enn før. Såleis fylgjer komiteen nøye med i det som føregår i Europarådet på dette området.

2. I Norden er Den svenske kyrkja, Det svenske fri kyrkjerådet og Den finske kyrkja medlemmer. Komiteen samarbeider nært med Det Lutherske Verdsforbundet, med Konferansen av Europeiske Kyrkjer og med Kyrkjenes Verdsråd.
3. Kontingenten for dei einskilte kyrkjene er eit emne for tinging. Den svenske kyrkja betalte i 1986 om lag kr. 30.000.-.
4. Som grunnlag for vurdering av medlemskap har Den norske kyrkja vore assosiert medlem av CCME sidan 1984. På dei to siste generalforsamlingane har ein representant for Mellomkyrkjeleg Råd vore til stades, og Mellomkyrkjeleg Råd har samrådd seg med Den svenske og Den finske kyrkja, med ulike personar og organ med innsikt i komiteen. Dette arbeidet ligg til grunn for Mellomkyrkjeleg Råd si tilråding.

Komiteen sine merknader

- Den norske kyrkja har i aukande grad engasjert seg i arbeid med innvandrarakane sine problem i vårt land. Kyrkjerådet og Mellomkyrkjeleg Råd har ein samarbeidsavtale med Oslo bispedømeråd om m.a. ei arbeidsgruppe for innvandrarspørsmål. Innvandrarkonsulenten i Oslo bispedømeråd tek seg av visse sentralkyrkjelege oppgåver på grunnlag av denne avtalen. Kyrkjelydar og andre bispedømeråd har i ulike former teke opp arbeid med innvandrarspørsmål, støtte til flyktningar, asylsøkkjarar m.v. Kyrkjemøtet/Kyrkjerådet har planar om å utvida det sentralkyrkjelege arbeidet på dette området, og det vert planlagt ein landsomfattande konsultasjon neste år om "Noreg som eit fleirkulturelt samfunn".
- Kyrkjemøtet 1986 slo fast at kyrkja har eit serskilt ansvar for å medverka til å gje innvandrarakane ein trygg plass i det norske samfunnet. I premissane for vedtaket, sak KM 19/86 - Kirkens innvandrerarbeid - heiter det mellom anna:

"Både sentralt og lokalt må kirken engasjere seg i kampen for innvandrernes menneskeverd og mot rasistiske holdninger og handlinger i den norske befolkning."

- Vankunne og fordomar når det gjeld våre nye grannar og landsmenn/kvinner har dei siste månadene kome til overflata i større mon enn vi kunne førestilla oss. Innvandrarar og framandarbeidarar vert råka av dette på ein måte som krenkjer deira menneskeverd. Vår tru tvingar oss til å ta deira parti mot uretten og arbeida for at kunnskap, toleranse og omsorg skal reinsa ut fordomar, frykt og diskriminering. Kyrkja må ta denne utfordringa opp av fullt hjarte. Dette stiller krav om praktisk innsats frå kyrkjelydane, bispedømeråda, Mellomkyrkjeleg Råd og Kyrkjerådet. Det norske folk sitt tilhøve til innvandrarar gjeld grunnleggjande verdiar i det norske samfunnet, og alle menneske av god vilje vert utfordra til å engasjere seg.
- Bispemøtet har hatt omtanke for innvandrarane sin situasjon gjennom lang tid, og hadde spørsmålet oppe att på haustmøtet 1987 - serleg med tanke på flyktingar og asylsøkjjarar. I fråsegna frå Bispemøtet heiter det mellom anna:

"Norge er et av de rike land i verden og har en indre trygghet og politisk stabilitet som få andre nasjoner. I erkjennelsen av vår internasjonale forpliktelse og menneskelige solidaritet, er det rimelig at vi bærer vår del av ansvaret for flyktninger og hjemløse, så de kan få et liv med menneskelig verdighet, trygghet og håp."
- I det viktige arbeidet med desse spørsmåla har Den norske kyrkja trong for samarbeid med andre kyrkjer både fordi vi kan ha nytte av andres røynsler og fordi desse problema går på tvers av landegrenser. Samarbeidet med CCME vil gje vår kyrkje ei viktig kontaktflate og tilgang på nyttige røynsler og informasjonar som vil vera til hjelp for kyrkjelyane og rådsorgana.
- Mellomkyrkjeleg Råd har vurdert spørsmålet grundig og rår samrøystes til at Den norske kyrkja blir medlem av CCME.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet ber Mellomkyrkjeleg Råd søkja medlemskap for Den norske kyrkja i Churches Committee on Migrants in Europe.
2. Mellomkyrkjeleg Råd får fullmakt til å nemna opp representantar for Den norske kyrkja til CCME's generalforsamling, styringsorgan og arbeidsgrupper.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Tone Thorp
Saksordførar: Berge Furre

Desse hadde ordet:

Berge Furre, Knut Risnes, Bjørn Bue, Per Lønning, Per Voksø, Gunnar Kartveit, Arvid H. Nergård, Eldgrim Fossheim, Helga Gitmark, Bjørn Hareide.

Framsatte forslag

Berge Furre fremja forslag om

- et nytt punkt 3 i vedtaket.

Forslaget vart ikkje godkjent, da strek for debatten var satt.

Dirigentskapet fremja forslag om at saka vart send attende til komiteen. Dette vart samrøystes vedteke.

2. gangs behandling

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordførar: Berge Furre

Desse hadde ordet:

Berge Furre.

Endringar i
komiteens sine merknader

Strekpunkt 3 i merknadene sløyfast, men takast i staden inn i forslaget til vedtaket som ledd 3.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet ber Mellomkyrkjeleg Råd søkja medlemskap for Den norske kyrkja i Churches Committee on Migrants in Europe.
2. Mellomkyrkjeleg Råd får fullmakt til å nemna opp representantar for Den norske kyrkja til CCME's generalforsamling, styringsorgan og arbeidsgrupper.
3. Vankunne og fordomar når det gjeld våre nye granner og landsmenn/kvinner har dei siste månadene kome til overflata i større mon enn vi kunne førestilla oss. Innvandrarar og framandarbeidarar vert råka av dette på ein måte som krenkjer deira menneskeverd. Vår tru tvingar oss til å ta deira parti mot uretten og arbeida for at kunnskap, toleranse og omsorg skal reinsa ut fordomar, frykt og diskriminering. Kyrkja må ta denne utfordringa opp av fullt hjarte. Dette stiller krav om praktisk innsats frå kyrkjelydane, bispedømeråda, Mellomkyrkjeleg Råd og Kyrkjerådet. Det norske folk sitt tilhøve til innvandrarar gjeld grunnleggjande verdiar i det norske samfunnet, og alle menneske av god vilje vert utfordra til å engasjere seg.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet ber Mellomkyrkjeleg Råd søkja medlemskap for Den norske kyrkja i Churches Committee on Migrants in Europe.
2. Mellomkyrkjeleg Råd får fullmakt til å nemna opp representantar for Den norske kyrkja til CCME's generalforsamling, styringsorgan og arbeidsgrupper.
3. Vankunne og fordomar når det gjeld våre nye granner og landsmenn/kvinner har dei siste månadene kome til overflata i større mon enn vi kunne førestilla oss. Innvandrarar og framandarbeidarar vert råka av dette på ein måte som krenkjer deira menneskeverd. Vår tru tvingar oss til å ta deira parti mot uretten og arbeida for at kunnskap, toleranse og omsorg skal reinsa ut fordomar, frykt og diskriminering. Kyrkja må ta denne utfordringa opp av fullt hjarte. Dette

KIRKEMØTET 1987
SAK KM 12/87

- 76 -

stiller krav om praktisk innsats frå kyrkjelydane, bispedømeråda, Mellomkyrkjeleg Råd og Kyrkjerådet. Det norske folk sitt tilhøve til innvandrarar gjeld grunnleggjande verdiar i det norske samfunnet, og alle menneske av god vilje vert utfordra til å engasjere seg.

Vedtaket var samrøystes.

*

005-0003

Sak KM 13/87: FILIOQUE-LEDDET's Plass
I Den NIKENSKE
Trosbekjennelsen

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 13.1 SAKSORIENTERING

Dokument 13.2 BISPEMØTET's MERKNADER

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

Den norske kirke har gjennom Mellomkirkelig Råd i november 1985 mottatt en henvendelse fra Det Lutherske Verdensforbund (LVF) om den liturgiske bruk av filioque-leddet i Nicenum.

LVF spør om medlemskirkene kan akseptere en ordning der filioque-leddet tillates utelatt i særskilte sammenhenger:

- a) I økumeniske gudstjenester sammen med ortodokse kristne kan filioque leilighetsvis utelates.
- b) I områder hvor det finnes en stor ortodoks befolkning kan det være aktuelt å utelate filioque permanent i gudstjenesten.

Komiteens merknader

- Komiteen vil understreke at både den østlige og vestlige tradisjon ivaretar legitime teologiske anliggender og har støtte i Skriften. De to former av Nicenum må ikke forstås slik at de i sak utelukker hverandre.
- Komiteen ser det som avgjørende viktig å fastholde den dype sammenheng mellom Sønnens gjerning og

Åndens virke i frelseshistorien som filioque-leddet vil uttrykke. Også av den grunn vil en eventuell endring av Nicenum kreve en bred økumenisk konsens blant de ikke-ortodokse kirker. Den romersk-katolske kirkes holdning vil her være av særlig viktighet.

- Komiteen mener at fordi de to formene av Nicenum ikke utelukker hverandre gjensidig, bør vår kirke akseptere at den østlige form uten filioque brukes i liturgien i de sammenhenger som nevnes i henvendelsen fra LVF.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende svar på henvendelsen fra Det Lutherske Verdensforbund av november 1985 om den liturgiske bruk av filioque-leddet i Nicenum:

Så lenge det ikke foreligger bred økumenisk konsens om å sløyfe filioque-leddet i Nicenum, er det en selvfølge at dette blir stående i vår kirkes bruk av denne bekjennelse. Vi ser det slik at ved å opprettholde filioque-leddet markeres både det legitime teologiske anliggende som filioque vil uttrykke, og de to teologiske tradisjoners utdypende forhold til hverandre. En ensidig innrømmelse fra den vestlige tradisjons side vil kunne skape det inntrykk at denne teologi har en mindre legitim plass i kristenheten enn den østlige. Vi tviler dessuten på at et slikt skritt vil ha den tilsiktede positive betydning for den videre dialog med den ortodokse kirkefamilie.

Ut fra den åpenhet som vi har uttrykt overfor Nicenums opprinnelige ordlyd, finner vår kirke imidlertid å kunne akseptere at Nicenum kan benyttes uten filioque ved økumeniske anledninger, der ortodokse kristne deltar. Dette signaliserer en viss åpenhet og bevegelse fra vår side, samtidig som vi fortsatt ivaretar et klart samsvar mellom bekjennelsesskriftenes lovfestede form som læregrunnlag og den form som er i alminnelig liturgisk bruk.

Spørsmålet om filioque-leddets stilling i Nicenum er etter vår kirkes syn ikke av kirkesplittende karakter, og om andre lutherske kirker skulle vedta fast å sløyfe filioque i Nicenum, bør det ikke ha noen konsekvenser for vårt forhold til dem. For øvrig anser Kirkemøtet at når det gjelder spørsmålet om filioque i områder med stor ortodoks befolkning fast

kan sløyfes ved liturgisk bruk av Nicenum i lutherske kirker, bør avgjørelsen overlates til de kirker som er direkte berørt.

Kirkemøtet vil avslutningsvis understreke betydningen av fortsatt teologisk arbeid med de spørsmål filioque-problemet aktualiserer. Vi har i denne sammenheng store forventninger til det arbeid som gjøres innen Kirkenes Verdensråds kommisjon for tro og kirkeordning med å aktualisere Nicenum for dagens kirker. Når det gjelder den videre dialog med Den ortodokse kirke, er det for filioque-leddets vedkommende viktig å finne frem til praktiske løsninger som fastholder vår tradisjons teologiske anliggende uten å bringe dialogen til stillstand.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Per Lønning

Følgende hadde ordet:

Per Lønning, Harald Horgen, Andreas Andreassen, Ole-Bjørn Haugaasen, Ole Herman Fisknes, Oddvar Larsen, Arvid H. Nergård, Jan Gossner, Ingemar Øberg, Andreas Aarflot, Svein Aage Christoffersen, Halvor Bergan, Jan-Martin Berentsen, Bjørn Hareide, Bjørn Bue, Øystein Thelle.

Fremsatte forslag

Harald Horgen fremmet forslag om at 2. og 3. avsnitt i vedtaket skulle ha følgende ordlyd:

Så lenge det ikke foreligger bred økumenisk konsens om å sløyfe filioque-leddet i Nicenum, er det en selvfølge at dette blir stående i vår kirkes bruk av denne bekjennelse. Vi ser det likevel slik at de to formene av Nicenum, med og uten filioque-leddet, hver på sin måte uttrykker to legitime teologiske anliggender. Disse står i et gjensidig utdypende forhold til hverandre.

Ut fra den åpenhet som vi har uttrykt overfor Nicenums opprinnelige ordlyd, finner vår kirke det naturlig å akseptere at Nicenum kan benyttes uten filioque ved økumeniske anledninger der ortodokse

kristne deltar. Dette signaliserer en viss åpenhet og bevegelse fra vår side, samtidig som vi fortsatt ivaretar et klart samsvar mellom bekjennelsesskriftenes lovfestede form som læregrunnlag og den form som er i alminnelig liturgisk bruk.

Andreas Andreassen fremmet følgende forslag:

Filioque-leddet i Nicenum blir ikke å utelate i økumeniske sammenhenger.

Ole-Bjørn Haugaasen fremmet dette forslaget:

Siste setning i avsnitt 2 i vedtaket strykes:
"Vi tviler på ..."

Bjørn Hareide fremmet følgende forslag om tilføyelse/ endringer:

Tilføyelse til forslaget til vedtak i 2. ledd.
Etter 2. setning gjøres følgende innskudd i to setninger:

Både den østlige og vestlige tradisjon ivaretar legitime teologiske anliggender og har støtte i Skriften. De to former for Nicenum må ikke forstås slik at de i sak utelukker hverandre.

Endring i nåværende 2. ledd, 3. setning (som etter mitt første forslag blir 5. setning):

"Ensidig innrømmelse" endres til "ensidig forandring".

Endring i 3. ledd, 2. setning:

"finner vår kirke imidlertid" endres til "finner vi imidlertid".

Jan-Martin Berentsen foreslo følgende:

Saken utsettes og oversendes komiteen.

Jan-Martin Berentsens forslag ble vedtatt med 57 stemmer.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Per Lønning

Følgende hadde ordet:

Per Lønning.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende svar på henvendelsen fra Det Lutherske Verdensforbund av november 1985 om den liturgiske bruk av filioque-leddet i Nicenum:

Så lenge det ikke foreligger bred økumenisk konsens om å sløyfe filioque-leddet i Nicenum, er det en selvfølge at dette blir stående i vår kirkes bruk av denne bekjennelse. Vi ser det likevel slik at de to formene av Nicenum, med og uten filioque-leddet, hver på sin måte uttrykker to legitime teologiske anliggender. Disse står i et gjensidig utdypende forhold til hverandre. En ensidig innrømmelse fra den vestlige tradisjons side vil kunne skape det inntrykk at denne teologi har en mindre legitim plass i kristenheten enn den østlige.

Ut fra den åpenhet som vi har uttrykt overfor Nicenums opprinnelige ordlyd, finner vår kirke imidlertid å kunne akseptere at Nicenum kan benyttes uten filioque ved økumeniske anledninger, der ortodokse kristne deltar. Dette signaliserer en viss åpenhet og bevegelse fra vår side, samtidig som vi fortsatt ivaretar et klart samsvar mellom bekjennelsesskriftenes lovfestede form som læregrunnlag og den form som er i alminnelig liturgisk bruk.

Spørsmålet om filioque-leddets stilling i Nicenum er etter vår kirkes syn ikke av kirkesplittende karakter, og om andre lutherske kirker skulle vedta fast å sløyfe filioque i Nicenum, bør det ikke ha noen konsekvenser for vårt forhold til dem. For øvrig anser Kirkemøtet at når det gjelder spørsmålet om filioque i områder med stor ortodoks befolkning fast kan sløyfes ved liturgisk bruk av Nicenum i lutherske kirker, bør avgjørelsen overlates til de kirker som er direkte berørt.

Kirkemøtet vil avslutningsvis understreke betydningen av fortsatt teologisk arbeid med de spørsmål filioque-problemet aktualiserer. Vi har i denne sammenheng store forventninger til det arbeid som gjøres innen Kirkenes Verdensråds kommisjon for tro og kirkeordning med å aktualisere Nicenum for dagens kirker. Når det gjelder den videre dialog med Den ortodokse kirke, er det for filioque-leddets vedkom-

mende viktig å finne frem til praktiske løsninger som fastholder vår tradisjons teologiske anliggende uten å bringe dialogen til stillstand.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

Kirkemøtet vedtar følgende svar på henvendelsen fra Det Lutherske Verdensforbund av november 1985 om den liturgiske bruk av filioque-leddet i Nicenum:

Så lenge det ikke foreligger bred økumenisk konsens om å sløyfe filioque-leddet i Nicenum, er det en selvfølge at dette blir stående i vår kirkes bruk av denne bekjennelse. Vi ser det likevel slik at de to formene av Nicenum, med og uten filioque-leddet, hver på sin måte uttrykker to legitime teologiske anliggender. Disse står i et gjensidig utdypende forhold til hverandre. En ensidig innrømmelse fra den vestlige tradisjons side vil kunne skape det inntrykk at denne teologi har en mindre legitim plass i kristenheten enn den østlige.

Ut fra den åpenhet som vi har uttrykt overfor Nicenums opprinnelige ordlyd, finner vår kirke imidlertid å kunne akseptere at Nicenum kan benyttes uten filioque ved økumeniske anledninger, der ortodokse kristne deltar. Dette signaliserer en viss åpenhet og bevegelse fra vår side, samtidig som vi fortsatt ivaretar et klart samsvar mellom bekjennelsesskriftenes lovfestede form som læregrunnlag og den form som er i alminnelig liturgisk bruk.

Spørsmålet om filioque-leddets stilling i Nicenum er etter vår kirkes syn ikke av kirkesplittende karakter, og om andre lutherske kirker skulle vedta fast å sløyfe filioque i Nicenum, bør det ikke ha noen konsekvenser for vårt forhold til dem. For øvrig anser Kirkemøtet at når det gjelder spørsmålet om filioque i områder med stor ortodoks befolkning fast kan sløyfes ved liturgisk bruk av Nicenum i lutherske kirker, bør avgjørelsen overlates til de kirker som er direkte berørt.

Kirkemøtet vil avslutningsvis understreke betydningen av fortsatt teologisk arbeid med de spørsmål

filioque-problemet aktualiserer. Vi har i denne sammenheng store forventninger til det arbeid som gjøres innen Kirkenes Verdensråds kommisjon for tro og kirkeordning med å aktualisere Nicenum for dagens kirker. Når det gjelder den videre dialog med Den ortodokse kirke, er det for filioque-leddets vedkommende viktig å finne frem til praktiske løsninger som fastholder vår tradisjons teologiske anliggende uten å bringe dialogen til stillstand.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 14/87: PÅ VEG MOT ENHET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 14.1 SAKSORIENTERING

Dokument 14.2 BISPEMØTET's
MERKNADER

Øvrige dokumenter

- Brev fra Bispemøtet
til Kirkerådet av 8/10-87
- Selve høringsdokumentet
"Facing Unity"

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

1. Den internasjonale katolsk/lutherske dialogkommisjonen avsluttet i 1985 sin andre samtalerunde med å utgi dokumentet "Facing Unity"/"Einheit vor uns". Det Lutherske Verdensforbund (LVF) har oppnevnt de lutherske medlemmene i denne kommisjonen. Den 13. februar 1985 sendte LVF et brev til sine medlemskirker, der kirkene ble bedt om å uttale seg om dette dokumentet.
2. Mellomkirkelig Råd (MKR) vedtok å be Norsk Teologisk Nemnd (NTN) om å utarbeide en slik uttalelse, og oversende denne til Rådet for videre behandling (sak MKR 15/86). NTN vedtok på bakgrunn av et komitearbeid en uttalelse (sak NTN 5/87), som så også ble vedtatt av Mellomkirkelig Råd som Rådets forslag til vedtak for Kirkemøtet (sak MKR 25e/87). Uttalelsen har også blitt behandlet av Bispemøtet (sak BM 21/87).

Komiteens merknader

- Komiteen er glad for og takker for det grundige arbeid som er gjort i Norsk Teologisk Næmnd, Mellomkirkelig Råd og Bispemøtet vedrørende dokumentet "Facing Unity".
- Komiteen noterer med interesse den norske katolsk/lutherske samtalegruppens konkrete forslag til lokale og regionale tiltak som fremmer enhet mellom de to kirkesamfunn også her hjemme. (Jfr. også sak KM 15/87 - Bøneveka for kristen einskap.)
- Komiteen konstaterer at det har skjedd en teologisk tilnærming mellom de lutherske og katolske kirker gjennom de dialoger som har funnet sted, og en tilnærming hva angår kirkelig praksis, ikke minst innen Den katolske kirke på lokalplanet. Men komiteen vil bemerke at det knytter seg usikkerhet til hvordan denne tilnærming vurderes fra offisielt katolsk hold i Vatikanet.
- Komiteen har stilt seg det samme spørsmål som Mellomkirkelig Råd i denne sak: Finnes det tilstrekkelig teologisk grunnlag for å gå inn i en slik enhetsprosess som er beskrevet i dokumentet "Facing Unity"? Komiteen merker seg hva den norske katolsk/lutherske samtalegruppe sier om de omfattende radikale forslag som handlingsprogrammet for dialogkommisjonen innebærer. Man anser forslagene "for å være lite realistiske så lenge læremessige forutsetninger ikke er bedre avklaret".
- Komiteen vil ellers bemerke at saker av denne type representerer en stor utfordring for Kirkemøtet. Selv om arbeidet med slike saker krever både faglig innsikt, kompetanse og/eller bred høring, er Kirkemøtet prinsipielt den rette instans til å fatte endelig vedtak på vegne av Den norske kirke.
- Komiteen vil understreke at i saker som denne, hvor omfattende teologiske utredninger foreslås som vedtak for Kirkemøtet, vil Kirkemøtet av praktiske grunner ikke kunne behandle disse i detalj. Kirkemøtet kan da enten gi sin tilslutning til forslaget i hovedsak, eventuelt med enkelte endringer, eller man kan sende hele saken tilbake til det organ som har fremmet forslaget for Kirkemøtet. I sistnevnte tilfelle kan det p.g.a. tidsfrister bli aktuelt at dette saksforberedende organ gis myndighet til å fatte endelig vedtak i saken på Den norske kirkes

vegne. Dette må i så fall skje under hensyntagen til debatten på Kirkemøtet.

- Komiteen tar Bispemøtets merknad til avsnitt 2 i konklusjonen på Mellomkirkelig Råds innstilling til følge. For øvrig vil komiteen peke på at Kirkemøtet er forelagt en innstilling som er enstemmig i alle forberedende organer.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet er takknemlig for den tilnærming som har skjedd mellom den katolske og den lutherske kirke som et resultat både av internasjonale og nasjonale dialoger. Vi deler dialogkommisjonens engasjement for at enheten mellom våre kirker kan utdypes og synliggjøres på en mer overbevisende måte enn tilfellet er i dag.
2. Kirkemøtet er imidlertid ikke overbevist om at den enhetsprosess i embetsstrukturen som er beskrevet i punktene 124-149 i dokumentet "Facing Unity", er den rette vei å gå for å gjøre enheten i tro synlig. Den prosess som kommisjonen beskriver synes delvis å hvile på forutsetninger i embetsteologien som er fremmede for vår kirke.
3. Kirkemøtet ønsker å peke på andre uttrykksformer for enheten mellom våre kirker, som vil kunne gjøre den enheten synlig på en mer overbevisende måte enn tilfellet er i dag. Mellomkirkelig Råds vurdering av "Facing Unity" - gjengitt under pkt. 5 nedenfor - omtaler slike uttrykk for enhet.
4. Den norske kirke vil fortsatt arbeide gjennom bønn, teologiske læresamtaler og økt kirkelig samarbeid for at våre kirker ytterligere kan befeste og synliggjøre den enhet som vi har i Kirkens Herre.
5. Kirkemøtet vil i hovedsak slutte seg til Bispemøtets og Mellomkirkelig Råds vurdering av "Facing Unity" som går frem av det følgende:

Innledning

Det avgjørende nye ved dokumentet er den enhetsprosess som beskrives i punktene 117-149. Her skildres en mulig prosess som går gjennom en gjensidig anerkjennelse av embetet i de to kirkene og opprettelsen av et felles bispeembete i kollegial

skikkelse, og som tenkes å ende opp i ett felles kirkelig embete.

En slik modell for den kirkelige enhetsprosess har ikke tidligere blitt levert fra noen representativ katolsk-luthersk dialoggruppe. Den fortjener derfor adskillig oppmerksomhet.

Vi ser positivt på at dialogkommisjonen bestreber seg på å vise en konkret vei fremover i enhetsarbeidet. Vi vil uttrykke anerkjennelse av den store arbeidsinnsats som kommisjonens medlemmer har lagt for dagen for å føre det teologiske grunnlagsarbeidet frem til praktiske tilrådinger. Selv om disse er vidtgående og problematiske, innebærer de et interessant forsøk på å sammenfatte viktige tendenser i dialogkommisjonens hittidige arbeid.

Imidlertid er det etter vår mening i møte med dokumentet riktig å spørre: Finnes det et tilstrekkelig teologisk grunnlag for å gå inn i en slik enhetsprosess som her er beskrevet? For å kunne svare på dette fundamentale spørsmål vil vi se nærmere på de premisser som legges for den skisserte prosessen.

Enheten må synliggjøres

Kommisjonen sier at modeller for kirkelig enhet som bare et stykke på vei vil synliggjøre denne enheten, ikke er tilstrekkelige som målsetting for enhetsarbeidet. Det tenkes her på modeller som begrenser enhetsmarkeringen til dialogfellesskap, aksjonsfellesskap, gjensidig adgang til nattverden for kirke-medlemmene, eller interkommunion. Betraktet som endelige målsettinger for det kirkelige enhetsarbeid kan ikke disse modellene sies å være tilfredsstillende (8-12).

Vi er enige i at kirkens enhet må få synlige uttrykk. Vi vil imidlertid presisere at for oss er kirkens enhet ikke først og fremst en enhet av organisatorisk art. Den er en enhet i Jesus Kristus som vi fastholder i tro og bekjennelse. Vi ser det som vår oppgave å finne frem til ytre ordninger som kan være vitnesbyrd om denne enhet på en troverdig måte. Men vi vil fastholde at disse ordninger, som i størst mulig grad skal målbære og uttrykke enheten i Kristus, ikke må forveksles med denne enheten selv.

Det er en mangel ved mye av det arbeidet som har

skjedd i den økumeniske bevegelse at man har konstatert en vidtrekkende teologisk konsens kirkene imellom uten å forsøke å finne frem til kirkelige samarbeidstiltak og ekklesiale ordninger som kan uttrykke denne enhet på en troverdig måte. Hvis denne økumeniske oppgaven forsømmes, oppfyller kirkene ikke Jesu vilje, slik denne uttrykkes i Joh. 17.21. Her ber Jesus om de kristnes enhet "for at verden skal tro at du har sendt meg". Der verden ikke ser denne enhet, svikter også kirkene i sitt vitnesbyrd om sin Herre.

Kommisjonen uttaler om de forskjeller som fortsatt består mellom kirkene at disse, "det være seg forskjellige kirkelige tradisjoner eller forskjeller som er betinget av ulike historiske, etniske og kulturelle kontekster, kan forstås og utleves som forskjellige uttrykksformer for den ene og samme tro, når de sammen er relatert til frelsesbudskapet og den kristne tros midte og ikke truer denne, og når de slik bæres av det samme evangelium" (63). Vi kan slutte oss til dette perspektivet.

Vi kan videre vedstå oss den beskrivelse av sakramentfellesskapet som gis (70-82), og vi gleder oss over den samstemthet som hersker i synet på dåpen (75). I forståelsen av nattverden har kirkene nærmet seg hverandre, og forskjellene er ikke av en slik karakter at det er klart at de må splitte våre kirker (76).

I Norge har vi en luthersk-katolsk samtalegruppe som bl.a. har utgitt et dokument om nattverden. I dette dokumentet tildekkes ikke de ulikheter som fortsatt eksisterer mellom våre kirker i denne sak. Men samtalegruppen uttaler følgende grunnleggende konsens:

"Disse meningsforskjellene bør likevel ikke skygge for den grunnleggende enighet som består i at både katolikker og lutheranere i fellesskap bekjenner at det ikke er noen annen soning for våre synder enn den som Jesus har fullbrakt i vårt sted, og at det bare er ved troen på ham at vi får del i forsoningen."

I sitt siste dokument om "Kirkens embete" konkluderer gruppen med å si at drøftelsene har "avdekket en felles kristen arv som binder oss sammen. På en rekke punkter kan vi dertil konstatere en positiv utvikling som gjør at katolikker og lutheranere i dag står hverandre nærmere enn før." Etter vårt syn

forplikter disse uttalelsene oss til et vedvarende arbeid for å gjøre den enhet synlig som våre samtaler kirkene imellom har avdekket og som kommisjonen redegjør for i avsnittene om trosfellesskap og sakramentsfellesskap.

Modeller for kirkelig enhet

Det er et viktig anliggende å finne egnede uttrykksformer for den enhet mellom våre kirker som vi bekjenner. Vi har med interesse lest om de modeller for en omfattende kirkelig enhet som kommisjonen redegjør for i punktene 13-35. Av disse synes vi særlig at "enhet i forsonet mangfold" legger et godt grunnlag for en ordning av fellesskapet mellom våre to kirker. Denne modellen lar det verdifulle i de konfesjonelle tradisjoner komme til uttrykk. Samtidig representerer modellen en utfordring i forhold til det nåværende fellesskap mellom våre kirker ved at den vil omfatte nattverdfellesskap, gjensidig anerkjennelse av det kirkelige embete og fellesskap i vitnesbyrdet om evangeliet og i tjenesten for verden.

LVF's generalforsamling i Dar-es-Salaam i 1977 uttaler at forskjellene mellom konfesjonskirkene "... when related to the central message of salvation and Christian faith, far from endangering this centre actually loses its divisive character and can be reconciled into a binding ecumenical fellowship in which even the confessional elements have an essential role to play".

LVF's generalforsamling i Budapest i 1984 vedtok en uttalelse om det kirkelige enhetsarbeidet der det bl.a. heter at fellesskapet mellom kirkene består i dåp, nattverd og i embeter som anerkjennes av alle som uttrykk for det kirkelige embete som Kristus har innsatt. I dette fellesskapet forsones konfesjonelle forskjeller og forandres til et legitimt mangfold innen Kristi legeme, som kan stå sammen i et beslutnings- og handlingsfellesskap.

Vi slutter oss til disse uttalelsene fra LVF's generalforsamlinger. Vi vil søke å finne uttrykk for den enhet som her bekjennes, så langt som dette er mulig ut fra den grad av enighet som er oppnådd mellom våre kirker. For oss fremtrer særlig det konsiliære fellesskap som en god konkretisering av "enhet i forsonet mangfold". Dette forutsetter at denne formen for økumenisk fellesskap avgrenses mot

den historisk sett beslektede modellen "organisk union". Konkordiefellesskapet kan uttrykke både enheten og mangfoldet kirkene i mellom på en saks-svarende måte. Denne modellen har dessuten den fordel at den kan uttrykke og synliggjøre fellæsskapet mellom kirkene i flere faser av det kirkelige enhetsarbeid, avhengig av konsilenes representativitet og omfanget av deres vedtak. Vi kan tenke oss at konkordiefellesskapet kan fungere sammen med konsil-fellesskapet slik at konkordien utgjør det lærefellesskap som danner grunnlaget for de konsiliære sammenkomster.

På vei til kirkenes enhet

Kommisjonen skildrer i punktene 120-122 visse "Vorfornen" underveis mot et felleskirkelig embete. Vi synes kommisjonen her peker på gode uttrykksformer for enheten mellom kirkene, som det er mulig å virkeliggjøre allerede nå. Den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge har i et vedlegg til sin årsmelding for 1986 fremmet forslag om flere tiltak som kan bevitne enheten mellom våre kirker:

- Gjensidig utveksling av observatører med talerett på regionale, synodale møter.
- Den allerede eksisterende leilighetsvise praksis med økumeniske bønnegudstjenester hvor man ved utveksling av prekestol og ved informasjonssamvær kan stifte bekjentskap med hverandres forkynnelse og lære, bør få større geografisk spredning.
- Det bør gis utvidet adgang til utlån av kirker.
- Samarbeidstiltak på karitative og diakonale områder bør stimuleres ytterligere.
- I tverr-konfesjonelle familier vil det ofte være ønskelig at en prest fra den "ikke-forrettende kirke" kan delta ved dåp og vigsel. Kirkene bør åpne offisielt for dette og utvikle ordninger for hvordan en slik medvirkning kan skje. I den forbindelse bør også mulige spenningsforhold med hensyn til dåpsundervisning avklares.
- I saker der det måtte være naturlig, kan begge kirkene avgi felles offentlige uttalelser. Ikke minst på det etiske område vil det være mulig å uttale seg sammen om aktuelle spørsmål.

Vi vil i denne sammenheng understreke den enighet som foreligger i synet på dåpen. Dåpen er det sakrament som fremfor noe annet konstituerer kirken og dens enhet: "En Herre, en tro, en dåp" (Ef. 4.5). Denne fundamentale enighet må få konsekvenser for kirkenes syn på hverandre. Vi kunne ha ønsket et videre arbeid fra kommisjonens side angående betydningen av den gjensidige anerkjennelse og den felles forståelse av dåpen for det kirkelige enhetsarbeidet.

Vår kirke vil fremheve nattverdsfeiringens sentrale stilling i den kirkelige enhet. Nattverden uttrykker på en spesiell og synlig måte kirkens fellesskap og enhet. En felles nattverdfeiring ville derfor være et sterkt vitnesbyrd om enhet mellom våre kirker. Den store grad av konsens, som vi allerede har omtalt, mellom kirkene i forståelsen av troen og sakramentene kan åpne veien for en interselebrasjon mellom våre to kirker.

Vi vil dessuten trekke frem det som Det andre Vatikankonsil sier om Helligåndens virke til menneskers frelse utenfor den katolske kirke (se note til p. 53). En slik pneumatologi vil etter vårt syn måtte få ekklesiologiske konsekvenser.

Det synes for oss å være dekning for å diskutere om den konsensus som foreligger i synet på troen, sakramentene og pneumatologien gir grunnlag for en gjensidig anerkjennelse av det kirkelige embete. En slik anerkjennelse vil åpne veien for felles nattverdfeiring mellom våre kirker. Det er smertefullt at kirkene, tross tidligere dialogers bidrag til økende fellesskap, ennå ikke har nådd frem til en full gjensidig anerkjennelse av hverandres nattverd, som så igjen ville åpne for interselebrasjon mellom kirkene. Dette ville være et mektig vitnesbyrd for verden om vår enhet i Kristus.

Enhet i embetet?

På bakgrunn av det som er sagt i kapittel III, gir det seg flere muligheter for at den enhet mellom våre kirker som vi bekjenner kan gis en synlig form, slik at verden i større grad kan se oppfyllelsen av Jesu bønn: "Jeg ber om at de alle må være ett." Vi har ovenfor levert flere forslag som kan bidra til dette.

Dialogkommisjonen velger imidlertid å konsentrere

sin oppmerksomhet om det kirkelige embete som "sted" for enhetsprosessen mellom våre kirker. Den skil- drer en etappevis utvikling som på sikt vil føre frem til en felles ordinasjon og et felles kirkelig embete (117-149). På bakgrunn av den communio- tenkning som kommisjonen utgår fra (67), er dette en tenkbar vei, men ikke den eneste.

I avgjørende grad synes en slik modell for det kir- kelige enhetsarbeide å være styrt av den katolske innvending mot det lutherske embetets "defectus sacramenti ordini", jfr. p. 98. Det er overraskende at en slik fremgangsmåte, som må sies å ligge nær "korporativ enhet"-modellen, velges av kommisjonen. I dokumentets første del er det lite som forbereder en slik konklusjon. Tvert om virker det som om kommisjonen synes å være mest positiv til modellene "konsiliært fellesskap" og "konkordiefellesskap" som uttrykk for "enhet i forsonet mangfold" (46-47). Fra luthersk hold må det sies å være en fordel at disse modellene i særlig grad er relatert til troens innholdsmessige side. Dette svarer godt til hoved- saken i CA 7.

Av CA 7 følger at betydningen av embetets ytre ord- ning blir en helt annen enn etter katolsk syn. Det kirkelige embete synes på tvers av kulturgrensene å være en tjenlig ordning for kirken, fordi Ordets offentlige og ordnede forkynnelse og sakramentsfor- valtning er av grunnleggende viktighet for kirken. Nådemiddelforvaltningen trenger altså embetet, men embetet konstituerer ikke nådemidlenes gyldighet. Der hvor en bestemt ordning av embetet gjøres teo- logisk nødvendig og konstituerende for kirkens ves- sen, vil det følgelig være vanskelig å anta en slik ordning for luthersk teologi.

Etter vår oppfatning må arbeidet henimot en konsens i synet på evangeliet og sakramentene gis avgjort forrang i forhold til spørsmålet om felles struktu- rer for kirkelig embetsutøvelse. Vi tviler på at denne konsens mellom våre kirker i øyeblikket er så omfattende at det er meningsfullt å ta fatt på en prosess henimot et felles embete.

Den norske katolsk-lutherske samtalegruppen sier da også om de omfattende og radikale forslag som hand- lingsprogrammet til dialogkommisjonen i "Einheit vor uns" innebærer, at den anser disse "for å være lite realistiske så lenge læremessige forutsetninger ikke er bedre avklart".

Til tross for den gledelige tilnærming som har skjedd mellom våre kirker i synet på rettferdiggjørelsen av tro og på sakramentene, forblir det mange uavklarte spørsmål som først må finne sin løsning, særlig m.h.t. det kirkelige embete. I tillegg kommer spørsmål som angår utøvelsen av den læremessige myndighet i kirken og i denne sammenheng de nyere dogmer innen mariologien. Her gjenstår det mye før den lutherske kirke fullt ut kan se at det felles trosgrunnlag kommer til syne.

Synet på pavens stilling har ikke bare aktualitet som et domagtsk punkt hvor våre kirker er uenige, men det blir særlig problematisk med henblikk på den integreringsprosess av de to kirkers embeter som dialogkommisjonen beskriver i 117-149. Som kommisjonen peker på, kan en integrasjon i "det bispeembetet som står i apostolisk suksisjon" (98) etter katolsk syn ikke ses isolert fra pavedømmet, da dette bispeembetet er inkludert i kirkens felles episkopat under pavens primat (101-102).

Kommisjonen sier at utnevnelser av biskoper kan tenkes uten at disse foretas av paven (134). Men vi vil hevde at dette forbehold vanskelig kan sies å representere en tilfredsstillende løsning på dette problem, med mindre det innebærer at biskopene som kommer fra en luthersk kirkelig sammenheng og de kirker som de representerer, fritas fra å være innordnet under pavens læremyndighet. En innordning under det pavelige primat i sin nåværende form fra luthersk side, kan ikke være aktuelt.

Forståelsen av embetet

Hvis en utvikling henimot et kirkelig embete som ikke er kirkesplittende skal kunne skje, forutsetter dette at ingen av partene blir nødt til å slutte seg til en forståelse av det kirkelige embetet som er fremmed for dem. På denne bakgrunn finner vi modellen "enhet i forsonet mangfold" interessant og lovende, slik også kommisjonen understreker.

Imidlertid kan vi ikke unnlate å si at når ordinasjonen omtales i dokumentet, kjenner vi ikke igjen vår teologiske tradisjon. Det hevdes å være enighet mellom kirkene om at ordinanden gis en nådegave som gjør vedkommende for alltid skikket til tjenesten med ord og sakrament (64, 78; jfr. 134-135). Vi er reserverte overfor denne omtalen av ordinasjonens nådegave i entall. På denne måten fokuseres pres-

tens person i forhold til prestens oppdrag på en måte som kan synes å uttrykke en for stor distanse mellom prest og lekfolk.

Etter vår kirkes syn er det Ordet som alene gir embetet dets teologiske tyngde. Embetets stilling er avledet av den plass det forkynnte ord har i kirken. Vi synes at kommisjonen i de anførte avsnitt og generelt i hele dokumentet vier embetsbærerens person for stor interesse på bekostning av embetsteologiens innordning under Ordets primat.

Kommisjonen hevder at lutheranere kan betrakte "den historiske utforming av embetet i et mer lokalt og et mer regionalt embete som virket av Den Hellige Ånd; og anse Episkope-funksjonen som nødvendig for kirken" (97). Vi må innrømme at denne beskrivelsen synes lite dekkende for luthersk teologi. Når noe annet enn ordets forkynnelse og sakramentenens rette bruk gjøres konstituerende for kirken, slik tilfellet er i det refererte sitat, har man fjernet seg fra det "satis est" som CA 7 uttrykker.

Videre er vi reserverte overfor den måten som den historiske utvikling av bispeembetet gjøres normativ på i dette sitatet. Kommisjonens lutherske medlemmer synes her å ha kommet den katolske forståelse av den kirkelige tradisjon meget langt i møte.

I denne sammenheng vil vi også vise til den gjennomgang av oldkirkens embetsstruktur og betydningen av denne som gis i 104-116. Vi har ikke her funnet teologiske kriterier som kan overbevise oss om denne historiske utviklings normativitet.

Vi vil slutte dette kapittel med å understreke at etter vårt syn kan det være grunnlag for en gjensidig anerkjennelse av den kirkelige embetsutøvelsen i våre to kirker. Vi har redegjort for dette ovenfor. Vår kirke anerkjenner de katolske embetshandlingers gyldighet, knyttet til forkynnelsen og forvaltningen av dåp og nattverd. Men vi kan ikke se at det er mulig for vår kirke å slutte seg til det forslag til en embetsmessig integrasjonsprosess som dialogkommisjonen foreslår, fordi denne prosessen synes å være styrt av den katolske innvending om det lutherske embetets "defectus". Denne innvending kan vår kirke ikke anerkjenne og ikke rette seg etter.

Apostolisk suksesjon

Etter katolsk syn forutsetter kirkens enhet at embetet stilles inn i den apostoliske suksesjon (98). Kommisjonen beskriver hvordan dette kan skje (132-139). Denne forståelse av suksesjonen vektlegger den ytre og ordningsmessige side av kirkens apostolisitet. Etter luthersk syn utgjøres derimot kirkens apostolisitet av den apostoliske tro som lever i kirken. Denne innholdsmessige side ved kirkens apostolisitet ser vi som avgjort viktigere enn alle forsøk på å uttrykke den i form av ytre ordninger.

Tradisjonelt har det historiske episkopat i den katolske kirke blitt oppfattet som en garanti for kirkens apostolisitet, mens man i dag stadig oftere møter tanken om at dette episkopat må forstås som et tegn på kontinuiteten tilbake til apostlene. Denne sistnevnte forståelse åpner for en tilsvartende vektlegging av det innholdsmessige aspektet ved den apostoliske tradisjon som luthersk teologi står for.

Den lutherske part bør i dialogen med den katolske kirke utfordre denne kirke til å ta stilling til hvorvidt den apostoliske tro lever i lutherske kirker. Dette er et spørsmål om den apostoliske tro kan forefinnes også uten det tegn som består i den historiske bispesuksesjon. Den katolske kirke kjenner eksempler på dette fra sin egen historie. Det var f.eks. tilfellet i den alexandrinske kirke før Athanasius, da presbyteriet og ikke episkopatet foresto ordinasjonen av embetsbærerne.

Vi savner en sterkere markering av tegn-aspektet ved den apostoliske suksesjon, og mener at dette vil åpne for en annen tilnærming til spørsmålet om gjensidig anerkjennelse av kirkelige embetshandlinger og den prosess henimot et felles embete som kommisjonen beskriver.

Vi synes at den lutherske part også i dette spørsmål later til å ha tatt over katolske premisser for kirkelig enhet. "Enhet i forsonet mangfold"-modellen gjør ikke en slik overtakelse nødvendig.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Gunnar Salomonsen

Følgende hadde ordet:

Gunnar Salomonsen, Andreas Aarflot, Jan-Martin Berentsen, Per Lønning, Arvid H. Nergård.

Fremsatte forslag

Gunnar Salomonsen foreslo et punkt 6 i vedtak, sålydende:

Kirkemøtets vedtak sendes Det Lutherske Verdensforbund som Den norske kirkes uttalelse vedrørende dokumentet "Facing Unity".

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet er takknemlig for den tilnærming som har skjedd mellom den katolske og den lutherske kirke som et resultat både av internasjonale og nasjonale dialoger. Vi deler dialogkommisjonens engasjement for at enheten mellom våre kirker kan utdypes og synliggjøres på en mer overbevisende måte enn tilfellet er i dag.
2. Kirkemøtet er imidlertid ikke overbevist om at den enhetsprosess i embetsstrukturen som er beskrevet i punktene 124-149 i dokumentet "Facing Unity", er den rette vei å gå for å gjøre enheten i tro synlig. Den prosess som kommisjonen beskriver synes delvis å hvile på forutsetninger i embetsteologien som er fremmede for vår kirke.
3. Kirkemøtet ønsker å peke på andre uttrykksformer for enheten mellom våre kirker, som vil kunne gjøre denne enheten synlig på en mer overbevisende måte enn tilfellet er i dag. Mellomkirkelig Råds vurdering av "Facing Unity" - gjengitt under pkt. 5 nedenfor - omtaler slike uttrykk for enhet.
4. Den norske kirke vil fortsatt arbeide gjennom bønn, teologiske læresamtaler og økt kirkelig samarbeid for at våre kirker ytterligere kan befeste og synliggjøre den enhet som vi har i Kirkens Herre.
5. Kirkemøtet vil i hovedsak slutte seg til Bispemøtets

og Mellomkirkelig Råds vurdering av "Facing Unity" som går frem av det følgende:

Innledning

Det avgjørende nye ved dokumentet er den enhetsprosess som beskrives i punktene 117-149. Her skildres en mulig prosess som går gjennom en gjensidig anerkjennelse av embetet i de to kirkene og opprettelsen av et felles bispeembete i kollegial skikkelse, og som tenkes å ende opp i ett felles kirkelig embete.

En slik modell for den kirkelige enhetsprosess har ikke tidligere blitt levert fra noen representativ katolsk-luthersk dialoggruppe. Den fortjener derfor adskillig oppmerksomhet.

Vi ser positivt på at dialogkommisjonen bestreber seg på å vise en konkret vei fremover i enhetsarbeidet. Vi vil uttrykke anerkjennelse av den store arbeidsinnsats som kommisjonens medlemmer har lagt for dagen for å føre det teologiske grunnlagsarbeidet frem til praktiske tilrådinger. Selv om disse er vidtgående og problematiske, innebærer de et interessant forsøk på å sammenfatte viktige tendenser i dialogkommisjonens hittidige arbeid.

Imidlertid er det etter vår mening i møte med dokumentet riktig å spørre: Finnes det et tilstrekkelig teologisk grunnlag for å gå inn i en slik enhetsprosess som her er beskrevet? For å kunne svare på dette fundamentale spørsmål vil vi se nærmere på de premisser som legges for den skisserte prosessen.

Enheten må synliggjøres

Kommisjonen sier at modeller for kirkelig enhet som bare et stykke på vei vil synliggjøre denne enheten, ikke er tilstrekkelige som målsetting for enhetsarbeidet. Det tenkes her på modeller som begrenser enhetsmarkeringen til dialogfellesskap, aksjonsfellesskap, gjensidig adgang til nattverden for kirke-medlemmene, eller interkommunion. Betraktet som endelige målsettinger for det kirkelige enhetsarbeid kan ikke disse modellene sies å være tilfredsstillende (8-12).

Vi er enige i at kirkens enhet må få synlige uttrykk. Vi vil imidlertid presisere at for oss er kirkens enhet ikke først og fremst en enhet av organisatorisk art. Den er en enhet i Jesus Kristus

som vi fastholder i tro og bekjennelse. Vi ser det som vår oppgave å finne frem til ytre ordninger som kan være vitnesbyrd om denne enhet på en troverdig måte. Men vi vil fastholde at disse ordninger, som i størst mulig grad skal målbære og uttrykke enheten i Kristus, ikke må forveksles med denne enheten selv.

Det er en mangel ved mye av det arbeidet som har skjedd i den økumeniske bevegelse at man har konstatert en vidtrekkende teologisk konsens kirkene imellom uten å forsøke å finne frem til kirkelige samarbeidstiltak og ekklesiale ordninger som kan uttrykke denne enhet på en troverdig måte. Hvis denne økumeniske oppgaven forsømmes, oppfyller kirkene ikke Jesu vilje, slik denne uttrykkes i Joh. 17.21. Her ber Jesus om de kristnes enhet "for at verden skal tro at du har sendt meg". Der verden ikke ser denne enhet, svikter også kirkene i sitt vitnesbyrd om sin Herre.

Kommisjonen uttaler om de forskjeller som fortsatt består mellom kirkene at disse, "det være seg forskjellige kirkelige tradisjoner eller forskjeller som er betinget av ulike historiske, etniske og kulturelle kontekster, kan forstås og utleves som forskjellige uttrykksformer for den ene og samme tro, når de sammen er relatert til frelsesbudskapet og den kristne tros midte og ikke truer denne, og når de slik bæres av det samme evangelium" (63). Vi kan slutte oss til dette perspektivet.

Vi kan videre vedstå oss den beskrivelse av sakramentfellesskapet som gis (70-82), og vi gleder oss over den samstemthet som hersker i synet på dåpen (75). I forståelsen av nattverden har kirkene nærmet seg hverandre, og forskjellene er ikke av en slik karakter at det er klart at de må splitte våre kirker (76).

I Norge har vi en luthersk-katolsk samtalegrupe som bl.a. har utgitt et dokument om nattverden. I dette dokumentet tildekkes ikke de ulikheter som fortsatt eksisterer mellom våre kirker i denne sak. Men samtalegruppen uttaler følgende grunnleggende konsens:

"Disse meningsforskjellene bør likevel ikke skygge for den grunnleggende enighet som består i at både katolikker og lutheranere i fellesskap bekjenner at det ikke er noen annen soning for våre synder enn den som Jesus har fullbrakt i

vårt sted, og at det bare er ved troen på ham at vi får del i forsoningen."

I sitt siste dokument om "Kirkens embete" konkluderer gruppen med å si at drøftelsene har "avdekket en felles kristen arv som binder oss sammen. På en rekke punkter kan vi dertil konstatere en positiv utvikling som gjør at katolikkekr og lutheranere i dag står hverandre nærmere enn før." Etter vårt syn forplikter disse uttalelsene oss til et vedvarende arbeid for å gjøre den enhet synlig som våre samtaler kirkene imellom har avdekket og som kommisjonen redegjør for i avsnittene om trosfellesskap og sakramentsfellesskap.

Modeller for kirkelig enhet

Det er et viktig anliggende å finne egnede uttrykksformer for den enhet mellom våre kirker som vi bekjenner. Vi har med interesse lest om de modeller for en omfattende kirkelig enhet som kommisjonen redegjør for i punktene 13-35. Av disse synes vi særlig at "enhet i forsonet mangfold" legger et godt grunnlag for en ordning av fellesskapet mellom våre to kirker. Denne modellen lar det verdifulle i de konfesjonelle tradisjoner komme til uttrykk. Samtidig representerer modellen en utfordring i forhold til det nåværende fellesskap mellom våre kirker ved at den vil omfatte nattverdfellesskap, gjensidig anerkjennelse av det kirkelige embete og fellesskap i vitnesbyrdet om evangeliet og i tjenesten for verden.

LVF's generalforsamling i Dar-es-Salaam i 1977 uttaler at forskjellene mellom konfesjonskirkene "... when related to the central message of salvation and Christian faith, far from endangering this centre actually loses its divisive character and can be reconciled into a binding ecumenical fellowship in which even the confessional elements have an essential role to play".

LVF's generalforsamling i Budapest i 1984 vedtok en uttalelse om det kirkelige enhetsarbeidet der det bl.a. heter at fellesskapet mellom kirkene består i dåp, nattverd og i embeter som anerkjennes av alle som uttrykk for det kirkelige embete som Kristus har innsatt. I dette fellesskapet forsones konfesjonelle forskjeller og forandres til et legitimt mangfold innen Kristi legeme, som kan stå sammen i et beslutnings- og handlingsfellesskap.

Vi slutter oss til disse uttalelsene fra LVF's generalforsamlinger. Vi vil søke å finne uttrykk for den enhet som her bekjennes, så langt som dette er mulig ut fra den grad av enighet som er oppnådd mellom våre kirker. For oss fremtrer særlig det konsiliære fellesskap som en god konkretisering av "enhet i forsonet mangfold". Dette forutsetter at denne formen for økumenisk fellesskap avgrenses mot den historisk sett beslektede modellen "organisk union". Konkordiefellesskapet kan uttrykke både enheten og mangfoldet kirken i mellom på en sakssvarende måte. Denne modellen har dessuten den fordel at den kan uttrykke og synliggjøre fellesskapet mellom kirkene i flere faser av det kirkelige enhetsarbeid, avhengig av konsilenes representativitet og omfanget av deres vedtak. Vi kan tenke oss at konkordiefellesskapet kan fungere sammen med konsil-fellesskapet slik at konkordien utgjør det lærefellesskap som danner grunnlaget for de konsiliære sammenkomster.

På vei til kirkenes enhet

Kommisjonen skildrer i punktene 120-122 visse "Vorformen" underveis mot et felleskirkelig embete. Vi synes kommisjonen her peker på gode uttrykksformer for enheten mellom kirkene, som det er mulig å virkeliggjøre allerede nå. Den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge har i et vedlegg til sin årsmelding for 1986 fremmet forslag om flere tiltak som kan bevitne enheten mellom våre kirker:

- Gjensidig utveksling av observatører med talerett på regionale, synodale møter.
- Den allerede eksisterende leilighetsvis praksis med økumeniske bønnegudstjenester hvor man ved utveksling av prekestol og ved informasjonssamarbeid kan stifte bekjentskap med hverandres forkynnelse og lære, bør få større geografisk spredning.
- Det bør gis utvidet adgang til utlån av kirker.
- Samarbeidstiltak på karitative og diakonale områder bør stimuleres ytterligere.
- I tverr-konfesjonelle familier vil det ofte være ønskelig at en prest fra den "ikke-forrettende kirke" kan delta ved dåp og vigsel. Kirkene bør åpne offisielt for dette og utvikle ordninger for hvordan en slik medvirkning kan skje. I den

forbindelse bør også mulige spenningsforhold med hensyn til dåpsundervisning avklares.

- I saker der det måtte være naturlig, kan begge kirkene avgi felles offentlige uttalelser. Ikke minst på det etiske område vil det være mulig å uttale seg sammen om aktuelle spørsmål.

Vi vil i denne sammenheng understreke den enighet som foreligger i synet på dåpen. Dåpen er det sakrament som fremfor noe annet konstituerer kirken og dens enhet: "En Herre, en tro, en dåp" (Ef. 4.5). Denne fundamentale enighet må få konsekvenser for kirkenes syn på hverandre. Vi kunne ha ønsket et videre arbeid fra kommisjonens side angående betydningen av den gjensidige anerkjennelse og den felles forståelse av dåpen for det kirkelige enhetsarbeidet.

Vår kirke vil fremheve nattverdfeiringens sentrale stilling i den kirkelige enhet. Nattverden uttrykker på en spesiell og synlig måte kirkens fellesskap og enhet. En felles nattverdfeiring ville derfor være et sterkt vitnesbyrd om enhet mellom våre kirker. Den store grad av konsens, som vi allerede har omtalt, mellom kirkene i forståelsen av troen og sakramentene kan åpne veien for en interselebrasjon mellom våre to kirker.

Vi vil dessuten trekke frem det som Det andre Vatikankonsil sier om Helligåndens virke til menneskers frelse utenfor den katolske kirke (se note til p. 53). En slik pneumatologi vil etter vårt syn måtte få ekklesiologiske konsekvenser.

Det synes for oss å være dekning for å diskutere om den konsensus som foreligger i synet på troen, sakramentene og pneumatologien gir grunnlag for en gjensidig anerkjennelse av det kirkelige embete. En slik anerkjennelse vil åpne veien for felles nattverdfeiring mellom våre kirker. Det er smertefullt at kirkene, tross tidligere dialogers bidrag til økende fellesskap, ennå ikke har nådd frem til en full gjensidig anerkjennelse av hverandres nattverd, som så igjen ville åpne for interselebrasjon mellom kirkene. Dette ville være et mektig vitnesbyrd for verden om vår enhet i Krikstus.

Enhet i embetet?

På bakgrunn av det som er sagt i kapittel III, gir

det seg flere muligheter for at den enhet mellom våre kirker som vi bekjenner kan gis en synlig form, slik at verden i større grad kan se oppfyllelsen av Jesu bønn: "Jeg ber om at de alle må være ett." Vi har ovenfor levert flere forslag som kan bidra til dette.

Dialogkommisjonen velger imidlertid å konsentrere sin oppmerksomhet om det kirkelige embete som "sted" for enhetsprosessen mellom våre kirker. Den skil- drer en etappevis utvikling som på sikt vil føre frem til en felles ordinasjon og et felles kirkelige embete (117-149). På bakgrunn av den communio- tenkning som kommisjonen utgår fra (67), er dette en tenkbar vei, men ikke den eneste.

I avgjørende grad synes en slik modell for det kir- kelige enhetsarbeide å være styrt av den katolske innvending mot det lutherske embedets "defectus sacramenti ordinis", jfr. p. 98. Det er overraskende at en slik fremgangsmåte, som må sies å ligge nær "korporativ enhet"-modellen, velges av kommisjonen. I dokumentets første del er det lite som forbereder en slik konklusjon. Tvert om virker det som om kom- misjonen synes å være mest positiv til modellene "konsiliært fellesskap" og "konkordiefellesskap" som uttrykk for "enhet i forsonet mangfold" (46-47). Fra luthersk hold må det sies å være en fordel at disse modellene i særlig grad er relatert til troens innholdsmessige side. Dette svarer godt til ho- vedsaken i CA 7.

Av CA 7 følger at betydningen av embedets ytre ord- ning blir en helt annen enn etter katolsk syn. Det kirkelige embete synes på tvers av kulturgrensene å være en tjenlig ordning for kirken, fordi Ordets offentlige og ordnede forkynnelse og sakramentsfor- valtning er av grunnleggende viktighet for kirken. Nådemiddelforvaltningen trenger altså embedet, men embedet konstituerer ikke nådemidlenes gyldighet. Der hvor en bestemt ordning av embedet gjøres teo- logisk nødvendig og konstituerende for kirkens ve- sen, vil det følgelig være vanskelig å anta en slik ordning for luthersk teologi.

Etter vår oppfatning må arbeidet henimot en konsens i synet på evangeliet og sakramentene gis avgjort forrang i forhold til spørsmålet om felles struktu- rer for kirkelig embetsutøvelse. Vi tviler på at denne konsens mellom våre kirker i øyeblikket er så

omfattende at det er meningsfullt å ta fatt på en prosess henimot et felles embete.

Den norske katolsk-lutherske samtalegruppen sier da også om de omfattende og radikale forslag som handlingsprogrammet til dialogkommisjonen i "Einheit vor uns" innebærer, at den anser disse "for å være lite realistiske så lenge læremessige forutsetninger ikke er bedre avklart".

Til tross for den gledelige tilnærming som har skjedd mellom våre kirker i synet på rettferdiggjørelsen av tro og på sakramentene, forblir det mange uavklarte spørsmål som først må finne sin løsning, særlig m.h.t. det kirkelige embete. I tillegg kommer spørsmål som angår utøvelsen av den læremessige myndighet i kirken og i denne sammenheng de nyere dogmer innen mariologien. Her gjenstår det mye før den lutherske kirke fullt ut kan se at det felles trosgrunnlag kommer til syne.

Synet på pavens stilling har ikke bare aktualitet som et dogmatisk punkt hvor våre kirker er uenige, men det blir særlig problematisk med henblikk på den integreringsprosess av de to kirkers embeter som dialogkommisjonen beskriver i 117-149. Som kommisjonen peker på, kan en integrasjon i "det bispeembetet som står i apostolisk suksesjon" (98) etter katolsk syn ikke ses isolert fra pavedømmet, da dette bispeembetet er inkludert i kirkens felles episkopat under pavens primat (101-102).

Kommisjonen sier at utnevnelser av biskoper kan tenkes uten at disse foretas av paven (134). Men vi vil hevde at dette forbehold vanskelig kan sies å representere en tilfredsstillende løsning på dette problem, med mindre det innebærer at biskopene som kommer fra en luthersk kirkelig sammenheng og de kirker som de representerer, fritas fra å være innordnet under pavens læremyndighet. En innordning under det pavelige primat i sin nåværende form fra luthersk side, kan ikke være aktuelt.

Forståelsen av embetet

Hvis en utvikling henimot et kirkelig embete som ikke er kirkesplittende skal kunne skje, forutsetter dette at ingen av partene blir nødt til å slutte seg til en forståelse av det kirkelige embetet som er fremmed for dem. På denne bakgrunn finner vi model-

len "enhet i forsonet mangfold" interessant og lovende, slik også kommisjonen understreker.

Imidlertid kan vi ikke unnlate å si at når ordinasjonen omtales i dokumentet, kjenner vi ikke igjen vår teologiske tradisjon. Det hevdes å være enighet mellom kirkene om at ordinanden gis en nådegave som gjør vedkommende for alltid skikket til tjenesten med ord og sakrament (64, 78; jfr. 134-135). Vi er reserverte overfor denne omtalen av ordinasjonens nådegave i entall. På denne måten fokuseres prestens person i forhold til prestens oppdrag på en måte som kan synes å uttrykke en for stor distanse mellom prest og lekfolk.

Etter vår kirkes syn er det Ordet som alene gir embetet dets teologiske tyngde. Embetets stilling er avledet av den plass det forkynte ord har i kirken. Vi synes at kommisjonen i de anførte avsnitt og generelt i hele dokumentet vier embetsbærerens person for stor interesse på bekostning av embetsteologiens innordning under Ordets primat.

Kommisjonen hevder at lutheranere kan betrakte "den historiske utforming av embetet i et mer lokalt og et mer regionalt embete som virket av Den Hellige Ånd; og anse Episkope-funksjonen som nødvendig for kirken" (97). Vi må innrømme at denne beskrivelsen synes lite dekkende for luthersk teologi. Når noe annet enn ordets forkynnelse og sakramentenes rette bruk gjøres konstituerende for kirken, slik tilfellet er i det refererte sitat, har man fjernet seg fra det "satis est" som CA 7 uttrykker.

Videre er vi reserverte overfor den måten som den historiske utvikling av bispeembetet gjøres normativ på i dette sitatet. Kommisjonens lutherske medlemmer synes her å ha kommet den katolske forståelse av den kirkelige tradisjon meget langt i møte.

I denne sammenheng vil vi også vise til den gjennomgang av oldkirkens embetsstruktur og betydningen av denne som gis i 104-116. Vi har ikke her funnet teologiske kriterier som kan overbevise oss om denne historiske utviklings normativitet.

Vi vil slutte dette kapittel med å understreke at etter vårt syn kan det være grunnlag for en gjensidig anerkjennelse av den kirkelige embetsutøvelsen i våre to kirker. Vi har redegjort for dette ovenfor.

Vår kirke anerkjenner de katolske embetshandlingers gyldighet, knyttet til forkynnelsen og forvaltningen av dåp og nattverd. Men vi kan ikke se at det er mulig for vår kirke å slutte seg til det forslag til en embetsmessig integrasjonsprosess som dialogkommisjonen foreslår, fordi denne prosessen synes å være styrt av den katolske innvending om det lutherske embetets "defectus". Denne innvending kan vår kirke ikke anerkjenne og ikke rette seg etter.

Apostolisk suksesjon

Etter katolsk syn forutsetter kirkens enhet at embetet stilles inn i den apostoliske suksesjon (98). Kommisjonen beskriver hvordan dette kan skje (132-139). Denne forståelse av suksesjonen vektlegger den ytre og ordningsmessige side av kirkens apostolisitet. Etter luthersk syn utgjøres derimot kirkens apostolisitet av denne apostoliske tro som lever i kirken. Denne innholdsmessige side ved kirkens apostolisitet ser vi som avgjort viktigere enn alle forsøk på å uttrykke den i form av ytre ordninger.

Tradisjonelt har det historiske episkopat i den katolske kirke blitt oppfattet som en garanti for kirkens apostolisitet, mens man i dag stadig oftere møter tanken om at dette episkopat må forstås som et tegn på kontinuiteten tilbake til apostlene. Denne sistnevnte forståelse åpner for en tilsvarende vektlegging av det innholdsmessige aspektet ved den apostoliske tradisjon som luthersk teologi står for.

Den lutherske part bør i dialogen med den katolske kirke utfordre denne kirke til å ta stilling til hvorvidt den apostoliske tro lever i lutherske kirker. Dette er et spørsmål om den apostoliske tro kan forefinnes også uten det tegn som består i den historiske bispesuksesjon. Den katolske kirke kjenner eksempler på dette fra sin egen historie. Det var f.eks. tilfellet i den alexandrinske kirke før Athanasius, da presbyteriet og ikke episkopatet forresten ordinasjonen av embetsbærerne.

Vi savner en sterkere markering av tegn-aspektet ved den apostoliske suksesjon, og mener at dette vil åpne for en annen tilnærming til spørsmålet om gjensidig anerkjennelse av kirkelige embetshandlinger og den prosess henimot et felles embete som kommisjonen beskriver.

Vi synes at den lutherske part også i dette spørsmål later til å ha tatt over katolske premisser for kirkelig enhet. "Enhet i forsonet mangfold"-modellen gjør ikke en slik overtakelse nødvendig.

6. Kirkemøtets vedtak sendes Det Lutherske Verdensforbund som Den norske kirkes uttalelse vedrørende dokumentet "Facing Unity".

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 15/87: BØNEVEKA FOR
KRISTEN EINSKAP

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 15.1 SAKSORIENTERING

Dokument 15.2 MATERIALE TIL
BØNEVEKA 1988

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

Saksorientering

"Bøneveka for kristen einskap", halden kvart år 18.-25. januar, omfattar protestantar og katolikkar og nyttar økumenisk utarbeidd materiell. Fram til 1986 vart bøneveka i Noreg administrert av eit styre samansett av eldsjelar frå ulike kyrkjesamfunn. I 1986 overtok Mellomkyrkjeleg Råd sekretariatsansvaret som ein lekk i arbeidet med å fremje lokaløkumenisk arbeid.

Komiteen sine merknader

- Komiteen registrerer med glede at Mellomkyrkjeleg Råd som offisielt organ har teke på seg oppgåva som sekretariat for Bøneveka for kristen einskap med ansvar for å tilrettelegge materiell.
- Komiteen ser det serleg gledeleg at materiellet no vert gjeve ut på nynorsk, bokmål og samisk samstundes.
- Komiteen meiner at Bøneveke-materiellet kan gi inspirasjon til lokal-økumenisk arbeid. Sidan lokale kyrkjeleg/økumeniske tilhøve er ulike, må materiellet presenterast som eit tilbod som kan takast i bruk så langt tilhøva ligg til rette.
- Komiteen er klar over at i mange strok av landet

vert den årlege evangeliske bøneveka arrangert. Komiteen ser det likevel slik at Bøneveka for kristen einskap med si særskilde vekt på kristen einskap tek vare på ei viktig sak. Komiteen trur at slik tilhøva ligg til rette i vår norske tradisjon må det vere rom for begge bønevekene.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet seier seg glad for at Mellomkyrkjeleg Råd som offisielt organ i Den norske kyrkja har engasjert seg i Bøneveka for kristen einskap.
2. Kyrkjemøtet ber om at materiellet for bøneveka, tilrettelagt av Mellomkyrkjeleg Råd, vert gjort kjent for kyrkjelydane og rår til at det vert teke i bruk lokalt.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Annbjørg Eiksund Hesselberg

Desse hadde ordet:

Annbjørg Eiksund Hesselberg, Per Oskar Kjølaas.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet seier seg glad for at Mellomkyrkjeleg Råd som offisielt organ i Den norske kyrkja har engasjert seg i Bøneveka for kristen einskap.
2. Kyrkjemøtet ber om at materiellet for bøneveka, tilrettelagt av Mellomkyrkjeleg Råd, vert gjort kjent for kyrkjelydane og rår til at det vert teke i bruk lokalt.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 16/87: MENIGHETEN OG GRUNN-
SKOLEN'S MØNSTERPLAN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 16.1 SAKSORIENTERING

Dokument 16.2 MENIGHETEN OG GRUNN-
SKOLEN'S MØNSTERPLAN
Utredning fra Institutt
for Kristen Oppseding (IKO)

Øvrige dokumenter

- Mønsterplan
for grunnskolen (M87)

INNSTILLING FRA KOMITE D:

En ny mønsterplan for grunnskolen er en stor begivenhet. Komiteen har med interesse og engasjement behandlet Mønsterplanen av 1987 (M87) og mener dette er en svært viktig sak også for kirken. Nå er tiden inne for å videreutvikle kontakten og samarbeidet mellom skole og kirke.

Saksorientering

1. Hensikten med å fremme denne saken for Kirkemøtet nå er ikke å invitere til vurdering av eller debatt om selve planens intensjoner og målsettinger, heller ikke om forholdet mellom kirkens dåpsopplæring og skolens kristendomsundervisning. Saken dreier seg om hvordan de muligheter Mønsterplanen åpner for, kan engasjere kirke og menighet i et fruktbart samarbeid med skolen.
2. Skole og kirke har lange samarbeidstradisjoner og mange kontaktpunkter.

I 1989 feirer grunnskolen sitt 250 års jubileum.

Kirken spilte en avgjørende rolle i oppstartingen av skolen og ved utformingen av skolens innhold. Forholdet mellom skolen og kirken har i løpet av denne tiden endret karakter, men det har alltid vært grunnlag for et nært samarbeid.

Skolens verdigrunnlag er i stor grad sammenfallende med verdier også kirken er opptatt av å formidle.

Formelt sett er det flere kontaktpunkter mellom skole og kirke i Lov om grunnskolen. Foruten selve formålsparagrafen (§ 1) og kristendomsundervisningen (§ 7) kan en nevne møterett i skolestyret (§ 26.5) og retten til å høre på og gi råd i kristendomsundervisningen (§ 41).

Likedan kan en nevne reglementet for bispevisitas, der kontakten med skolen er med, og biskopene som høringsinstans for nye lærebøker i faget kristendoms-kunnskap.

Disse lovparagrafene og forskriftene uttrykker skolens ønske om et konstruktivt samarbeid for å oppfylle skolens mål.

Mange steder er det et godt og innarbeidet samarbeid mellom skole og menighet. En kan nevne bl.a. tradisjonene med ulike former for skolegudstjeneste, kirkebesøk og utdeling av bibel/NT (11-års fasen), samt kontakt og samarbeid i forbindelse med konfirmasjonstiden.

3. Den nye mønsterplanen fremhever bl.a. følgende:

- Skolens verdiformidling og holdningsskapende arbeid vektlegges. Det er et mål å gi barna tro på fremtiden.
- Det er stor åpenhet og ønske om samarbeid med ulike instanser i nærmiljøet og bruk av lokalt lærestoff. Kirken omtales flere steder som en av flere aktuelle samarbeidspartnere.
- Større vektlegging av lokalt læreplanarbeid som bl.a. gir store muligheter for å innpasse det lokale kirke- og kristenliv i skolens læreplaner.
- Skolen har en omsorgsoppgave overfor elevene. Samtidig skal elevene også læres opp til å ta del i ulike omsorgsoppgaver i samfunnet. Planen

for "Praktisk, sosialt og kulturelt arbeid" peker på mulige aktiviteter i denne sammenheng.

- Hva kristendommen har betydd og betyr for samfunn og enkeltmennesker fokuseres. Det å la elevene møte kristenlivet på hjemstedet, er fremhevet som en aktuell arbeidsform.
- Opplevelsessiden i undervisningen vektlegges. Dette kommer praktisk til uttrykk bl.a. i arbeidet med bibelstoff, gudstjenester, sanger og salmer etc.

Komiteens merknader

1. Grunnskolen har viktige og krevende oppgaver i vårt samfunn. Gjennom undervisning, oppdragelse og omsorg skal skolen vektlegge kristne og humanistiske verdier som er umistelige for det enkelte barn og for samfunnet.

Den nye mønsterplanen stiller skolen overfor svært krevende utfordringer. Det skjer i en tid med mange signaler om at skolen befinner seg i en vanskelig situasjon. Det er viktig for kirken å være opptatt av de grunnleggende betingelser som skolen i dag arbeider under, da skolens virksomhet i så stor grad har konsekvenser for vår felles fremtid.

2. Komiteen ser på Mønsterplanen som et godt redskap for å føre videre og videreutvikle samarbeidet mellom skole og kirke.
3. Kirken må se på seg selv som en aktiv støttespiller for skolens arbeid. Kirkens engasjement for å skape positive holdninger og gode oppvekstvilkår for barn og unge gir kirken og skolen en felles plattform. Den kontakten som ligger i lover og regelverk, og de ressurser kirken rår over, skulle skape store muligheter for aktiv medvirkning i skolens arbeid. Perspektivet må ikke her ensidig være hva kirken kan få ut av et slikt samarbeid, men hva kirken kan gi for i størst mulig grad å hjelpe skolen å realisere sine målsettinger. Samtidig må menigheten kunne betrakte mye av det arbeidet som foregår i skolen som et vesentlig bidrag til å realisere sine egne målsettinger overfor barn og ungdom.
4. Menigheten må betrakte seg som en vesentlig kulturfaktor i lokalsamfunnet. Den utgjør et betydelig læringsmiljø for skolens undervisning. Menigheten

bør tenke gjennom og presentere de mulighetene den har for samarbeid med skolen. Dette kan være en hjelp i forbindelse med skolens læreplanarbeid.

5. Samarbeidet må omfatte mer enn skolens kristendomsundervisning. Andre fag som musikk, norsk, forming, livssynskunnskap og samfunnsfag berører kirken som kulturinstitusjon og tradisjonsbærer. Menigheten er en aktuell samarbeidspartner i skolens praktiske, sosiale og kulturelle arbeid. Her er mange kontaktpunkter, også til menighetens diakonale arbeid.
6. Fokusering på kristendommen i praksis er en spesiell utfordring til kirken og den lokale menighet. Menigheten har mulighet til å la elevene få oppleve hva kristendom er i praksis, bl.a. ved å få møte det levende kristenliv. Menigheten bør legge til rette for at elevene kan lære hvordan menighetslivet fungerer og møte forskjellige mennesker som kristendommen betyr noe for.
7. Komiteen mener det er viktig at menighetene prioriterer samarbeidet med skolen i den nærmeste fremtid. Dette får konsekvenser for spesielt presters, kateketers, organisters og diakoners arbeid.

Utfordringene fra skolens mønsterplan må være et sentralt emne for det kirkelige personales utdanning.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vil uttrykke glede over det oppdragelsesarbeid og den formidling av kristen kunnskap og kulturarv som skjer i skolen. Den innsatsen skolen her gjør, er av uvurderlig betydning.
2. Kirkemøtet har med tilfredshet merket seg de mange muligheter for samarbeid mellom kirke og skole som Mønsterplanen for grunnskolen, M87, åpner for. På grunnlag av M87 oppfordrer Kirkemøtet til fornyet engasjement på alle plan i kirken, slik at vi kan videreutvikle dette samarbeidet.
3. Det viktigste samarbeidet mellom kirken og skolen skjer lokalt. Her har menigheten mulighet til kontakt med alle barn og unge. Omfanget av arbeidet må ses i forhold til menighetens ressurser og dens totale virksomhet. Og i denne vurderingen må samarbeidet med skolen fremheves som en viktig del av barne- og ungdomsarbeidet i menigheten.

Menighetsråd og ansatte i menighetene oppfordres til å arbeide med hvordan menigheten best kan støtte skolen i å ivareta de muligheter Mønsterplanen åpner for. Et felles utvalg, oppnevnt av både skole og kirke, kan få et spesielt ansvar for planlegging og gjennomføring av tiltak. I hver kommune/menighet må det etableres et avtalt samarbeid mellom skolens og kirkens personale. Faglig samarbeid, fellestiltak overfor elevene og tilrettelegging for elevenes læring i lokalmenigheten er viktige elementer i en slik plan.

4. På regionalt plan oppfordres bispedømmeråd/konsulenter og prostiråd til å hjelpe menighetene med tilrettelegging for kirke/skole-samarbeidet, bl.a. ved kurs og informasjonsvirksomhet og ved å utarbeide idemateriell. Her vil skoledirektør, utdanningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner være naturlige samarbeidspartnere.
5. Kirkens undervisningsråd, Institutt for Kristen Oppseding og andre sentrale kirkelige organer oppfordres til videre vektlegging av dette viktige arbeidet, bl.a. ved intensivering av informasjonsvirksomhet overfor skoler og menigheter, ved tilrettelegging av kurstilbud og etterutdanning for skole- og menighetsansatte og ved utarbeiding av materiell. I denne sammenhengen fremheves spesielt behovene innen fagområdet "Praktisk, sosialt og kulturelt arbeid".

Institusjoner som utdanner for kirkelig tjeneste, oppfordres til å vektlegge mønsterplan og skolesamarbeid i undervisningen.

6. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at en oppfordring til økt engasjement på dette feltet går ut til alle landets menigheter.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Erik Aaraas

Følgende hadde ordet:

Erik Aaraas, Knut Morland, Ole D. Hagesæther, Ragnhild

Veiteberg, Ivar Ramvi, Gunnar Kartveit, Magnor Langset, Arvid H. Nergård, Ole D. Mjøs, Anne Hirsch.

Fremsatte forslag

Knut Morland fremmet følgende forslag til innarbeidelse f.eks. i pkt. 5 i komiteens forslag til vedtak:

Kirkemøtet tilrår at det f.eks. utarbeides opplegg for en landsomfattende "Undervisningens dag", med følgende hovedinnhold:

- Å presentere det materiellet om skole/kirkesamarbeidet som foreligger
- Å inspirere kirken og skolen til å gå inn i et systematisk samarbeid med sikte på å integrere menighetens liv og virke i det lokale læreplanarbeidet

Ivar Ramvi fremmet følgende forslag:

I vedtakets pkt. 4 føyes inn mellom første og andre avsnitt:

Biskopene anmodes å om ta opp Mønsterplanens samarbeidsmuligheter i sine møter med lærerne under visitaser.

Votering

Det ble enstemmig vedtatt at saken skulle sendes tilbake til komiteen med de innleverte forslag.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Erik Aaraas

Følgende hadde ordet:

Erik Aaraas, Ragnhild Veiteberg.

Endringer i komiteens merknader

Første avsnitt i pkt. 7 endres til:

Komiteen mener det er viktig at menighetene prioriterer samarbeidet med skolen. Dette får konse-

kvenser for spesielt prester, kateketers, organisters og diakoners arbeid.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vil uttrykke glede over skolens oppdrags- og omsorgsarbeid og den formidling av kristen kunnskap og kulturarv som skjer der. Den innsatsen skolen her gjør, er av uvurderlig betydning.
2. Kirkemøtet har med tilfredshet merket seg de mange muligheter for samarbeid mellom kirke og skole som Mønsterplanen for grunnskolen, M87, åpner for. På grunnlag av M87 oppfordrer Kirkemøtet til fornyet engasjement på alle plan i kirken, slik at vi kan videreutvikle dette samarbeidet.
3. Det viktigste samarbeidet mellom kirken og skolen skjer lokalt. Her har menigheten mulighet til kontakt med alle barn og unge. Omfanget av arbeidet må ses i forhold til menighetens ressurser og dens totale virksomhet. Og i denne vurderingen må samarbeidet med skolen fremheves som en viktig del av barne- og ungdomsarbeidet i menigheten.

Menighetsråd og ansatte i menighetene oppfordres til å arbeide med hvordan menigheten best kan støtte skolen i å ivareta de muligheter Mønsterplanen åpner for. Et felles utvalg, oppnevnt av både skole og kirke, kan få et spesielt ansvar for planlegging og gjennomføring av tiltak. I hver kommune/menighet må det etableres et avtalt samarbeid mellom skolens og kirkens personale. Faglig samarbeid, fellestiltak overfor elevene og tilrettelegging for elevenes læring i lokalmenigheten er viktige elementer i en slik plan.

Kirkemøtet vil minne om den store utfordringen de mange innvandrerbarna i norsk skole representerer. Å motarbeide rasistiske holdninger og gi alle barn en trygg oppvekst, er utfordringer til både menighet og skole. Ut fra Mønsterplanens vektlegging av tilpasset undervisning for alle vil Kirkemøtet også rette oppmerksomheten mot elever med ulike funksjonshemninger som menighetens anliggende.

4. På regionalt plan oppfordres bispedømmeråd/konsulenter og prostiråd til å hjelpe menighetene med tilrettelegging for kirke/skole-samarbeidet, bl.a. ved kurs og informasjonsvirksomhet og ved å utarbeide idemateriell. Her vil skoledirektør, utdan-

ningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner være naturlige samarbeidspartnere.

Biskopene anmodes om å ta opp Mønsterplanens samarbeidsmuligheter i sine møter med lærerne under visitaser.

5. Kirkens undervisningsråd, Institutt for Kristen Oppseding og andre sentrale kirkelige organer oppfordres til videre vektlegging av dette viktige arbeidet, bl.a. ved intensivering av informasjonsvirksomhet overfor skoler og menigheter, ved tilrettelegging av kurstilbud og etterutdanning for skole- og menighetsansatte og ved utarbeiding av materiell. I denne sammenhengen fremheves spesielt behovene innen fagområdet "Praktisk, sosialt og kulturelt arbeid".

Institusjoner som utdanner for kirkelig tjeneste, oppfordres til å gi religionspedagogiske emner stor plass og vektlegge mønsterplan og skolesamarbeid i undervisningen.

Et godt og fruktbart kirke/skole-samarbeid er betinget av bedre bemanning i mange menigheter, og dette må det tas hensyn til når det lages bemanningsplaner for kirkelige stillinger.

6. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at en oppfordring til økt engasjement på dette feltet går ut til alle landets menigheter.

Kirkemøtet tilrår videre at det utarbeides opplegg for en landsomfattende "Undervisnings dag" med f.eks. følgende hovedinnhold:

- Å inspirere menighet og skole til å gå inn i et systematisk samarbeid med sikte på å integrere menighetens liv og virke i det lokale læreplanarbeidet.
- Å presentere utarbeidet materiell for kirke/skole-samarbeidet.

Fremsatte forslag

Ragnhild Veiteberg foreslo følgende endring i pkt. 6:

I stedet for en landsomfattende "Undervisnings dag": En landsomfattende kirke/skole-dag.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet vil uttrykke glede over skolens oppdrags- og omsorgsarbeid og den formidling av kristen kunnskap og kulturarv som skjer der. Den innsatsen skolen her gjør, er av uvurderlig betydning.
2. Kirkemøtet har med tilfredshet merket seg de mange muligheter for samarbeid mellom kirke og skole som Mønsterplanen for grunnskolen, M87, åpner for. På grunnlag av M87 oppfordrer Kirkemøtet til fornyet engasjement på alle plan i kirken, slik at vi kan videreutvikle dette samarbeidet.
3. Det viktigste samarbeidet mellom kirken og skolen skjer lokalt. Her har menigheten mulighet til kontakt med alle barn og unge. Omfanget av arbeidet må ses i forhold til menighetens ressurser og dens totale virksomhet. Og i denne vurderingen må samarbeidet med skolen fremheves som en viktig del av barne- og ungdomsarbeidet i menigheten.

Menighetsråd og ansatte i menighetene oppfordres til å arbeide med hvordan menigheten best kan støtte skolen i å ivareta de muligheter Mønsterplanen åpner for. Et felles utvalg, oppnevnt av både skole og kirke, kan få et spesielt ansvar for planlegging og gjennomføring av tiltak. I hver kommune/menighet må det etableres et avtalt samarbeid mellom skolens og kirkens personale. Faglig samarbeid, fellestiltak overfor elevene og tilrettelegging for elevenes læring i lokalmenigheten er viktige elementer i en slik plan.

Kirkemøtet vil minne om den store utfordringen de mange innvandrerbarna i norsk skole representerer. Å motarbeide rasistiske holdninger og gi alle barn en trygg oppvekst, er utfordringer til både menighet og skole. Ut fra Mønsterplanens vektlegging av tilpasset undervisning for alle vil Kirkemøtet også rette oppmerksomheten mot elever med ulike funksjonshemminger som menighetens anliggende.

4. På regionalt plan oppfordres bispedømmeråd/konsulenter og prostiråd til å hjelpe menighetene med tilrettelegging for kirke/skole-samarbeidet, bl.a.

ved kurs og informasjonsvirksomhet og ved å utarbeide idemateriell. Her vil skoledirektør, utdanningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner være naturlige samarbeidspartnere.

Biskopene anmodes om å ta opp Mønsterplanens samarbeidsmuligheter i sine møter med lærerne under visitasjoner.

5. Kirkens undervisningsråd, Institutt for Kristen Oppseding og andre sentrale kirkelige organer oppfordres til videre vektlegging av dette viktige arbeidet, bl.a. ved intensivering av informasjonsvirksomhet overfor skoler og menigheter, ved tilrettelegging av kurstilbud og etterutdanning for skole- og menighetsansatte og ved utarbeiding av materiell. I denne sammenhengen fremheves spesielt behovene innen fagområdet "Praktisk, sosialt og kulturelt arbeid".

Institusjoner som utdanner for kirkelig tjeneste, oppfordres til å gi religionspedagogiske emner stor plass og vektlegge mønsterplan og skolesamarbeid i undervisningen.

Et godt og fruktbart kirke/skole-samarbeid er betinget av bedre bemanning i mange menigheter, og dette må det tas hensyn til når det lages bemanningsplaner for kirkelige stillinger.

6. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at en oppfordring til økt engasjement på dette feltet går ut til alle landets menigheter.

Kirkemøtet tilrår videre at det utarbeides opplegg for en landsomfattende kirke/skole-dag med f.eks. følgende hovedinnhold:

- Å inspirere menighet og skole til å gå inn i et systematisk samarbeid med sikte på å integrere menighetens liv og virke i det lokale læreplanarbeidet.
- Å presentere utarbeidet materiell for kirke/skole-samarbeidet.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 17/87: PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 17.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 17.2 UTKAST TIL
PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE
- Dokument 17.3 HØRINGSUTTALELSER
TIL PLANUTKAST
AV DESEMBER 1986

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

I henhold til Lov om Den norske kirkes ordning, § 54, er det Kirkemøtet som vedtar retningsgivende planer og programmer for den kirkelige diakoni.

Et utkast til Plan for diakoni i Den norske kirke ble fremlagt til første gangs behandling på Kirkemøtet 1986. Planutkastet ble på bakgrunn av Kirkemøtets merknader bearbeidet og sendt til høring til ulike kirkelige instanser.

I løpet av 1987 ble Plan for diakoni behandlet av Kirkens diakoni- og samfunnsråd, og endelig behandlet av Kirkerådet (sak KR 24/87 og 47/87) for klargjøring til Kirkemøtet 1987.

Planens sentrale problemstilling er diakoniens mål og oppgaver i årene fremover. Det dreier seg først og sist om hvordan kirken kan leve i tjeneste for mennesker i vår tid.

Som diakoniplan for Den norske kirke, har planen et

helhetskirkelig utgangspunkt. Kirken står samlet overfor diakonale utfordringer og oppgaver. Kirkens grunnenhet og basis er likevel den enkelte menighet. Menigheten som diakoniens "sted" er derfor utgangspunktet for denne planen. Dette innebærer bl.a. at også institusjonsdiakoni er menighetens diakoni.

Planen forsøker å avgrense seg til diakonien i menigheten som geografisk område. Behovet for diakonale tiltak, som er organisert på regionalt eller sentralt nivå, er derfor ikke vektlagt i denne planen.

Å styrke det diakonale arbeid i menighetene, er en ressurskrevende oppgave. De ressurser som finnes på sentralt, regionalt og lokalt hold vurderes som begrensede. Sentralt er det behov for midler til forsøksvirksomhet og til kurs- og materiellutvikling innen det diakonale feltet. En vurderer det som viktig at det foregår et nært samarbeid mellom alle med lederansvar i Den norske kirke.

De personellbehov som er påpekt i planen både på lokalt, regionalt og sentralt kirkelig hold, er samtidig en klar utfordring til de politiske myndigheter om å øke bevilgningene til diakonale formål. Det er særlig grunn til å påpeke behovet for ytterligere tilskudd til soknediakonstillinger.

En anser det for nødvendig å revurdere Plan for diakoni etter en passende periode.

Komiteens merknader

1. Komiteen understreker betydningen av at det vedtas en Plan for diakoni i Den norske kirke som en retningsgivende rammeplan for norske menigheter. Komiteen er glad for at kirkens omsorgsside i dag vies betydelig oppmerksomhet, og at mange ser diakonien som en av folkekirkens viktigste broer til folket.
2. Komiteen erkjenner at mangelen på ressurser - kirkelig ansatte, frivillige medarbeidere og økonomiske midler - er et sentralt og urovekkende anliggende. Imidlertid vil vi påpeke at diakoni ikke bare dreier seg om å øke ressurser, men først og sist om å være medmennesker, gi og ta imot kontakt, nærhet og hjelp.
3. Komiteen vil fremheve at forkynnelse og undervisning til diakoni har betydning for rekrutteringen til og

viderutviklingen av både den alminnelige og spesielle diakoni.

4. Komiteen mener at det i dag er spesielt viktig

- å stå sammen i forbønn for en omsorgsvekkelse i våre menigheter,
- å fordype seg i Bibelens budskap om fellesskap og solidaritet mellom alle mennesker, med særlig henblikk på de svakes, de fattiges og de lidendes situasjon,
- utdype og konkretisere diakoniens forebyggende og samfunnskritiske dimensjon,
- knytte diakonitenkningen sammen med et sosial-etisk engasjement for sosial rettferdighet i verden,
- å arbeide for flere stillinger i diakoni og videreutviklingen av den organiserte menighetsdiakoni,
- å stimulere til at de kirkelige utdanningsinstitusjonene gir studentene grundig innføring i diakonale emner.

5. Komiteen gir i hovedsak sin tilslutning til Plan for diakoni, men har følgende forslag til endringer/tillegg:

5.1 Avsnittet "Hva er diakoni?", side 6, lyder slik:

Det er et grunnleggende perspektiv i den kristne tro at vi er skapt av Gud til å få vårt liv av vår nestes hånd, på samme måte som han eller hun er skapt til å få sitt liv av vår hånd. Ingen kan helt og holdent leve av seg selv eller for seg selv. Vi er utlevert til hverandre, avhengige av hverandre. Derfor er menneskets liv i grunnleggende forstand diakonalt. Vi er skapt til å tjene hverandre, til å dra omsorg for hverandre. "Vi er hverandres daglige brød" (Martin Luther).

Innenfor dette vide perspektiv er diakoni i sin egenart både en særlig tjeneste og omsorg for mennesker i nød og et fellesskaps- og samfunnsbyggende arbeid på alle plan, såvel i nasjonal som i internasjonal sammenheng.

Kirkens diakonale arbeid springer ut av og er et vitnesbyrd om Guds kjærlighet til alle mennesker i Jesus Kristus. Denne kjærlighet finner ikke minst sitt uttrykk gjennom menighetens fellesskap. Den omsettes til konkret handling i kirkens medmenneskelige omsorg, - og kommer til uttrykk i forebyggende arbeid og i den tjeneste som er rettet mot mennesker i nød. Diakonien er slik sett en del av kirkens væremåte.

Diakoni er omsorg for det hele mennesket. Med omsorg forstås personlig innlevelse i andre menneskers livssituasjon og praktisk hjelp og støtte ut fra de behov som foreligger. Diakonien personale karakter innebærer at diakonien er bygget på gjensidighet og respekt for andre menneskers integritet, beredt til å møte de åndelige behov. Diakonien praktiske karakter innebærer at diakonien har mange ulike arbeidsoppgaver og får varierende utforming i de forskjellige situasjoner, og at det er nødvendig å ta i bruk et bredt spektrum av innsikt, kunnskaper og ferdigheter. Mennesket er en helhet av kropp, sinn og ånd som lever sitt liv i tre grunnleggende relasjoner: Forholdet til seg selv, andre mennesker og forholdet til Gud. Alle sider ved mennesket er en utfordring for diakonien og gjenstand for dens tjeneste.

Hovedtyngden av diakonalt arbeid har vært orientert ut fra konkret foreliggende nød. Denne såkalte karitative diakoni eller barmhjertighetsdiakoni har hatt som målsetting å lindre smerte og avhjelpe nød. Omsorg for medmennesker innebærer imidlertid også å gripe inn på et tidlig tidspunkt og drive forebyggende arbeid. I mange situasjoner er det mulig på forhånd å se hvor det vil oppstå problemer. Det er derfor nødvendig å søke å klargjøre årsakene til menneskelig nød og lidelse og arbeide for å endre forhold som opprettholder nødstilstander og skape nye livsmuligheter.

I mange tilfeller kan den menneskelige lidelsen hverken avhjelpes eller forebygges. Det er en felles målsetting for diakonien å gi mennesker hjelp til å leve med sin smerte.

5.2 Komiteen har følgende mindre rettelser:

- Side 7, tredje avsnitt, åttende linje:

...menneskelig eksistens. Gjennom Jesu forbilde lærer diakonen sin diakoni. Kirkens arbeid for menneskeverd og livskvalitet er dermed et synlig vitnesbyrd om evangeliet.

- Side 7, femte avsnitt, tredje linje:
...tre troens artikler. Dette får til følge at diakonien tilstreber å la Gud få ære (Matt. 5.16), ikke minst ved å tydeliggjøre sitt utgangspunkt i gudstjenesten.
- Side 10, første avsnitt, tredje linje:
...et lokalmiljø. Å bygge et levende og egenartet fellesskap med åpenhet mot samfunnet er i seg selv en viktig del av det diakonale oppdraget.
- Side 10, annet avsnitt, annen linje:
...helse- og sosialapparat fyller mange av våre behov både for nærhet...
- Side 10, fjerde avsnitt, første linje:
Menigheten er derfor kalt å være et tilfluktssted, et åpent og trygt fellesskap som driver oppsøkende arbeid...
- Side 11, første avsnitt strykes i sin helhet.
- Side 11, fjerde avsnitt, andre setning, strykes i sin helhet.
- Side 12, strekpunkt tre, sjelesorg:
Virksomhetsområdet konsentrerer seg om menneskers forhold til Gud, seg selv og nesten.
- Side 14, andre avsnitt, første strekpunkt:
...vanskeligstilte personer/grupper...
- Side 14, andre avsnitt, tredje strekpunkt:
Hvordan kan menigheten skape alternative holdninger til den voksende selvopptattheten i vår kultur?
- Side 14, siste avsnitt, første strekpunkt:
Yte praktisk hjelp, solidarisk støtte og rådgivning overfor vanskeligstilte personer/grupper i nærmiljøet (aleneforeldre, ...innvandrere o.a.).
- Side 16, annet avsnitt, etter siste linje:

...overvurderes. Det er stort behov for gjennomtenkning av nærmere muligheter for å drive forebyggende familiearbeid i menighetene.

- Side 16, siste avsnitt, siste linje:
Den reviderte Mønsterplan for grunnskolen (av 1987).
- Side 17, siste avsnitt, siste strekpunkt:
Å samarbeide med bl.a. Kirkens Familierådgivning... (ekteskapsskole/seminar, organisert barnepass, ulike avlastningsordninger etc.).
- Å samarbeide med skolen om felles diakonale tiltak.
- Å arrangere Diakoniens dag (14. søndag etter pinse).

5.3 Kapitlet om sjelesorg, side 18, lyder slik:

SJELESORG

Målsetting

Grunnleggende i kristen tro er at mennesket er skapt til fellesskap med Gud. Det er derfor en sentral målsetting for diakonien å se andre menneskers grunnleggende behov, - lytte, samtale og føre mennesker inn i menighetens liv til et trygt og tillitsfullt forhold til Gud.

Sjelesorg er omsorg for menneskets forhold til Gud. Men forholdet til Gud kan ikke løsrives fra menneskets forhold til seg selv og til andre mennesker. Derfor er det sjelesørgerens oppgave med basis i Guds ord å hjelpe det enkelte menneske i en konkret situasjon til et rett forhold til Gud, til seg selv, til sin neste og til den verden det lever i. Mennesket har i alle disse relasjoner et grunnleggende behov for mål og mening, for tro og håp. Dets åndelige behov er derfor i elementær forstand et spørsmål om livsmot og livsforventning. Med dette for øyet vil sjelesørgeren gå et stykke av livsveien sammen med et annet menneske, for å gi det støtte og hjelp.

Dagens situasjon

Ca. 92% av alle nordmenn tilhører Den norske kirke. Dette medlemskap kommer synlig til uttrykk bl.a. gjennom deltakelse i de kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vigsel og begravelser. Søkningen til ordinære gudstjenester er imidlertid langt lavere.

Disse tallene sier noe, men på langt nær alt om åndelige behov og åndelig status i vårt samfunn. Mange religiøse problemer holdes skjult og gir seg uttrykk på andre områder. Den store interessen for nyreligiøse bevegelser er et blant mange tegn på at det er udekkede åndelige behov i vår kultur. Hvor stort behovet for veiledning og hjelp er, er imidlertid vanskelig å avdekke. Åndelige problemer er så innvevd i menneskers totale livssituasjon at det er umulig å skille dem fra hverandre. I tillegg vil enkelte livssituasjoner oppleves så vanskelige at de forblir i det skjulte. Dette er blitt særlig tydelig i forbindelse med ofrene for ulike former for privat vold. I den grad slike problemer blir avdekket, viser det seg at det ofte eksisterer store behov for sjelesorg.

Sorg hører med til menneskets livsvilkår. Før eller senere møter vi alle lidelse og død i vår egen familie, blant slekt og venner, i naboskapet og på arbeidsplassen. Sorgen er en prosess som krever tid og rom, men også nærhet og støtte. Samtidig lever vi i dag i et samfunn som i liten grad gir rom for sorg og liten hjelp i sorgprosessen. Den enkelte overlates til seg selv med sin sorg og sin fortvilelse. Derfor må det legges stor vekt på sorgarbeid i menighetsdiakonien.

Sorg har imidlertid ikke bare med dødsfall å gjøre, men kan også være knyttet til tap av arbeidsplass og bosted, venner og tilhørighet til et lokalsamfunn og et kulturelt miljø. Et samfunn i oppbrudd og forandring, med konkurransepress og prestasjonsstress, med arbeidsløshet og flytting skaper kriser og konflikter som kan gå på livsmotet løs for det enkelte menneske.

Separasjon og skilsmisse rammer tungt i mange familier. Særlig barna kan ofte føle at det er

selve livsgrunnlaget som svikter. Mange voksne får oppleve at det kan være vanskelige å finne sin plass i menighetens arbeids- og gudstjenesteliv når de er skilt. Følelsen av tilhørighet til den lokale menighet og den kristne kirke kan gå i stykker.

Sjelesørgeriske behov representerer en stor utfordring for kirken. Å komme mennesker i møte gjennom sjelesorg og samtale er en viktig del av menighetens diakonale tjeneste. Dette er en oppgave som ikke kan løses av de kirkelig ansatte alene, men som krever utstrakt samarbeid mellom kirkelig ansatte og frivillige. Det er her særlig grunn til å understreke behovet for flere kvinnelige sjelesørgere i menighetene, samt behovet for en styrking av sjelesorgutdanningen blant kirkelig ansatte.

- Hvordan ivaretas gudstjenesten som sjelesørgerisk fellesskap?
- Hvordan kan menighetene nå frem til mennesker med et tilbud om hjelp og veiledning i åndelige spørsmål?
- Hvordan ivaretas enkeltmenneskers åndelig behov i menighetene? Hvordan kan vi åpne opp for flere samtaler om spørsmål som angår den kristne tro?

Menighetens primære oppgaver

Det er mulig å konkretisere noe nærmere hvordan menighetene kan ivareta dette i sitt arbeid:

- Sørge for at det gis et ordnet tilbud om sjelesorg og samtale som er åpent for alle, både i tilknytning til og uavhengig av kirkelige handlinger
- Rekruttere medarbeidere til nærmeste Kirkens SOS-kontor
- Styrke forbønnstjenesten og sjelesorgdimensjonen i gudstjenester, bibelgrupper og husfellesskap
- Organisere åpne samtalegrupper om kristen tro i dag

- 5.4 - Følgende strekpunkt på side 19 flyttes til side 17, som første strekpunkt under "Menighetens primære oppgaver" når det gjelder KONTAKT OG FELLESSKAP:
- "Legge til rette for at mennesker med ulike funksjonshemninger kan komme til og delta i gudstjenester og andre menighetsarrangementer (kirkeskyss m.m.)"
 - Side 22, nest siste linje:
...også tydelig når det gjelder kosthold, seksuell kontakt, bruk av rusgifter, røyking, osv. (Ny rekkefølge).
 - Side 24, andre og tredje strekpunkt:
Å arbeide for støtte - og...
Å bidra til et verdig liv...
 - Side 24, nest siste strekpunkt:
Å arbeide for utbygging av...
 - Side 25, første avsnitt, første linje:
De mål og oppgaver som er beskrevet i denne planen, er tenkt som retningsgivende...
 - Side 28, femte avsnitt, første linje:
Diakoniutvalget har som sine viktigste oppgaver:
 - Å utarbeide ...
 - Å legge til rette ...
 - Å rekruttere ...
 - Å arbeide ...
 - Å samarbeide med andre arbeidsgrener i menigheten, kirkelige og humanitære institusjoner, med offentlige ...
 - Side 29, fjerde avsnitt, første strekpunkt:
Forkynnelse og opplæring til diakoni.
De viktigste målsettinger er at:
 - * Menighetene får kjennskap til hva diakoni er og hvilken plass diakonien har i forkynnelsen, den kristne menighets liv og som motiv for diakonal tjeneste.
 - Side 30, nest siste avsnitt, første linje:
Ikke 60, men 80 soknediakonstillinger.
 - Side 31, etter første linje:

...menighetene. Det vil derfor være avgjørende for gjennomføringen av planen at det vil bli en organisert diakonitjeneste i hver menighet, og at man utnytter de lokale ressursene som finnes i menighetene. Det vil bety mye for gjennomføringen av planen at antallet soknediakoner ... Det er stort behov for faste soknediakon stillinger i alle menigheter.

Med hensyn til...

5.5 Komiteens siste merknader til planen er følgende:

- Side 32, ny overskrift:
"UTFORDRINGER TIL MENIGHETENE"
- Side 32, nytt første avsnitt:
De lokale utfordringer og muligheter er forskjellige rundt om i landet vårt. Derfor er det vanskelig å sette opp et handlingsprogram som er like aktuelt for alle norske menigheter. Vi vil likevel peke på visse områder som er viktige:
 - a) Forholdet institusjon (hjelpeapparat) - menighet (lokalmiljø) osv.
- Side 33, nytt siste punkt:
 - f) Samarbeid skole/kirke.
Mønsterplanen av 1987 åpner for et variert samvirke mellom skole- og lokalmiljø. Kirkens diakoni og skolen kan samarbeide om varierte omsorgsoppgaver og muligheter for å utføre praktisk, sosialt og kulturelt arbeid. En naturlig følge av dette ville være at man i menighetene stimuleres til forsøk og videreutvikling av det diakonale aspektet ved relasjonen skole/kirke.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet anmoder menighetsrådene om å

- utarbeide lokale planer og budsjetter for sitt diakonale arbeid med utgangspunkt i de mål, oppgaver og forsøk som Planen beskriver,

- inspirere til frivillig innsats innen menighetsdiakonien,
- stimulere både frivillige og ansatte til diakonal nytenkning og engasjement,
- arbeide for tilfredsstillende lønns- og tjensteforhold for soknediakoner og andre ansatte diakoniarbeidere i menigheten.

2. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene og den enkelte biskop om å

- stimulere til videreutvikling av omsorgen for de ansatte og frivillige medarbeidere i menighetene gjennom personlig kontakt, kursvirksomhet og ulike former for veiledningstilbud. Prostienheten bør her kunne trekkes inn,
- gi ansatte og frivillige hjelp til å styrke omsorgs- og fellesskapsdimensjonen i menighetene.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å

- arbeide for å skaffe midler til forsøks- og utviklingsarbeid, foreta nærmere konkretiseringer av aktuelle prosjekter og gjennomføre disse i samarbeid med berørte instanser,
- utvikle et veiledningsmateriale for menigheter og ulike grupper kirkelig ansatte som kan bidra til å styrke det diakonale arbeid i menighetene.

4. Kirkemøtet oppfordrer de kirkelige utdanningsinstitusjonene til å

- sørge for at alle som går ut i kirkelig tjeneste, får grundig innføring i diakonale emner og læres opp til å se de ulike kirkelige yrkesfunksjoner og arbeidsoppgaver i sammenheng,
- sørge for at diakonstudentene gjennom en integrert studieordning motiveres til å gå ut i kirkelig tjeneste og gis hjelp til å utvikle en trygg yrkesidentitet i forhold til arbeidet i menighetene,
- utvikle etter- og videreutdanningstilbud med soknediakoner og andre diakoniarbeidere i menighetene som særskilte målgrupper,

- legge til rette desentraliserte utdanningsmuligheter for dem som ikke har full kompetanse til soknediakonstillinger.
5. Kirkemøtet henstiller til Stortinget om å
- følge opp Lov om diakontjeneste i Den norske kirke av 31. mai 1985 med opprettelse av stillinger,
 - sikre sentralkirkelig virksomhet for å dekke behovet for et kontinuerlig forsøks- og utviklingsarbeid på det diakonale feltet.
6. Kirkemøtet vedtar Plan for diakoni i Den norske kirke som retningsgivende rammeplan for menighetenes diakonale arbeid, med de endringer som komiteen har innarbeidet.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Tone Thorp
Saksordfører: Målfrid Nordhaug

Følgende hadde ordet:

Målfrid Nordhaug, Ole-Bjørn Haugaasen, Halvor Bergan, Erik Aaraas, Ingolv Muri, Kristian Stendahl, Anne Hirsch, Odd Magnar Vognild, Anders J. Bjørndalen, Johannes Ulltveit-Moe, Fredrik Grønningsæter, Gunnar Lislerud, Ole D. Mjøs, Berge Furre, Astrid Aas, Ivar Ramvi, Kristin Fæhn, Svein Aage Christoffersen.

Fremsatte forslag

Ole-Bjørn Haugaasen foreslo følgende tillegg i vedtakets pkt. 1, strekpunkt 3:

... engasjement, bl.a. ved å se på de muligheter som er for samarbeid med skolen.

Erik Aaraas foreslo tatt inn i vedtakets pkt. 1, strekpunkt 3, som 2. avsnitt:

Etablering av kontakttjeneste mellom elever og eldre i nærmiljøet er en viktig oppgave.

Ingolv Muri foreslo følgende tillegg til pkt. 1 i vedtaket:

... Planen beskriver,

Den nye Mønsterplanen for grunnskolen gir også kirken et godt grunnlag for samarbeid med skolen også når det gjelder utarbeiding og gjennomføring av en lokal diakoniplan.

Kristian Stendahl foreslo følgende tilføyelse til pkt. 1, første delestrek:

... forsøk som Planen beskriver, og ut fra de tilgjengelige ressurser i den enkelte menighet.

Ivar Ramvi fremmet følgende forslag under pkt. 4, understrek 3:

Før det som nå står, settes inn - eller som en ny strek 5:

Arbeide videre med dispensasjonsregler fra utdanningskrav til soknediakonstillinger m.h.t. både grunnutdanning og diakonal tilleggsutdanning.

Anders Jørgen Bjørndalen kom med følgende forslag:

I Diakoniplanen, side 17, under overskriften "Menighetens primære oppgaver" innføres et første strekpunkt med denne ordlyd:

- Å styrke fellesskapsdimensjonen i menighetens gudstjeneste.

Dirigenten foreslo

- at innstillingen ble sendt tilbake til komiteen for ny behandling, basert på de fremkomne endringsforslag.

Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Målfrid Nordhaug

Følgende hadde ordet:

Målfrid Nordhaug, Anne Hirsch, Ragnhild Veiteberg, Erik Aaraas, Ivar Ramvi, Johannes Ulltveit-Moe.

Endringer/tilføyelser
i komiteens merknader

Tilføyelse av nytt første avsnitt i pkt. 5.1:

- Med diakoni forstås kirkens medmenneskelige omsorg og fellesskapsbyggende arbeid og den tjeneste som i særlig grad er rettet mot mennesker i nød.

Tilføyelse av nytt annet strekpunkt på s. 124:

- Side 17, siste avsnitt, første strekpunkt.
"Å styrke fellesskapsdimensjonen i menighetens gudstjeneste."

Ny tredje setning i annet avsnitt på s. 126:

- ... Dette dreier seg ikke bare om støtte og hjelp til mennesker i særlig vanskelige krisesituasjoner, men om den daglige oppmuntring, oppmerksomhet og interesse som alle mennesker har behov for. Sjelesorg er derfor en oppgave ...

Ny siste setning i samme avsnitt:

- ... blant kirkelig ansatte. Det er på bakgrunn av dette nødvendig å tenke gjennom:

Ny første setning i pkt. 5.4 (s. 127):

- Komiteen har videre følgende mindre rettelser:

Endring av pkt. 5.5, første og annet strekpunkt:

- Side 32, ny overskrift:
AKTUELLE FELT FOR FORSØK OG INNSATS
- Side 32, nytt første avsnitt:
De lokale utfordringer og muligheter er forskjellige rundt om i landet vårt. Det er viktig å drive et forsøks- og utviklingsarbeid, som i størst mulig grad kan komme flere menigheter til gode. Vi vil peke på aktuelle felt for forsøk og innsats:

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet anmoder menighetsrådene om å

- utarbeide lokale planer og budsjetter for sitt diakonale arbeid med utgangspunkt i de mål, opp-

gaver og forsøk som Planen beskriver ut fra de tilgjengelige ressurser i den enkelte menighet,

- inspirere ulike aldersgrupper til fornyet frivillig innsats innen menighetsdiakonien,
- stimulere både frivillige og ansatte til diakonal nytenkning og engasjement, og til samarbeid med andre organisasjoner og institusjoner i samfunnet og med skolen,
- arbeide for tilfredsstillende lønns- og tjenesteforhold for soknediakoner og andre ansatte diakoniarbeidere i menigheten.

2. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene og den enkelte biskop om å

- videreutvikle omsorgen for de ansatte og frivillige medarbeidere i menighetene gjennom personlig kontakt, kursvirksomhet og ulike former for veiledningstilbud. Prostienheten bør her kunne trekkes inn,
- gi ansatte og frivillige hjelp til å styrke omsorgs- og fellesskapsdimensjonen i menighetene.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å

- arbeide for å skaffe midler til forsøks- og utviklingsarbeid, foreta nærmere konkretiseringer av aktuelle prosjekter og gjennomføre disse i samarbeid med berørte instanser,
- utvikle et veiledningsmateriale for menigheter og ulike grupper kirkelig ansatte som kan bidra til å styrke det diakonale arbeid i menighetene.

4. Kirkemøtet oppfordrer de kirkelige utdanningsinstitusjonene til å

- sørge for at alle som går ut i kirkelig tjeneste, får grundig innføring i diakonale emner og læres opp til å se de ulike kirkelige yrkesfunksjoner og arbeidsoppgaver i sammenheng,
- sørge for at diakonstudentene gjennom en integrert studieordning motiveres til å gå ut i kirkelig tjeneste og gis hjelp til å utvikle en

trygg yrkesidentitet i forhold til arbeidet i menighetene,

- utvikle etter- og videreutdanningstilbud med soknediakoner og andre diakoniarbeidere i menighetene som særskilte målgrupper,
- legge til rette desentraliserte utdanningsmuligheter for dem som ikke har full kompetanse til soknediakonstillinger.

5. Kirkemøtet henstiller til Stortinget om å

- følge opp Lov om diakontjeneste i Den norske kirke av 31. mai 1985 med opprettelse av stillinger,
- sikre sentralkirkelig virksomhet for å dekke behovet for et kontinuerlig forsøks- og utviklingsarbeid på det diakonale feltet.

6. Kirkemøtet vedtar Plan for diakoni i Den norske kirke som retningsgivende rammeplan for menighetenes diakonale arbeid, med de endringer som komiteen har innarbeidet.

Fremsatte forslag

Anne Hirsch fremmet følgende forslag om tilføyelser:

Side 17, fjerde strekpunkt:

Hvordan kan diakonien tydeliggjøres i menighetens gudstjenestelige liv?

Side 17, under "Menighetens primære oppgaver", første strekpunkt:

Å arbeide videre med soknediakonens medvirkning i gudstjenesten for å tydeliggjøre diakonien i menighetens liv.

Dirigenten foreslo:

Anne Hirsch' forslag følger saken.

Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet anmoder menighetsrådene om å

- utarbeide lokale planer og budsjetter for sitt diakonale arbeid med utgangspunkt i de mål, oppgaver og forsøk som Planen beskriver ut fra de tilgjengelige ressurser i den enkelte menighet,
- inspirere ulike aldersgrupper til fornyet frivillig innsats innen menighetsdiakonien,
- stimulere både frivillige og ansatte til diakonal nytenkning og engasjement, og til samarbeid med andre organisasjoner og institusjoner i samfunnet og med skolen,
- arbeide for tilfredsstillende lønns- og tjensteforhold for soknediakoner og andre ansatte diakoniarbeidere i menigheten.

2. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene og den enkelte biskop om å

- videreutvikle omsorgen for de ansatte og frivillige medarbeidere i menighetene gjennom personlig kontakt, kursvirksomhet og ulike former for veiledningstilbud. Prostienheten bør her kunne trekkes inn,
- gi ansatte og frivillige hjelp til å styrke omsorgs- og fellesskapsdimensjonen i menighetene.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å

- arbeide for å skaffe midler til forsøks- og utviklingsarbeid, foreta nærmere konkretiseringer av aktuelle prosjekter og gjennomføre disse i samarbeid med berørte instanser,
- utvikle et veiledningsmateriale for menigheter og ulike grupper kirkelig ansatte som kan bidra til å styrke det diakonale arbeid i menighetene.

4. Kirkemøtet oppfordrer de kirkelige utdanningsinstitusjonene til å

- sørge for at alle som går ut i kirkelig tjeneste, får grundig innføring i diakonale emner og læres opp til å se de ulike kirkelige yrkesfunksjoner og arbeidsoppgaver i sammenheng,
- sørge for at diakonstudentene gjennom en integrert studieordning motiveres til å gå ut i kirkelig tjeneste og gis hjelp til å utvikle en trygg yrkesidentitet i forhold til arbeidet i menighetene,
- utvikle etter- og videreutdanningstilbud med soknediakoner og andre diakoniarbeidere i menighetene som særskilte målgrupper,
- legge til rette desentraliserte utdanningsmuligheter for dem som ikke har full kompetanse til soknediakonstillinger.

5. Kirkemøtet henstiller til Stortinget om å

- følge opp Lov om diakontjeneste i Den norske kirke av 31. mai 1985 med opprettelse av stillinger,
- sikre sentralkirkelig virksomhet for å dekke behovet for et kontinuerlig forsøks- og utviklingsarbeid på det diakonale feltet.

6. Kirkemøtet vedtar Plan for diakoni i Den norske kirke som retningsgivende rammeplan for menighetenes diakonale arbeid, med de endringer som komiteen har innarbeidet.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 18/87: REGLAR FOR OPPSETTING AV
LISTER TIL SOKNERÅDSVAL

SAKSDOKUMENT:

Dokument 18.1 SAKSFRÅSEGN

Dokument 18.2 REGLAR FOR OPPSETTING AV
LISTER VED SOKNERÅDSVAL
- Notat til
Oslo bispedømmeråds møte
10. juni 1987

Andre dokument

- Protokoll frå
møte i Kyrkjeordningsrådet
- sak KOR 26/87

INNSTILLING FRÅ KOMITE A:

Saksorientering

Oslo bispedømmeråd har drøfta denne saka og har bede om at Kyrkjerådet sett ho opp på saklista til Kyrkjemøtet 1987. Rådet si grunngjeving er at ei kumuleringsordning ved fleirtalsval vil kunne sikre at valresultatet betre blir i samsvar med veljarane sine haldningar.

Komiteen sine merknader

Komiteen har drøfta ordningar for kumulering ved fleirtalsval til sokneråd. Komiteen vil gå inn for at det vert høve til å kumulere kandidatar også når det er fleirtalsval til nye sokneråd. Det er i dag ei slik ordning for høvestalsval.

Det kan tenkjast fleire moglege ordningar for kumulering ved fleirtalsval:

1. Kumulering av kandidatar gjort av veljarane
ved valhandlinga

2. Kumulering av kandidatar gjort av nomina-
sjonskomiteen ved oppsetting av vallista
3. Tilføyning av nye kandidatar ved valhandlinga
og kumulering av desse

Komiteen vil tilrå at veljarane får høve til å kumulere ved valhandlinga (1).

Komiteen er usikker på om det skal vere høve til kumulering ved oppsetting av vallista (2).

Komiteen vil ikkje rå til at nye namn som vart oppførte ved valhandlinga, skal kunne kumulerast (3).

Det må i samråd med Kirke- og undervisningsdepartementet greiast ut om korleis dei nemnde nyordningane vil stå i høve til Lov om stortingsval, fylkestingsval og kommune-styreval av 1. mars 1985. Denne lova er normativ for valordninga som no gjeld.

Komiteen finn det vidare naturleg at mynde til å fast-setje reglar for soknerådssval vert delegert til Kyrkjemøtet. (Reglar for førehandsrøysting er alt delegert.)

Ved ei slik delegering vil Kyrkjemøtet 1988 kunne gjere vedtak om ei kumuleringsordning ved fleirtalsval i god tid før neste soknerådssval.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet vil gå inn for at reglane for soknerådssval vert endra slik at det vert høve til å kumulere kandidatar også ved fleirtalsval.
2. Kyrkjemøtet 1987 bed om at Kyrkjemøtet får delegert mynde til å vedta reglar for soknerådssval slik at dei kan ta til å gjelde for val til nye sokneråd i 1990.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Anne Liv Reistad

Desse hadde ordet:

Anne Liv Reistad, Ole D. Hagesæther, Berge Furre,
Fredrik Grønningsæter.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet vil gå inn for at reglane for soknerådssval vert endra slik at det vert høve til å kumulere kandidatar også ved fleirtalsval.
2. Kyrkjemøtet 1987 bed om at Kyrkjemøtet får delegert mynde til å vedta reglar for soknerådssval slik at dei kan ta til å gjelde for val til nye sokneråd i 1990.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 19/87: DET GAMLE
KIRKELIGE LOVVERK

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 19.1 EN ORIENTERING
(Oppr. 7.4) FRA KIRKE- OG
UNDERVISNINGS-
DEPARTEMENTET

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Ved lov av 20. desember 1985 nr. 102 om opphevelse av en del foreldede lovbestemmelser (Opphevelsesloven) ble det meste av alt eldre lovverk fra før 1814 opphevet. Dette skjedde ut fra ønsket om opprydding og forenkling i det alminnelige lovverk. Loven berører også det gamle kirkelige lovverk, som for en stor del stammer fra tiden før 1814. Det er likevel gjort visse unntak som beholder enkelte særskilt viktige lovbestemmelser, som f.eks. bestemmelsen i N.L. 2.1.1. som fastsetter Den norske kirkes bekjennelsesgrunnlag. Det er ellers gjort unntak for Kongens anordningsmyndighet etter Grl. § 16.

Kirkedepartementet har i en orientering til Kirkemøtet (Dokument 19.1) gjort rede for sitt arbeid med saken. Det er gitt utsettelse med iverksettelse av Opphevelsesloven for det kirkelige lovverk til 1. januar 1988. Det fremgår av Kirkedepartementets redegjørelse at de bestemmelser det er tale om, i stor grad berører forhold som er til utredning i forbindelse med Kirkelovutvalgets arbeid, spørsmålet om tilsettings- og instruksjonsmyndighet og veiledninger og forskrifter for liturgiene.

Komiteens merknader

Komiteen mener det vil skape stor usikkerhet og uklarhet om hva som er gjeldende kirkerett, dersom ikke det pågå-

ende utredningsarbeid vedrørende nye kirkelige lover og forskrifter er fullført før en eventuell opphevelse av det eldre kirkelige lovverk settes i kraft. Det vil også være av betydning at det kan fremlegges en klar oversikt over hvilke bestemmelser som foreslås opphevet. Det er etter komiteens mening rimelig å be om at Kirkemøtet får anledning til å uttale seg om de konkrete forslag til opphevelse før de blir iverksatt, slik Kirkemøtet bad om i sitt vedtak, sak KM 6/86. Dette ville også være i samsvar med bestemmelsene i KoL § 54, pkt. a.

Komiteen er glad for departementets antydning om at det vil søke å få utsatt ikrafttredelsen av Opphevelsesloven.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet anmoder Kirkedepartementet om å søke å få utsatt Opphevelseslovens ikrafttreden for det kirkelige lovverks vedkommende, i påvente av videre avklaring i det utredningsarbeid som for tiden pågår vedrørende kirkelige lover og bestemmelser.
2. Kirkemøtet ber om at en oversikt over de aktuelle lover som er foreslått opphevet, blir lagt frem for Kirkemøtet til uttalelse.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Tone Thorp
Saksordfører: Andreas Aarflot

Følgende hadde ordet:

Andreas Aarflot, Andreas Andreassen.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet anmoder Kirkedepartementet om å søke å få utsatt Opphevelseslovens ikrafttreden for det kirkelige lovverks vedkommende, i påvente av videre avklaring i det utredningsarbeid som for tiden pågår vedrørende kirkelige lover og bestemmelser.

2. Kirkemøtet ber om at en oversikt over de aktuelle lover som er foreslått opphevet, blir lagt frem for Kirkemøtet til uttalelse.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 20/87: KIRKENS ENGASJEMENT
FOR DET UFØDTE LIV

INNSTILLING FRA KOMITE C:

På bakgrunn av Kirkemøtets vedtak om at sak vedrørende "Kirkens engasjement for det ufødte liv" skulle tas opp til behandling på Kirkemøtet 1987, har saken vært til behandling i Komite C. Komiteen vil fremme slikt forslag til uttalelse:

VERN OM DET UFØDTE LIV

Kirkemøtet har med forventning merket seg tegn de siste årene til en økende bevissthet om verdien av det gryende liv. Denne kom ikke minst til uttrykk i diskusjonen omkring Lov om kunstig befruktning av 1987. Dagens og morgendagens teknologiske utvikling sammen med holdninger og holdningsforskyvninger i dagens forbrukersamfunn, representerer en ny utfordring til etisk refleksjon. Denne situasjonen krever en bevisst gjennomtenkning av fundamentet for vårt rettssamfunn, nemlig forpliktelsen til vern om menneskeliv og menneskeverd.

I denne prosessen må også vår abortlovgivning bli gjenstand for en radikal nyvurdering. Utgangspunktet i dette arbeidet må være det Kirkerådet har uttalt til Lov om kunstig befruktning: "Det er av aller største viktighet å fremholde at et menneskeliv biologisk sett har sin begynnelse allerede ved befruktningen." Likeså vil en vise til Kirkemøtets anførsel til sak KM 3/85 - Menneskesyn og menneskeverd - som begrunner kravet om ny abortlov i denne omfattende sammenheng.

Det er med smerte vi minner om at mer enn 15 000 gryende menneskeliv årlig blir utslettet i ly av gjeldende norsk abortlov (Lov av 1975 med endringer 1978). Tallene for siste år viser på ny en stigning. Ved siste lovendring ble det føyet inn som en

målsetting å holde aborttallene så lave som mulig, men det er for lengst klart at gjeldende lov ikke er egnet for dette. Kirkemøtet mener at nye kjensgjerninger med hensyn til genteknologi, kunstig befruktning, de psykiske ettervirkninger av abortinngrep m.v. gjør det nødvendig at saken nå reises på ny, og at det bør være mulig å nå frem til en mer realistisk diskusjon om en fundamental endring av gjeldende lovgivning.

Kirkemøtet hilser med glede at Kirkerådet har nedsett en arbeidsgruppe til å klarlegge bioteknologiske spørsmål som etisk utfordring, og regner med at rapport fra denne gruppen blir forelagt Kirkemøtet 1988. I denne forbindelse er det viktig at også abortutfordringen blir tatt opp som en integrert del av komplekset: LIV OG MENNESKEVERD.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Kristin Fæhn

Følgende hadde ordet:

Kristin Fæhn, Ole D. Mjøs, Ragnhild Veiteberg, Anne Liv Reistad, Anne-Brit Bjørk, Svein Aage Christoffersen, Bjørn Bue, Berge Furre, Per Lønning, Eli Mæland, Andreas Aarflot, Albert Johannessen, Jan Gossner, Synnøve Sjølie, Gunnar Lislelrud, Ole Nordhaug.

Fremsatte forslag

Ole D. Mjøs foreslo følgende endring:

Siste avsnitt, første side, første setning: "Det er med smerte ---."

Endres til:

"Vi vil rette oppmerksomheten på at det årlig foretas ca. 15 000 svangerskapsavbrudd i ly av gjeldende norsk abortlov."

Anne Liv Reistad fremmet følgende forslag:

Punktum ved "som etisk utfordring".

Kirkemøtet ber om å få emnet "Liv og menneskeverd", inkludert abortspørsmålet, som sak på Kirkemøtet 1988. I denne forbindelse bør også rapporten om bioteknologiske spørsmål som etisk utfordring blie forelagt Kirkemøtet.

Anne-Brit Bjørk foreslo følgende:

3. avsnitt, side 1:

"Det er med smerte vi minner om at det årlig foretas mer enn 15 000 abortinngrep i Norge. Tallene for siste år viser på ny en stigning. Ved siste lovendring ble det føyet inn men dette er ikke oppnådd. Kirkemøtet mener

Svein Aage Christoffersen ønsket følgende tilføyelse på side 2, etter 1. avsnitt:

Kirkemøtet vil også peke på at de høye aborttall krever at det blir ført en familie- og sosialpolitikk som på en langt bedre måte enn i dag ivaretar samfunnets ansvar for å gi alle barn som blir født, trygge og gode oppvekstvilkår. Det er også nødvendig at kirken og kirkelige organer styrker sitt engasjement i arbeidet for å bedre de sosiale, holdningsmessige og økonomiske forutsetninger for at kvinner skal kunne ønske å føde barn.

Albert Johannessen ønsket følgende tilføyelse i avsnittet "Vern om det ufødte liv", 8. linje:

... representere en ny utfordring til etisk refleksjon og samfunnsmessig engasjement.

Votering

Det ble vedtatt at saken skulle tas opp til ny behandling etter at komiteen på bakgrunn av fremsatte forslag hadde bearbeidet sin innstilling.

2. gangs behandling

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Kristin Fæhn

Følgende hadde ordet:

Kristin Fæhn, Ole D. Mjøs, Bjørn Hareide, Georg Hille, Anne-Brit Bjørk, Ole Martin Norderhaug, Jan Gossner, Berge Furre, Svein Aage Christoffersen, Per Lønning.

Komiteen la frem følgende bearbeidede forslag til uttalelse:

VERN OM DET UFØDTE LIV

Kirkemøtet har med forventning merket seg tegn de siste årene til en økende bevissthet om verdien av det gryende liv. Denne kom ikke minst til uttrykk i diskusjonen omkring Lov om kunstig befruktning av 1987. Dagens og morgendagens teknologiske utvikling sammen med holdninger og holdningsforskyvninger i dagens forbrukersamfunn, representerer en ny utfordring til etisk refleksjon og samfunnsmessig engasjement. Denne situasjonen krever en bevisst gjenomtenkning av fundamentet for vårt rettssamfunn, nemlig forpliktelsen til vern om menneskeliv og menneskeverd.

I denne prosessen må også vår abortlovgivning bli gjenstand for en radikal nyvurdering. Utgangspunktet i dette arbeidet må være det Kirkerådet har uttalt til Lov om kunstig befruktning: "Det er av aller største viktighet å fremholde at et menneskeliv biologisk sett har sin begynnelse allerede ved befruktningen." Likeså vil en vise til Kirkemøtets anførsel til sak KM 3/85 - Menneskesyn og menneskeverd - som begrunner kravet om ny abortlov i denne omfattende sammenheng.

Vi minner om at mer enn 15 000 gryende menneskeliv årlig blir utslettet i ly av gjeldende norsk abortlov (Lov av 1975 med endringer 1978). Tallene for siste år viser på ny en stigning. Ved siste lovendring ble det føyet inn som en målsetting å holde aborttallene så lave som mulig, men det er for lengst klart at gjeldende lov ikke er egnet for dette. Kirkemøtet mener at nye kjensgjerninger med hensyn til genteknologi, kunstig befruktning, de psykiske ettervirkninger av abortinngrep m.v. gjør det nødvendig at saken nå reises på ny, og at det bør være mulig å nå frem til en mer realistisk diskusjon om en fundamental endring av gjeldende lovgivning.

Kirkemøtet vil også peke på at de høye aborttall fordrer en familie- og sosialpolitikk som på en langt bedre måte enn i dag ivaretar samfunnets ansvar for å gi alle barn som blir født, trygge og gode oppvekstvilkår. Det er også nødvendig at kirken styrker sitt engasjement i arbeidet for å bedre

de sosiale, økonomiske og holdningsmessige forutsetninger for å sette barn til verden.

Kirkemøtet hilser med glede at Kirkerådet har nedsett en arbeidsgruppe til å klarlegge bioteknologiske spørsmål som etisk utfordring. Kirkemøtet ber om at rapport fra denne gruppen blir forelagt Kirkemøtet 1988, og regner med at saken reises i sin fulle bredde så snart den er forsvarlig forberedt. I denne forbindelsen er det viktig at også abortutfordringen blir tatt opp som en integrert del av komplekset: LIV OG MENNESKEVERD.

Fremsatte forslag

Ole D. Mjøs foreslo følgende endringer:

Vi vil rette oppmerksomheten mot at det årlig foretas ca. 15 000 svangerskapsavbrudd etter gjeldende abortlov.

(3. avsnitt, første setning)

Bjørn Hareide fremmet følgende endringsforslag:

1. 3. avsnitt, 1. linje:
"gryende" utgår.
2. 3. avsnitt, 2. linje:
"i ly av" endres til "i medhold av".
3. Siste avsnitt, 2. setning:
"Kirkemøtet ber om at saken blir forelagt for Kirkemøtet så snart den er forsvarlig forberedt."

Votering

1. Saksordførers forslag om at saken skal tilbake til komiteen - vedtatt mot 6 stemmer.
2. Ole D. Hagesæther: Forslag om prøvevotering på Mjøs' forslag - vedtatt mot 27 stemmer.
3. Prøvevotering: Mjøs' forslag - 53 stemmer for.
4. Per Lønning: Forslag om å gå tilbake til realitetsvotering.
5. Omgjøring av votering 1 - enstemmig.
6. Ole D. Mjøs' forslag - vedtatt mot 5 stemmer.

7. Bjørn Hareides forslag, pkt. 3, vedtatt med 63 stemmer.
8. Komiteens Dokument 20.2 med 2 endringer - forslag fra Mjøs og Hareides pkt. 3 - enstemmig vedtatt.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

Kirkemøtet vedtar følgende uttalelse:

VERN OM DET UFØDTE LIV

Kirkemøtet har med forventning merket seg tegn de siste årene til en økende bevissthet om verdien av det gryende liv. Denne kom ikke minst til uttrykk i diskusjonen omkring Lov om kunstig befruktning av 1987. Dagens og morgendagens teknologiske utvikling sammen med holdninger og holdningsforskyvninger i dagens forbrukersamfunn, representerer en ny utfordring til etisk refleksjon og samfunnsmessig engasjement. Denne situasjonen krever en bevisst gjennomtenkning av fundamentet for vårt rettssamfunn, nemlig forpliktelsen til vern om menneskeliv og menneskeverd.

I denne prosessen må også vår abortlovgivning bli gjenstand for en radikal nyvurdering. Utgangspunktet i dette arbeidet må være det Kirkerådet har uttalt til Lov om kunstig befruktning: "Det er av aller største viktighet å fremholde at et menneskeliv biologisk sett har sin begynnelse allerede ved befruktningen." Likeså vil en vise til Kirkemøtets anførsel til sak KM 3/85 - Menneskesyn og menneskeverd - som begrunner kravet om ny abortlov i denne omfattende sammenheng.

Vi vil rette oppmerksomheten mot at det årlig foretas ca. 15 000 svangerskapsavbrudd etter gjeldende abortlov (Lov av 1975 med endringer 1978). Tallene for siste år viser på ny en stigning. Ved siste lovendring ble det føyet inn som en målsetting å holde aborttallene så lave som mulig, men det er for lengst klart at gjeldende lov ikke er egnet for dette. Kirkemøtet mener at nye kjensgjerninger med

hensyn til genteknologi, kunstig befruktning, de psykiske ettervirkninger av abortinngrep m.v. gjør det nødvendig at saken nå reises på ny, og at det bør være mulig å nå frem til en mer realistisk diskusjon om en fundamental endring av gjeldende lovgivning.

Kirkemøtet vil også peke på at de høye aborttall fordrer en familie- og sosialpolitikk som på en langt bedre måte enn i dag ivaretar samfunnets ansvar for å gi alle barn som blir født, trygge og gode oppvekstvilkår. Det er også nødvendig at kirken styrker sitt engasjement i arbeidet for å bedre de sosiale, økonomiske og holdningsmessige forutsetninger for å sette barn til verden.

Kirkemøtet hilser med glede at Kirkerådet har nedsett en arbeidsgruppe til å klarlegge bioteknologiske spørsmål som etisk utfordring. Kirkemøtet ber om at saken blir forelagt for Kirkemøtet så snart den er forsvarlig forberedt. I denne forbindelsen er det viktig at også abortutfordringen blir tatt opp som en integrert del av komplekset: LIV OG MENNESKEVERD.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

IV. KIRKEMØTET'S DELTAKERE

MEDLEMMER

Almås, Per Inge
Andersen, Håkon E.
Andreassen, Andreas

- Agder
- Tunsberg
- Sør-Hålogaland

Backe, Ole Chr.
Bakke, Kaare M.
Berentsen, Jan-Martin
Berg, Inger Andsnes
Bergan, Halvor
Bergem, Bjørg
Bjørk, Anne-Brit
Bjørkli, Mary Solheim
Bremer, Kristen Kyrre
Bue, Bjørn

- Tunsberg
- Møre
- Kirkerådet
- Nidaros
- Agder
- Møre
- Oslo
- Nord-Hålogaland
- Nidaros
- Stavanger

Damskog, Ole Martin
Dyve, Hjørdis

- Agder
- Hamar

Ege, Reinert

- Stavanger

Fluge, Ruth
Fossheim, Eldgrim
Furre, Berge
Fæhn, Kristin

- Møre
- Bjørgvin
- Oslo
- Oslo

Gitmark, Helga
Gossner, Jan
Grønningsæter, Fredrik

- Agder
- Borg
- Sør-Hålogaland

Hagesæther, Ole D.
Hareide, Bjørn
Haugaasen, Ole-Bjørn
Heitmann, Berta
Hesselberg, Annbjørg Eiksund
Hetland, Magne
Hille, Georg
Hirsch, Anne
Horgen, Harald

- Oslo
- Sør-Hålogaland
- Tunsberg
- Nord-Hålogaland
- Nidaros
- Nord-Hålogaland
- Hamar
- Nidaros
- Sør-Hålogaland

Johannessen, Albert

- Agder

Kartveit, Gunnar
Kjølaas, Per Oskar
Kleppa, Jens
Kobro, Ragnhild

- Stavanger
- Nord-Hålogaland
- Stavanger
- Tunsberg

Langset, Magnor
Larsen, Oddvar
Lein, Arve

- Hamar
- Nord-Hålogaland
- Sør-Hålogaland

Lislerud, Gunnar	- Borg
Lønning, Per	- Bjørgvin
Malum, Jostein	- Nidaros
Mjøs, Ole Danbolt	- Nord-Hålogaland
Morland, Knut	- Stavanger
Moslet, Gisleaug	- Hamar
Muri, Ingolv	- Bjørgvin
Myhre, Finn Olav	- Kirkerådet
Mæland, Eli	- Stavanger
Nergård, Arvid H.	- Nord-Hålogaland
Nilsen, Per Arne	- Tunsberg
Norderhaug, Ole Martin	- Hamar
Nordhaug, Målfrid	- Møre
Nordhaug, Ole	- Møre
Norum, Per Arne	- Borg
Pedersen, Bjørn Egil	- Oslo
Ramvi, Ivar	- Stavanger
Rasmussen, Lillian	- Sør-Hålogaland
Reistad, Anne Liv	- Borg
Risnes, Knut	- Bjørgvin
Rognerud, Margit	- Hamar
Salomonsen, Gunnar	- Bjørgvin
Sandvik, Irene	- Agder
Sjølie, Synnøve	- Borg
Stavne, Nils J.	- Møre
Stendahl, Kristian	- Nidaros
Thelle, Øystein	- Tunsberg
Tho, Anders	- Borg
Thorp, Tone	- Oslo
Treschow, Nanna	- Tunsberg
Tungesvik, Liv	- Bjørgvin
Veiteberg, Ragnhild	- Kirkerådet
Vognild, Odd Magnar	- Nidaros
Wang, Thor	- Hamar
Øgaard, Kristen	- Bjørgvin
Aanstad, Ruth	- Sør-Hålogaland
Aarflot, Andreas	- Oslo
Aaraas, Erik	- Borg
Aas, Astrid	- Møre
Åsen, Kjell	- Agder

FAKULTETENE

Bjørndalen, Anders Jørgen
Christoffersen, Svein Aage
Øberg, Ingemar

- Det teologiske
Menighetsfakultet
- Det teologiske
fakultet
- Misjonshøgskolen

SEKRETARIATET

Bakke, Bjørn S.
Bentzen, Dina Qvigstad
Breen, Elisabeth
Böhler, Synnøve
Grimstad, Frank
Halvorsrud, Marta
Helland, Finn
Horjen, Stein Erik
Hougsnæs, Marit Halvorsen
Haarstad, Inge Morten
Ingebrigtsen, Oddbjørn
Ingebriktzen, Maria
Jørgensen, Ove Virik
Kalvatn, Siri Merete
Klungrehaug, Hilde Kristin
Kongsbakk, Einar
Lande, Gunvor
Langmoen, Jan Otto
Lodberg, Johs.
Løkke, Dag
Nesje, Trygve
Nilsen, Jan
Nordal, Ruth
Nordhaug, Halvor
Ripegut, Oddvar
Rødahl, Gunnar
Sjo, Hugne Johan
Sommerfeldt, Atle
Stendal, Synnøve Hinnaland
Tanggaard, Per
Tysnes, Knut Inge
Ulltveit-Moe, Johannes
Westermoen, Gunnar

- Sør-Hålogaland
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Nord-Hålogaland
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Møre
- Nidaros
- Agder
- Borg
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Bjørgvin
- Mellomkirkelig Råd
- Hamar
- Kirkerådet
- Oslo
- Kirkerådet
- Agder
- Agder
- Mellomkirkelig Råd
- Agder
- Kirkerådet
- Stavanger
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Tunsberg
- Kirkerådet
- Kirkerådet

*

V. KIRKEMØTET'S FASTE KOMITEER

Kirkemøtets faste komiteer slik de ble sammensatt av Kirkemøtet 1986, med justeringer vedtatt av Kirkemøtet 1987:

KOMITE A:

Andreas Aarflot	G (Oslo)
Ole D. Hagesæther	G (Oslo)
Anne Liv Reistad	L (Borg)
Georg Hille	G (Hamar)
Per Arne Nilsen	L (Tunsberg)
Ole Martin Damskog	G (Agder)
Knut Morland	L (Stavanger)
Knut Risnes	L (Bjørgvin)
Ruth Fluge	L (Møre)
Kristian Stendahl	L (Nidaros)
Bjørn Hareide	L (Sør-Hålogaland)
Oddvar Larsen	L (Nord-Hålogaland)
Finn Olav Myhre	L (Kirkerådet)
Ingemar Øberg	(Fakultetene)

KOMITE B:

Bjørn Egil Pedersen	L (Oslo)
Gunnar Lislerud	G (Borg)
Synnøve Sjølie	LT (Borg)
Gislaug Moslet	L (Hamar)
Øystein Thelle	G (Tunsberg)
Halvor Bergan	G (Agder)
Ivar Ramvi	G (Stavanger)
Ingolv Muri	L (Bjørgvin)
Ole Nordhaug	G (Møre)
Astrid Aas	L (Møre)
Anne Hirsch	LT (Nidaros)
Lillian Rasmussen	L (Sør-Hålogaland)
Magne Hetland	L (Nord-Hålogaland)
Ole D. Mjøs	L (Nord-Hålogaland)
Anders Jørgen Bjørndalen	(Fakultetene)

KOMITE C:

Kristin Fæhn	LT (Oslo)
Jan Gossner	G (Borg)
Hjørdis Dyve	LT (Hamar)
Ole Chr. Backe	L (Tunsberg)
Nanna Treschow	L (Tunsberg)
Per Inge Almås	LT (Agder)
Jens Kleppa	L (Stavanger)
Bjørn Bue	G (Stavanger)

Gunnar Salomonsen	G (Bjørgvin)
Kristen Øgaard	LT (Bjørgvin)
Nils J. Stavne	L (Møre)
Jostein Malum	G (Nidaros)
Ruth Aanstad	L (Sør-Hålogaland)
Arvid H. Nergård	G (Nord-Hålogaland)
Jan-Martin Berentsen	G (Kirkerådet)
Per Lønning	G (Bjørgvin)

KOMITE D:

Tone Thorp	L (Oslo)
Erik Aaraas	L (Borg)
Ole Martin Norderhaug	L (Hamar)
Ole-Bjørn Haugaasen	LT (Tunsberg)
Albert Johannessen	L (Agder)
Irene Sandvik	L (Agder)
Gunnar Kartveit	LT (Stavanger)
Liv Tungesvik	L (Bjørgvin)
Björg Bergem	L (Møre)
Odd Magnar Vognild	L (Nidaros)
Kristen Kyrre Bremer	G (Nidaros)
Andreas Andreassen	G (Sør-Hålogaland)
Harald Horgen	LT (Sør-Hålogaland)
Per Oskar Kjølaas	G (Nord-Hålogaland)

KOMITE E:

Berge Furre	L (Oslo)
Per Arne Norum	L (Borg)
Margit Rognerud	L (Hamar)
Magnor Langset	G (Hamar)
Ragnhild Kobro	L (Tunsberg)
Helga Gitmark	L (Agder)
Reinert Ege	L (Stavanger)
Målfrid Nordhaug	LT (Møre)
Inger Andsnes Berg	L (Nidaros)
Fredrik Grønningsøter	G (Sør-Hålogaland)
Mary Solheim Bjørkli	L (Nord-Hålogaland)
Ragnhild Veiteberg	L (Kirkerådet)
Svein Aage Christoffersen	(Fakultetene)

KOMITE F:

Anne-Brit Bjørk	L (Oslo)
Anders Tho	L (Borg)
Thor Wang	L (Hamar)
Håkon E. Andersen	G (Tunsberg)
Kjell Åsen	L (Agder)

Eli Mæland	L (Stavanger)
Eldgrim Fossheim	L (Bjørgvin)
Kaare Bakke	G (Møre)
Annbjörg Eiksund	
Hesselberg	L (Nidaros)
Arve Lein	L (Sør-Hålogaland)
Berta Heitmann	L (Nord-Hålogaland)

*

G = Geistlig
L = Lek
LT = Lek kirkelig tilsatt

*

Gunnar Salomonsen	G (Bjørgvin)
Kristen Øgaard	LT (Bjørgvin)
Nils J. Stavne	L (Møre)
Jostein Malum	G (Nidaros)
Ruth Aanstad	L (Sør-Hålogaland)
Arvid H. Nergård	G (Nord-Hålogaland)
Jan-Martin Berentsen	G (Kirkerådet)
Per Lønning	G (Bjørgvin)

KOMITE D:

Tone Thorp	L (Oslo)
Erik Aaraas	L (Borg)
Ole Martin Norderhaug	L (Hamar)
Ole-Bjørn Haugaasen	LT (Tunsberg)
Albert Johannessen	L (Agder)
Irene Sandvik	L (Agder)
Gunnar Kartveit	LT (Stavanger)
Liv Tungesvik	L (Bjørgvin)
Björg Bergem	L (Møre)
Odd Magnar Vognild	L (Nidaros)
Kristen Kyrre Bremer	G (Nidaros)
Andreas Andreassen	G (Sør-Hålogaland)
Harald Horgen	LT (Sør-Hålogaland)
Per Oskar Kjølaas	G (Nord-Hålogaland)

KOMITE E:

Berge Furre	L (Oslo)
Per Arne Norum	L (Borg)
Margit Rognerud	L (Hamar)
Magnor Langset	G (Hamar)
Ragnhild Kobro	L (Tunsberg)
Helga Gitmark	L (Agder)
Reinert Ege	L (Stavanger)
Målfrid Nordhaug	LT (Møre)
Inger Andsnes Berg	L (Nidaros)
Fredrik Grønningsæter	G (Sør-Hålogaland)
Mary Solheim Bjørkli	L (Nord-Hålogaland)
Ragnhild Veiteberg	L (Kirkerådet)
Svein Aage Christoffersen	(Fakultetene)

KOMITE F:

Anne-Brit Bjørk	L (Oslo)
Anders Tho	L (Borg)
Thor Wang	L (Hamar)
Håkon E. Andersen	G (Tunsberg)
Kjell Asen	L (Agder)

Eli Mæland	L (Stavanger)
Eldgrim Fossheim	L (Bjørgvin)
Kaare Bakke	G (Møre)
Annbjørg Eiksund	
Hesselberg	L (Nidaros)
Arve Lein	L (Sør-Hålogaland)
Berta Heitmann	L (Nord-Hålogaland)

*

G = Geistlig
L = Lek
LT = Lek kirkelig tilsatt

*

VI. PROGRAMINNSLAG
UNDER
KIRKEMØTET

Det fjerde Kirkemøtet i Den norske kirke ble holdt i Skien fra tirsdag 3. til søndag 8. november 1987.

Møtets forhandlinger fant sted på Rica Ibsen Hotel, der deltakerne bodde under møtet og der sekretariatet også holdt til.

Foruten forhandlingene i plenum og komiteer, var det lagt inn en del programinnslag i løpet av Kirkemøtedagene, tilrettelagt av Kirkerådet og Agder bispedømmeråd i samarbeid etter linjer trukket opp av Programkomiteen nedsatt av Kirkerådet.

ARRANGEMENTER

Åpningsgudstjeneste

Kirkemøtet ble åpnet med gudstjeneste i Skien kirke tirsdag 3. november kl. 16:00. Prost Gunnar Holtskog forrettet og formannen i Agder bispedømmeråd, husmor Helga Gitmark, holdt preken. Skien kantori, under ledelse av organist Harald Gullichsen, medvirket under gudstjenesten. Organist var Kjell Mardon Frigstad.

Konstituering

Konstitueringen av Kirkemøtet fant sted på Rica Ibsen Hotel umiddelbart etter gudstjenesten tirsdag ettermiddag. Kirkerådets formann, Finn Olav Myhre, holdt åpningstalen. Åpningstalen er gjengitt på side 168.

Etter at de nødvendige vedtak var fattet om konstituering av møtet (jfr. Kap. I), holdt forstander ved Det norske Diakonhjem, Geir Gundersen, foredrag over temaet "Å være bekjennende kirke i dag". Foredraget er tatt inn i protokollen i sin helhet på side 177.

Morgenbønner

Hver dag under Kirkemøtet ble innledet med en morgensamling i Skien kirke under temaet "Morgenens lysning". Kapellan Steinar Nilsen var liturg under morgenbønnene. Korte tekstmeditasjoner ble ledet av Mary Solheim Bjørkli, Jan Gossner, Ragnhild Kobro og Jens Kleppa.

Skien ungdomskantori, under ledelse av organist Harald Gullichsen, medvirket ved alle morgensamlingene. Organistene Harald Gullichsen, Terje Tjervåg og Kjell Mardon Frigstad medvirket med orgelresitasjon før morgenbønnene og for øvrig under samværet i kirken.

Sosialt samvær

Fredag kveld inviterte Agder bispedømmeråd til sosialt samvær på Hauges Minde. Skien kommune og Telemark fylkeskommune var vertskap for arrangementet.

Ordfører Einfrid Halvorsen og fylkeskontorsjef Ingvar Kinserdal overbragte en hilsen til Kirkemøtet fra Skien kommune og Telemark fylkeskommune.

For øvrig medvirket Ruth Aas med prolog, Arve Moen Bergset, Hartvig Gjesdal, Ådne Svalastog, Bjarne Tveit, Jørg og Grete Jørgensen og Dag Løkke med ulike musikalske innslag. Stein Nilsen og Leif J. Netland medvirket også som Ibsen og Lammers.

Samværet ble ledet av Kjell Åsen. Biskop Fredrik Grønningsæter avsluttet kvelden med takketale på vegne av Kirkemøtet til vertskap og arrangører og med en kort andakt.

Høymesse

Kirkemøtet ble avsluttet med høymesse i Skien kirke søndag 8. november kl. 11:00. Res.kap. Arnfinn Torjussen forrettet før prekenen. Biskop Halvor Bergan holdt søndagens preken og forrettet under resten av gudstjenesten.

Skien kantori og flere messingblåsere, under ledelse av organist Harald Gullichsen, medvirket under gudstjenesten. Satser for messingblåsere til enkelte salmer var skrevet spesielt for Kirkemøtet 1987 av Trond Kverno og Terje Tjervåg. Terje Tjervåg fungerte også som assisterende organist under gudstjenesten.

Ofringen under gudstjenesten gikk til Kristen Innsatsfondet.

HILSENER

Hilsen fra Kongen

På det konstituerende møte ble det besluttet å sende Hans Majestet Kongen et hilsningstelegram:

HM Kong Olav V
Slottet
Oslo

Kyrkjemøtet 1987 sender Dykkar Majestet si varmaste helsing og ynskjer Guds velsigning

Kirkemøtet mottok dette telegram som svar fra Kongen:

Hjarteleg takk. Beste ynskjer for Kyrkjemøtet
1987 og mange helsingar til møtelyden.

Olav R

Hilsen fra
statsråd Kirsti Kolle Grøndahl

Statsråd Kirsti Kolle Grøndahl deltok på Kirkemøtet lørdag 7. november fra kl. 12:00-15:00 og overbragte en hilsen til Kirkemøtet under plenumssesjonen lørdag formiddag. Hilsenen er gjengitt på side 171.

Hilsen fra
President Francis Stephanos

President Francis Stephanos i Den etiopiske Mekane Yesus kirken var sammen med sine kone Fettlework Mulugeta Kirkemøtets gjester fra tirsdag 3. til onsdag 4. november. Presidenten kom med en hilsen til Kirkemøtet under plenumssesjonen onsdag morgen og overbragte en gave til Den norske kirke. Hilsenen er gjengitt på side 175.

*

TALER, HILSENER OG FOREDRAG

Finn Olav Myhre:
Ved åpningen av Kirkemøtet 1987

Ærede gjester -

Jeg hilser dere velkommen og vel møtt til det 4. Kirke-
møte.

Jeg knytter min hilsen til ordene i 1. Samuels bok,
3.10:

Da kom Herren og stilte seg foran ham. Han ropte
som før: "Samuel, Samuel!" Og Samuel svarte:
"Tal, din tjener hører."

Gutten Samuel ble kalt av Gud til en livslang tjeneste
for Herren, og han var trofast mot kallet. I alle li-
vets faser maktet han å holde kallet skinnende og klart
for seg. Det gav livet en mening som formet ham til å
bli det han var kalt til.

Gud taler til mennesker også i dag. Gud kaller også nå
mennesker til tjeneste i sitt rike, i sin kirke. Han
kaller oss til å leve det livet han selv er giver av,
til å leve i bekjennelsen av troen på Faderen, Sønnen og
Ånden.

Gud kaller oss til tjeneste i embete og råd, og vi skal
på dette møtet nettopp ta fatt på en utredning om disse
to ordninger i vår kirke. Samvirket mellom dem er en
livsnerve, men også et felt der meninger brytes. Utred-
ningen har lagt et grunnlag for samvirket gjennom opp-
klaring av uklarheter, praktiske modeller og et djervt
hovedsyn som bunner i den allment anerkjente, men ikke
alltid etterfulgte lutherske lære: Alle døpte og tro-
ende er i prinsippet innlemmet i presteskapet.

Temaet "Embete og råd" begrenses ikke av et saksnummer i
dette møtet. Det vil ligge under forhandlingene av en
rekke av de øvrige sakene, for disse to strukturene ut-
gjør hovedlinjene i kirkens ordnede arbeidsredskaper.

Ønsker vi å vurdere kirkens arbeidssituasjon generelt -
som vi bør gjøre på et Kirkemøte - vil det i særlig grad
si å danne seg et bilde av redskapenes evne og mulighet
til å løse oppgavene.

Bildet er mangesidig. Det er en imponerende innsats-
vilje og troskap i tjenesten, både blant ansatte og til-

litsvalgte, tross arbeidsvilkår som kan gå både på helse og humør løs. Et målbevisst arbeid med ordninger og arbeidsvilkår for kirkelig tilsatte har gitt resultater, selv om mye gjenstår. Alt i alt er det bare å konstatere at det er lagt et stillingsmønster som kirken kan være tjent med, og at mønsteret langt på vei er i ferd med å følges opp.

Likevel er tiden inne til saklig besinnelse med tanke på den nære fremtid. Et tyveårig optimistisk og pågående arbeid for en tjenlig tjenstedifferensiering har gitt kirkebildet et nytt preg av effektivitet og bredde. Nå ser vi imidlertid tegn på en brems i utviklingstakten. Det er påvist og dokumentert et tallrikt behov for nye stillinger, både for prest, kateket, soknediakon, menighetssekretær og administrativt personale. Statlige og kommunale budsjetter gir signaler om vansker med å finne plass til nye kirkelige stillinger.

Tilsier situasjonen en ny strategi, basert på en erkjennelse av at vi stort sett må klare oss med de stillingshjemler vi allerede har? I så fall, hvordan skal de oppgaver løses som var forutsatt løst ved en profesjonell kirkearbeider?

Kirken er i den unike stilling at den ved siden av "embete og råd" har en tredje struktur med et nær sagt ubegrenset potensiale: De frivillige medarbeidere, som hverken er kirkelig tilsatte eller medlemmer av lovfestede råd.

Denne reserven utgjør allerede et uunnværlig innslag i kirkens arbeid, men har ikke alltid vært gjenstand for den samme oppmerksomhet som de ansatte når det gjelder planmessig verving, dyktiggjøring og tilrettelegging av oppgaver, heller ikke når det gjelder organisering av arbeidsfelter.

Kirkemøtet skal drøfte et felt som utpeker seg som et forsøksområde i særklasse i en strategi for utnyttelse av frivillige krefter: DIAKONIPLANEN. Hvordan kan et menighetens diakoniopplegg fungere, selv om det ikke er en soknediakon til å organisere de frivillige kreftene?

Når Kirkemøtet samles, utgjør forsamlingen et representativt, sentralkirkelig organ som ikke hemmes av noe kunstig skille mellom kirkens indre liv og kirkens ytre aktivitet. Temaet "Å være bekjennende kirke i dag" rommer begge dimensjoner, fordi en bekjennende kirke må bekjenne både i lære og i liv. Temaet har ikke noe nummer på sakslisten, men ser vi nærmere etter, går det som en rød tråd gjennom hele sakskartet.

Kirkemøtet opptrer som det representative organ for en bekjennende kirke når det utpeker medlemmer til Lærnemnda, når det vurderer samvirkemodeller for embete og råd, behandler tilsettingsreglement eller økumeniske initiativ, når det sjøsetter en samlet diakoniplan og ikke minst når det fastsetter rammeprogram for det utøvende organ, Kirkerådets virksomhet.

I alle disse sakene går teologiske overveielser og praktiske og administrative ordninger hånd i hånd i uløselig forbindelse, for å bekjenne er både å si og gjøre.

Så ønsker jeg for Kirkemøtet 1987 at det må bli preget av ansvarlighet, sindighet, klarsyn og djervhet og av at vi i fellesskap må kunne lytte til Guds røst og svare: Tal, dine tjenere hører.

Vel møtt!

*

Statsråd Kirsti Kolle Grøndahl:
Hilsen på Kirkemøtet i Skien
7. november 1987

Fra Japan til Kirkemøtet -

Først en takk for innbydelse til Kirkemøtet. Helst skulle jeg ha vært til stede ved åpningen, slik som i fjor, og fått ønsket dere lykke til med forestående forhandlinger. Nå når det går mot avslutningen av dette fjerde Kirkemøte, må jeg istedenfor uttrykke håp om at forhandlingene og vedtakene her vil få betydning for det videre arbeid i og for vår kirke.

Min "forsinkelse" til møtet skyldes et lenge planlagt besøk i Japan, der jeg har deltatt ved forskjellige arrangementer som har vist japanerne "Skandinavia i dag". Min første oppgave der var å åpne en utstilling i Tokyo av illustrerte barnebøker fra denne vår del av verden. Siden gikk det slag i slag med kulturelle tilstelninger.

Jeg hadde også gleden av å avlegge Den norske sjømannskirke i Kobe et besøk. Besøket der viste meg på en fin måte hvordan Den norske kirke når utover landets grenser. Til norske barn og voksne i fremmed land og fremmed verdensdel.

Mellomfolkelig og
mellomkirkelig kontakt.

En presentasjon av skandinavisk kultur i utlandet slik jeg fikk være med på i Japan, er et lite bidrag til å fremme vennskap og forståelse mellom folk og nasjoner. Mer enn noensinne er det nødvendig at vi har utstrakt kontakt over landegrensene. Det utvider vår egen horisont og gir oss økt innsikt i og respekt for andre nasjoners kultur og egenart.

Jeg ser av programmet for Kirkemøtet at dere også har vært opptatt av mellomfolkelig kontakt og samarbeid. Jeg ser det som uhyre verdifullt, også i en samfunnsmessig sammenheng, at kirken står i mellomkirkelig, internasjonalt fellesskap - utviklet bl.a. gjennom misjonsarbeid og det økumeniske arbeidet. Denne globale dimensjonen ved kirkens virksomhet gir kirken særlige forutsetninger - og et særlig ansvar - til å vurdere og ta standpunkt til de holdninger som er kommet til uttrykk i vårt eget land i forholdet til våre nye landsmenn. Regjeringen er her opptatt av å føre en politikk som har bred politisk og nasjonal støtte. Her vil det være viktig med et aktivt engasjement fra alle gode krefter. Kirken vil her stå sentralt, og jeg vil gjerne

gi honnør til det kirkelige engasjement jeg har registrert hittil. I årene fremover vil kirken utvilsomt bli stilt på prøve, når det gjelder å formidle holdninger som sier "ja til et fargerikt fellesskap" og dermed er med på å demme opp for utslag av snever sjåvinisme og fremmedhat.

Skolens mønsterplan og kirken.

Ellers har jeg merket meg at årets Kirkemøte er opptatt av skolens mønsterplan som departementet har sendt presster og kateketer. Det er jeg glad for. Både kirken og skolen har ansvar for at barn og ungdom får del i vår kulturarv og begge skal formidle verdier som skal være retningsgivende for vår livsførsel.

Om verdiene skolen bygger på og skal formidle, heter det i Mønsterplanen (s. 14):

"Målet må være at grunnverdier som sannhet, rettferdighet, troskap, nestekjærlighet, solidaritet, ansvarlighet og toleranse får prege skolens virksomhet på en slik måte at elevene selv kan til egne seg verdiene."

Jeg kan ikke skjønne annet enn at dette er verdier som er sammenfattende med kristen etikk. I arbeidet med M-87 har vi nettopp lagt vekt på å konkretisere de verdier skolen skal bygge på og formidle. Dette er oppsummerende formulert slik: At skolen skal bygge på de etiske verdier som er forankret i kristendommen og i humanistisk tradisjon. Som dere er kjent med, har det vært en del debatt omkring forholdet mellom kristendom og humanisme i Mønsterplanens målformuleringer. Slik resultatet nå foreligger, er det min oppfatning at vi har fått formuleringer som både er i samsvar med de historiske og kulturelle forutsetninger som ligger til grunn for dagens skole og som ivaretar skolens tradisjonelle forankring i et kristent verdisyn.

La meg få tilføye at et hovedpunkt i M-87 er vektleggingen på skolens lokale tilknytning. Ja, dette går som en rød tråd gjennom hele M-87. Her har lokale menigheter og organisasjoner en positiv mulighet til aktivt samarbeid med skolen. Et slikt reelt samarbeid vil utvilsomt mange stede ha positiv betydning for lokalsamfunnet.

Oppfølging av Stortingsmeldingen
om stat og kirke.

Siden forrige Kirkemøte har vi fått innført et nytt lov-

bestemt organ i kirken, Den norske kirkes lærenemnd, som skal være en selvstendig sakkyndig instans. Lærenemnda er sluttstenen på den organisatoriske oppbygging i kirken som St.meld. nr. 40 fra 190-81 om stat og kirke la opp til. Innføring av bispedømmemøte og Kirkemøte og lovfesting av prostiråd i 1984 var som kjent det første store skritt. Det som nå videre skal skje etter at disse organer er etablert, er bl.a. overføring av tilsettingsmyndighet til bispedømmerådene. Det vil trolig skje fra 1. januar 1989. Et ledd i dette arbeid er saken om tilsettingsreglement som er til behandling på Kirkemøtet. Før bispedømmerådene får overført tilsettingsmyndighet, må de skoleres for oppgaven. Departementet vil derfor neste år holde nødvendig kurs for bispedømmerådene. I år har vi på et annet felt kurset rådene. Jeg tenker på et kurs som vi nylig har avholdt om budsjett- og regnskapsarbeidet i staten. Med gledelig oppslutning. Bakgrunnen for dette kurset var bl.a. budsjett-reformen i staten som gir ytre etater større frihet og dermed ansvar når det gjelder bruken av bevilgede midler.

Det er i det hele tatt viktig å styrke kirkelige organers kompetanse. Det vil komme menighetene til gode. Kirkens sentrale og regionale organer er jo først og fremst til for å tjene kirken på menighetsplan. Det er der kirken lever og virker. Derfor ser vi det som svært viktig å arbeide for å bedre tjenesteforholdene for prester og kateketer og andre offentlig ansatte i menigheten.

Statsbudsjettet 1988 og fremover.

I budsjettet for 1988 har vi innenfor en meget stram budsjetttramme prioritert nettopp dette ved å foreslå mer midler til kommunale presteboliger og til vikartjeneste. På begge disse områder har det vært et påtrengende behov for økte midler. Ikke minst en bedret vikartjeneste antar jeg er avgjørende for hvorvidt kirkelig ansatte kan få regelmessig fritid og nødvendige permisjoner.

Jeg er fullt klar over at kirken trenger flere stillinger, men det var ikke mulig i denne omgang å få til en stillingsheving i tillegg til de økte midler som jeg allerede har nevnt. Ser vi nøkternt på fremtiden, og det bør vi nok gjøre, tror jeg neppe kirken kan få den stillingsvekst som mange ønsker seg. I den økonomiske situasjonen vi befinner oss i, bør man neppe spenne forventningene for høyt når det gjelder nye stillinger. Antakelig bør man mer enn hittil konsentrere oppmerksom-

heten om andre tiltak som kan bedre kirkens arbeidsmuligheter.

Kirkelovutvalget.

Det overordnede mål for vår virksomhet må være at kirken blir satt i bedre stand til å møte de utfordringer den står overfor. I arbeidet for dette vil Kirkelovutvalgets utredning bli et viktig dokument. Utvalget, som regner med å fremlegge sin utredning i 1988, vil antakelig legge frem reformforslag som vil innebære en betydelig selvstendiggjøring av soknene. En utvikling i den retning vil kunne bety mer bevisste og vitale menigheter. Det skal bli spennende å se hva Kirkelovutvalget kommer frem til i sin utredning og hva det videre arbeid med den kan føre til. For dette er en stor og viktig sak.

Avslutning.

Vår kirke har behov for gode ytre ordninger, rettslig, økonomisk og administrativt. Men det den fremfor alt har behov for, er et dyktig og engasjert personell fylt av den rette ånd. Det må derfor være en hovedsak å søke å bidra til at rekrutteringen til kirkelig utdanning og kirkelige stillinger kan bedres. Departementet vil følge utviklingen her med oppmerksomhet. Samtidig er dette et område hvor mange krefter innen kirken må spille sammen. Å ha kirken som arbeidssted må vel nødvendigvis bygge på en særskilt motivering.

Jeg sier igjen takk for at jeg fikk komme, og gleder meg til å bli nærmere orientert om de forhandlinger dere har vært igjennom og de vedtak dere har fattet.

*

President Francis Stephanos:

Jesu Kristi nåde, Guds kjærleik og den heilage Andens samfunn vere med dykk alle.

Kjære brødre og systre i Kristus -

Det er eit stort privilegium og ei stor ære for kona mi, Fetlework Mulugeta og meg sjøl, å bli invitert av Den norske kyrkja, ha fellesskap med dykk og saman ta del i gudsteneste.

Me vil gjerne bere fram helsingar til dykk frå etiopiske kristne, og serleg då frå den Etipoisk Evangeliske Mekane Yesus kyrkja.

Me gler oss og prisar alltid Herren fordi han tek vare på si kyrkje og velsignar kyrkjas oppdrag; for, som de veit, veks kyrkja vår svært raskt.

Då kyrkja var konstituert i 1959, hadde ho 20 000 medlemmer, 1986-statistikken viser at me har over 720 000 medlemmer no. Dette er Herrens verk.

Til alle våre kyrkjelydar kjem det tusenvis fleire enn kyrkjahusa kan romme, menneske som tyrstar etter kristent fellesskap og Guds ord. Me har såleis misjonsoppgåvene midt i kyrkjehusa våre, men også i dei me prøver å nå ut til. Me takkar Herren også for dette.

Som de veit har landet vårt mange problem, slik som fattigdom, analfabetisme, mangel på medisinske hjelperåder, mangel på det som trengst til livsopphald, hunger osv. I tillegg til dette har kyrkja og gått gjennom store trengsler. Me prøver å finne ein modell for å koma til rette med situasjonen slik at me kan halde fram med å forkynne evangeliet og tene medmenneska våre med utvikling på landsbygda.

Me har grunn til å meine at kyrkja vår, som eit resultat av vedhaldande bøn, tolmod og Guds vilje, er godteken av staten. Mange kyrkjer er atter opna og held gudstenester regelmessig.

Me legg dykk på hjarta at de må halde fram å be for oss slik at me kan bli styrkte til å forkynne evangeliet til mange fleire millionar av menneske.

Landet vårt står framfor endå ei kritisk hungersnaud, og medan me takkar dykk for hjelp i tidlegare år, vil me oppmode dykk om å hjelpe oss så me kan bli i stand til å redde dyrebare menneskeliv.

- 176 -

Me ber dykk: Ikkje vent til journalistane kjem med sine sensasjonelle og kjenslefylte bilete og reportasjar! La oss arbeide saman for å unngå den kritiske ulukka før det er for seint.

Må Herren velsigne sitt folk og sitt misjonsoppdrag.

*

008-0007

Opningsforedrag
Kyrkjemøtet i Skien 1987
Geir Gundersen:

Å VERE EI VEDKJENNANDE KYRKJE I DAG

I. INNLEDNING

Jødisk anekdote

Ein elev kjem til sin rabbi og spør: Før fanst det menneske som hadde sett Gud ansikt til ansikt. Kvifor finst det ikkje slike i dag?

Svar: Fordi ingen lenger vil bøye seg så djupt.

II. SANGEN OM GUD NEDANFRÅ

Då den unge jødiske kvinna, møya Maria, hadde høyrte engelen tale om barnet ho skulle bli mor til, då ho hadde møtt Gud og erfart makta og nåden, då ho hadde opna livet sitt for lovnaden og svara ja i tru, då song Maria denne songen:

Mi sjel høglovar Herren,
og mi ånd frydar seg over Gud, min frelsar.
For han har sett til si ringe tenestekvinne.
Frå no av skal alle ætter prisa meg sæl, for
store ting har han gjort mot meg, han den mektige,
heilagt er hans namn. Hans miskunn varer
frå ætt til ætt for dei som har age for han med
sin sterke arm; han spreidde dei som bar på
hovmodstankar, og støytt stormenn ned frå
trona, men lyfte dei låge opp.

Han metta dei svoltne med gode gåver, men sende
dei rike tomhendte bort.

Han tok seg av Israel, tenaren sin, så han kom
i hug sin lovnad til fedrane våre og synte miskunn
mot Abraham og hans ætt - til evig tid.

(Luk. 1.46-55)

Kva vil det seie å vere ei vedkjennande kyrkje i dag? Å synge som Maria, å synge sangen om Gud nedanfrå. Å stå med beina på jorda og kaste sangar tilbake til Gud. Høgt og tydeleg, så alle kan høyre. Å synge om Gud nedanfrå. Å synge om Gud ut

frå erfaringa. Å svare på Guds gode gjerningar ved å skildre dei så klart og enkelt som mogleg. Så alle som har øyre, kan høyre: Slik er vår Gud, slik er han vi trur på, slik ter han seg.

Ei vedkjennande kyrkje er ei kyrkje som syng. Vedkjenninga si form er songen, poesien. I songen lyfter vi Gud opp, gjer Gud stor.

Det gjer vi ikkje ved forsiktig mumling om at vi er sånn passe overbevist om at Gud finst, at det finst gode grunnar for Guds eksistens. Vi lyfter heller ikkje Gud opp ved å peika på kyrkja si nytte i eit moderne samfunn. Nei, i vedkjenninga handlar det ikkje om vår nytte eller rimeligheita i vår tru. Det handlar om kva Gud har gjort for oss, og då syng vi på den einaste mogelege måten: Gjennom kategoriske påstandar. Poetisk form.

Mi sjel høglovar Herren.
Mi ånd frydar seg over Gud min Frelsar.
Han har sett meg.
Frå himmelen skodar Herren ned og ser kvart menneske,
syng vi i salme 33.
Eg har kjent varmen frå hans blikk.
Eg er lukka inn i den varmen. Han har sett meg, og framfor hans andlet er eg blitt heil.
Store ting har han gjort mot meg.
Han har pusta på meg og gitt meg liv.
Han har redda meg frå døden.
Han har frelst meg ved Sonens blod.
Han har forbarma seg over meg.
Eg gøymer meg ved hans barm.
Eg er gøymt hos han som fosteret i mors liv.

Ei vedkjennande kyrkje syng som Maria. Difor syng ho ikkje berre om Guds miskunn, men også om Guds hardheit. Den som har erfart krafta i Guds kjærleik når han lyfter opp det veike, veit også at Gud er ein forferdeleg trusel mot Makta.

Dei låge tek han parti for, dei svoltne mettar han. Men dei store, dei hovmodige, dei rike, dei støyter han ned, dei sprer han, dei sender han tomhendte bort.

Mi sjel høglovar Herren.
Herren held si verd i evig rørsle.
Herren lyfter opp og støyter ned.
Ikkje ein gong for alle: Men heile tida.
Han kan skape ei heilag almenn kyrkje av jordas

elendige. Men blir denne kyrkja ein del av Makta sin orden, så støyter han ned og spreier det han ein gong samla.

På den måten er Gud Herre. Som Luther seier: Han "giver seg ikke af med andet enn dette: At ophøje det fornødrede og fornødre det ophøjde, kort sagt sønderbryte det helede og hele det sønderbrudte".

Kva vil det seie å vere ei vedkjennande kyrkje? Å synge som Maria. Å synge songen om Gud nedanfrå.

Då er det tid for første kritiske spørsmål til Kyrkjemøtet. Er det denne songen som strøymar ut av kyrkja vår? Er det denne songen som blir høyrte i folket vårt? Er det det dette biletet av Gud som blir teikna i kyrkja si forkynning? Er det denne krafta, denne rørsla, dette konsekvente standpunkt for dei veike som pregar kyrkja sin diakoni?

Eller er det ein heilt annan song vi syng - hvis vi syng i det heile teke? Med ein heilt annan tekst og melodi og eit heilt anna bilete av Gud?

"Vær forsiktig lille hånd hva du gjør.
Vær forsiktig lille hånd hva du gjør.
For Gud Fader over der
han ser ned på jorden her.
Vær forsiktig lille hånd hva du gjør."

Vær forsiktig lille hånd hva du gjør. Lille øye hva du ser. Lille fot hvor du går. Vær forsiktig. Det er det tryggaste.

For Gud ser alt.

Er den songen vi kastar opp til Gud? Sangen om ei kyrkje som listar seg så stilt på tå, redd for Guds blikk, men endå reddare for menneske?

Den songen må gi ein stussleg klang i himmelen.

III. SKRIFT OG VEDKJENNING: SLEPP BIBELEN LAUS

Lat oss gå vidare og spegle vår kyrkje i lyset frå Marias lovsong, Marias vedkjennning.

Det ville undre meg om ikkje vi alle saman, berre ved den enkle lesinga av Marias lovsong, kjenner den friske, kritiske krafta som strøymar mot kyrkja

i dag. Og det frå ein song som er like gamal som kyrkja sjøl.

Kva er løyndomen med denne krafta? Ei sak er slåande og bør få store konsekvensar også for oss.

Maria syng med Den Heilage Skrift. Når ho lovpri-sar Gud for hans velgjerningar, er ho personleg, men ikkje privat. Ho skildrar ikkje sine åndelege erfaringar, og endå songen har ein dirrande emosjo-nell nerve, så er det ikkje kjenslene sine ho stil-ler fram. Det er Gud ho lovsyng. Det er hans gjerningar ho skildrar. Og både form og innhald hentar ho frå si heilage skrift: Det gamle testa-mentet. Ho lar Skrifta kome til orde i songen. Det er Davidspsaltaret og Profetane som har lært henne å synge slik. Ho tolkar livet sitt i lys av Skrifta.

Det skulle vi og gjerne. Med hovudet og tradi-sjonen veit vi at det er det vi skal gjere. Vi veit at den kristne kyrkja står og fell på Bibelen, og vi står og står og står på Skrifta sin grunn. Men kjem Bibelen til orde? Skarpere: Kjem Gud til orde i vår bibelbruk?

Når alt kjem til alt, er dette kanskje den vik-tigste utfordringa frå den felleskristne aksjonen "Bibelen - open for alle". Bibelbruksundersøkingar har vist at Bibelen ikkje berre er ei lukka bok for alle som ikkje har den omsett og tilgjengeleg, el-ler ikkje får lov å lese i den. Den er også ei stengt bok for mange av oss som les i den dagleg. Det har noko med lese måten å gjere.

"Når dere europeere åpner Bibelen, er mitt inntrykk at dere begynner å lete etter problemer som skal løses. Når afrikanske kristne samles, åpner de Bibelen for å få næring", sa biskop Festo Kivengere under bibelfestivalen i Oslo, september 1986.

Etter eit foredrag for prestar og forkynnarar blei han spurt: Kva må skje for at dei kristne i den gamle verda på nytt skal opne seg for livet i Skrifta, for det friske, yrande, mangfoldige, ska-pande livet?

Han svara: You got to be shakened! Det sokk i forsamlinga. For vi kjente sanninga i den satsen på kroppen. Vi kjente at det ikkje var mogeleg å nikke fromt og bekreftande: Visst må det ei vek-king til! Vi kjente at dersom ei slik skaking,

vekking kom, så ville det gjere vondt. For noko måtte takast i frå oss for at Bibelen skulle tale på nytt. Vi kjente at det ville gjere vondt når Anden byrja å brenne bort det andelege feittlaget som har gjort oss så immune mot Bibelens utfordringar.

Kven vil misse det han har? I si utlegging av Marias lovsang skildrar Luther korleis vi som av nåde har motteke alle Guds gode gåver, kan kome til å pervertere dei. Bruke dei til å blåse oss sjølve opp med. Slik og med forholdet til Bibelen. Den gamle Adam er ikkje død i kyrkja. Han er ein ivrig bibellesar og vil gjerne ha si røyst med i vedkjenninga.

Han er skrifttru i teorien, men fornektar i praksis. Han snevrar Gudsordet sitt gyldighetsområde inn, frå å gjelde heile tilveret til å bli eit søtningsmiddel i den private religiøsiteten. Han gjer seg til Herre over Ordet ved å lese det med talause heimesydde spesialbriller: Konfesjonelle briller, vestlege briller, høg- og lavkyrkjelege briller, pop-teologiske briller med lyseraud, lyseblå eller oppoverstrevande karismatisk innfatning.

Prøv sjøl. Les Marias lovsang med dei ulike brillene på. Og sjå kor stor freistinga er. Til andeleggjing og til politisering. Til alle former for innlesing av gamle eller nye yndlingstankar.

You got to be shakened. Det kan bli smertefulle tider når vi som trudde vi hadde forstått alt, må lære oss å lese Bibelen om att, leitande liksom i blinde, kanskje med hjelp av ein bror eller syster frå Afrika, Asia, Latin-Amerika.

IV. DEN VEDKJENNANDE KYRKJA - ORD ELLER HANDLING?

Kanskje er det nettopp våre vestlege briller som får uttrykket "ei vedkjennande kyrkje" til å gjere somme av oss brydd. Det står ein ikkje heilt god dunst frå ordet vedkjenning. Det kan gi assosiasjonar til kraftig munnbruk utan oppfølgjing i handling. For somme er den vedkjennande kyrkja ei kyrkje som talar klart, men nøyer seg med det. Som er utan like når det gjeld svulstig ordbruk, men lar verda gå sin skeive gang så lenge den sjøl får vere i fred. Difor stig klagen opp, også innanfor kyrkja, og ein ekte klage er det: Lat oss få ei

handlande kyrkje. Folk høyrer ikkje på orda våre lenger. Dei har mist si truverdighet.

Det er berre tydeleg handling, modege markeringar og ein levande diakoni som kan gjere kyrkja truverdig i dag.

Slik eg les den, er Marias lovsang ein kraftig korrektur av denne tenkjemåten. Slik eg tek inn krafta i Marias sang, har den to tyngdepunkt:

Det eine:

Hjartet som flyt over. Det er inga krampe over Marias vedkjenning. Songen strøymmer ut av hennar indre. Ho har smakt Gud. Ho har kjent at han er god. Lovsangen flyt fritt.

Slik tolkar Luther orda: "Mi sjel høglovar Herren":

Derfor siger hun ikke: Jeg ophøjer Gud, men: Min sjæl - som ville hun sige: Mit liv og al min tanke er båret oppe af Guds kjærlighed, af lovprisning og af stor glede, så at jeg ikke er mig selv mæktig, jeg bliver løftet opp til lovprisning af Gud snarere end jeg opløfter mig selv dertil.

Lovsongen er fødd i erfaringa. Dette er trusvedkjenninga si kjelde: Store ting har Gud gjort mot meg! Høyr!

Ei vedkjennande kyrkje består utelukkande av menneske som har smakt Guds kjærleik i Jesus Kristus. Denne kyrkja er ikkje full av ord, men full av song. Ho pratar ikkje så mykje. Ho syng og festar. Herre Gud - kor blei det av Songen og Festen i gudstenesta vår?

Det andre:

Det som flyt ut av Marias hjarte er tydeleg tale. Slik er vår Gud. Ikkje berre mot meg, men mot alle. Slik går Gud på jorda. Frelser det fortapte. Knuser det høge. Lyfter opp dei låge. Støyter stormenn ned.

Kjære Kyrkjemøte. Slik er vår Gud. Og slik Gud er, slik skal folket hans vere. Korkje meir eller mindre.

"Fra no av skal alle ætter prisa meg sæl", syng Maria. Ingen som har smakt Guds frelse, kan halde på den. Guds kyrkje er ein del av Guds rørsle nedover og utover. Hans standpunkt er vårt standpunkt. Hans gjerning er vår gjerning. Mette dei svoltne med gode gåver, men sende dei rike tomhendte bort. Slik Gud er, skal folket hans vere.

Den vedkjennande kyrkja veljer ikkje mellom ord og handling, for ho har sjøl erfart at ord og handling er to sider av same Guds sak.

Den vedkjennande kyrkja veljer ikkje mellom lovsong på den eine sida og evangelisering og diakoni på den andre. For ho veit av erfaring, på kroppen, at Guds diakoni i Jesus Kristus skapar lovsong. Og at det berre er lovsong og tilbeding som kan fylle vår diakoni med kraft. Nei, den sanne kyrkja veljer ikkje mellom gudsteneste og nestekjærleik, sabbat og kvardag, bønn og arbeid. Ho veljer ikkje. Ho dansar etter den rytmen. Bønn og arbeid. Bønn og arbeid. Kvile og kamp. Himmel og jord.

Trør vår kyrkje den heilage dansen? Er det ei dansande vedkjenningskyrkje folket ser? Det dei høyrer, er ofte den diskuterande kyrkja. Kyrkja i møte. Kva skal vi prioritere? Kva skal vi legge vekt på? Det som går innover eller det som går utover? Himmel eller jord? Her er det grøfter på begge sider.

Høyr den setninga ein gong til. Her er det grøfter på begge sider. For ei typisk norsk setning. Dette er den norske truvedkjenninga. Eg trur det alltid er grøfter på begge sider. Eg trur det alltid er best å vere forsiktig.

Men sanninga er: Det er korkje for mykje himmel eller for mykje jord i Den norske kyrkja. Det er altfor lite av begge deler. Det kan ikkje bli for mykje. Vi treng å be om meir av alt. Og først treng vi å be meir.

Meir himmel i kyrkja

Meir tru på Gud. Meir tillit til Guds ord. Meir kvile i tilbedinga. Meir glede over frelsa. Meir kraft i forkynninga. Meir song i gudstenesta. Meir stillheit i hjartet. Meir alvor i bota. Meir nådegaver i funksjon. Meir fred i kyrkja.

Meir jord i kyrkja

Det kan ikkje bli for mykje jord i den vedkjennande kyrkja.

Vi kan ikkje bli for glade i livet.
Vi kan ikkje dra for langt ut med evangeliet.
Vi kan ikkje komme menneske for nær.
Vi kan ikkje komme for djupt ned i samfunnet.
Vi kan ikkje stå for klart på dei svakes side.
Vi kan ikkje bli for opne for flyktningar.
Vi kan ikkje bli for fantasifulle i kjærleiken.
Vi kan ikkje bli for tydelege i samfunnet.
Vi kan ikkje bli for kontroversielle i forhold til uretten.

Vi kan berre be om meir himmel og meir jord, tydelegare tale og modigare handling, djupare lovsang og friskare diakoni.

Vi kan berre be om meir uro i kyrkja. Slik Gud er, skal folket hans vere.

V. JA OG NEI I VEDKJENNINGA

Å vere ei vedkjennande kyrkje er å synge med Maria, å synge som Maria, å seie det samme som Maria.

Det er godt. Og det er farleg.

Det er godt og det er farleg å gje seg over i lovsangen. For i lovsangens ja til Gud er det også eit nei som blir synleg. Vi kan ikkje seie ja med Maria utan å seie nei med henne. Vi kjem ikkje unna smerten ved å seie nei.

Det er ikkje likesålt korleis vi syng om Gud i kyrkja. Det held ikkje med ein fengande melodi. Dess tydelegare Maria teiknar sitt bilete av Gud, dess tydelegare blir dei falske Gudsbileta, dess tydelegare blir vedkjenninga sitt nei. Slik er du Gud. Slik og berre slik.

Når vi reiser oss i kyrkjebenken og seier fram kyrkja sitt Credo, seier vi samstundes nei til andre versjoner av trua.

Vi seier nei til vranglæra.

Vi seier nei til fornektninga av Gud som skapande, frelsande og fornyande person.

Vi seier nei til all forflating av Gudsbiletet, i sekulariserande, spiritualiserande, sentimentaliserande retning.

I lovsongens skildring av den farleg gode Gud, blir også Guds motbiletet synleg, Guds Motstandar stig fram. I lovsongens ja seier vi også nei til en Gudsfornektande praksis, eit nei til Djevelen og alle hans gjerninger. Dette nei til Motstandaren er først og framst eit nei til motstanden i vårt eige sinn, i vår eigen kropp, i vårt eige kjøt - mot å leve i tru. Motstanden mot å overgje seg til Gud i tilbeding, mot å overgje seg til verda i evangelisering og diakoni.

På dette Kyrkjemøte skal vi velje medlemmer til ei lærenemnd i kyrkja, eit organ som skal gjere kyrkja i stand til å verne om si tru. Det er historisk, og det er på tide. Det er også nødvendig å ta på seg dei bøndene som følger med eit slikt organ. Men ingen som har høyrte Marias lovsang, kan vere i tvil om kor det beste lærevern i kyrkja ligg: Å synge og leve som Maria, å gje seg Gud i vald i lovsang og teneste.

VI. Å VERE EI VEDKJENNANDE KYRKJE I DAG

Eg er til vegs ende i dette "foredraget". Det var denne vegen eg valde å gå: Å spegle kyrkja i Maria lovsang. Det vart inga oppskrift på korleis vi skal løyse kyrkja sitt kommunikasjonsproblem. Men det kjenner eg; frå Marias lovsang stig det opp eit skakande bilete av den vedkjennande kyrkja.

Det er ei kyrkje som berre brukar pekefingeren til ein ting: Å peike bort frå seg sjøl mot den tre-enige Gud. Sjå der Skaparen som riv ned og lyfter opp! Sjå der Den Heilage Ande som bles nytt liv i daude bein. Sjå der - lengtande, sökande, tørste, sultne menneske. Som trur lukka ligg hos Bente Müller!

Det er ei kyrkje, full av menneske som sjøl har overgitt seg til Gud, som sjøl blir kjelde for det friske, nye livet:

Den som tørstar skal kome til meg og drikka.
Den som trur på meg, frå hans indre skal det,
som Skrifta seier, renna elvar med levande
vatn. (Joh. 7.37-38)

Det er ei kyrkje som lever i Skrifta, full av menneske som aldri blir trøytt av å lese i Bibelen, som alltid auser av den kjelda. Som alltid finn noko nytt der.

Det er ei kyrkje som berre fryktar Gud. Som ikkje skyr noka anstrenging for å møte folks verkelege behov.

Det er ei kyrkje som syng om Guds miskunn.

*